

יד. אין האשה טמאה עד שתראה דם ממקור דמיה⁴⁰, והוא המקום שחכמים קוראין אותו חדר⁴¹, ואין כל המשקים היוצא מן החדר מטמאים אלא הדם בלבד⁴², ומראות היו לחכמים שבהן מיטמאין הדמים וכל שאינו מאותן המראות, מטהרין אותו⁴³.
טו. כשנתמעט לבן של חכמים מפני כובד הגלות ותכיפת הצרות, חששו שמא יבאו לטעות בדבר שזודונו כרת שהרי אפשר שתראה האשה בימי נדתה ז' ימים ויהיה של ששה דם טהור ושל יום ז' דם טמא⁴⁴, ואפילו מראה דם לחכם גדול ובקי אפשר שתטעה בעצמה במנין הנדות והזיבה.

טז. הרי שראתה בסוף י"א מימי הזיבה ומחרתה, וטעתה והיתה סבורה שראיה ראשונה בימי הנדות ומונה ממנה, ואינה ראויה למנות אלא מיום המחירת שבו התחילה נדותה⁴⁵, לפיכך עמד דבינו הקדוש ותקן שכל אשה שתראה יום א' תספור ו' נקיים ואם ראתה שנים תשב ו' נקיים, ואם ראתה שלשה תשב ז' נקיים, ובכל ימים שתראה כך היא נדונה ואינה צריכה להראות דם לחכם ולא למנות ימי נידות וזיבה, יו. אע"פ שזו התקנה אין בה בית מיחוש, החמירו בנות ישראל על עצמן שאפילו ראתה יום א' דם טפה כל שהיא ופסק הדם סופרת לה ז' נקיים⁴⁶, בין שראתה בעת נידתה בין שראתה יום א' או ב' או הז' כולן או יותר, משיפסק הדם סופרת ז' נקיים כדון זבה גדולה⁴⁷.

7 יח. ומפני מה החמירו בנות ישראל כך על עצמן, כדי שיהיו בכל זמן מוגנות מנין אחד ולא תשתנה מנהגן בין ראייה א' לג' ימים, הרי שראתה ג' ונעשית זבה התחילה וספרה עד ו'

מאיסורי ביאה והארין בזה בחידושי נד א, הגר"א ז. 40 ראה לעיל הערה 2. 41 לעיל זו ב. 42 יט א. רמב"ם פ"ה ה"ו. 43 יט א. 44 כ"כ הטעם בתוס' סו א. 45 כ"כ רש"י, ורבנו בחידושי הביא ב' הפירושים, ועי' מה שבי' שם וראשונים שם ור"ן שבעות פ"ב ומאירי ברכות לא א. 46 חומרא דרי' וירא נדה שם וש"י. 47 לשון הרמב"ם איסור פ"א ה"ד ע"פ נדה שם, טור שם. 48 כ"כ רבנו בחידושי שם, ובי"ב ברש"י ותוס' מגילה כח ב, ועי' ר"ן שם. 49 ברכות לא א. 50 סו ב ועי' רבנו שם וראשונים שם, ובי"ב סי' קפ"ג. 51 זו דעת הרמב"ם פ"א ה"ז ועי' במ"מ בשם רבנו וש"ע קצו סעיף ה.

נקיים וראתה בז' טפה כחרדל, ודאי צריכה לישב ז' נקיים, ויש שאינן בקיאות בין תחלת ראייה לסתירת הספירה ויבא הדבר לידי טעות⁴⁸.
יט. חומרא זו שנהגו בנות ישראל הוכשרה בעיני החכמים ועשו אותה כהלכה פסוקה⁴⁹ בכל מקום, לפיכך אסור לאדם להקל בה ראשו לעולם.

כ. אע"פ שדין הזבה לטבול ביום ז' מאחר שתנץ החמה, גזרו חכמים שלא יהו עושות כן כדי שלא יהו משמשות ביומן והיא להן תרבות רעה שמא תראה ותסתור⁵⁰, אלא טובלת בלילה שהיא תחלת ח', ואם עברה וטבלה ביום ז' אינה צריכה לחזור ולטבול⁵¹, ויש מן הגאונים⁵² שהורו שלא עלתה לה טבילה, ולא יראה זה.

פרק שני

ספירת השבעה נקיים שהאשה סופרת לזיבתה בין בזמן הזה בין בדין תורה כך היא, בודקת עצמה יפה יפה⁵³ ואם פסק הדם מתחלת לספור מיום המחירת, אפילו ראתה בשחרית ואח"כ בדיקה עצמה והרי פסקה אינה צריכה בדיקה אחרת כל היום, ואין חוששין שמא חזרה וראתה בלילה או בין השמשות אלא למחר מתחלת לספור ז' נקיים⁵⁴.

א. ראתה בזמן הזה יום ראשון בשחרית ופסקה בו ביום, אינה מונה מיום המחירת עד שתחזור לבדוק ויהיו ידיה בין עיניה כל בין השמשות⁵⁵, שחוקת כל יום הראשון כלו טמא שהחזק מעין פתוח, ודמים חוררין לה אע"פ שפסקה בשחרית, ויש מי קל בדבר⁵⁶, מכיון

52 השאלות הובא בתוה"ב בית ז שער ה והג"מ בשם מהר"ם, ועי' ש"ך שם סק"א. 53 עי' סו א ורש"י ד"ה והכא, ומהרש"א בדין הפסק טהרה בנדה והיה בובה. 54 משנה סה, א. 55 נדה סה, ב בראשון לא שאלתי וטעיתי שלא שאלתי, וס"ל לרבנו דמס"ל ולחוננא, וכע"ז דעת הרמב"ם פ"ו מאיסורי הכ"א וכמ"ש המ"מ שם, ועי' בי"ב ריש סי' קצו, ועי' בגמ' אמרו לו לר"י אלמלא ידיה מונחות בעיניה, ועי' בהג"א שם אות ז וה'. 56 וכשנינו זו כ' הרשב"א בתוה"ב ובטור שם, ובהג"א כ' שכימ שזו דעת התוס' ד"ה אמרו, ועי' סדרי טהרה וחזקת דעת ריש סי' קצו לענין מוך חזק ע"ש.

המנין וחזרת למנות עד שיהיו לה ז' רצופים נקיים לגמרי⁵⁷.

ח. הפולטת ש"ז בתוך ימי הספירה סותרת אותו יום ואינה סופרתו⁵⁸, נמצאת מונה בכאן בסירוגין, לפיכך המשמשת מטתה וראתה ופסקה בו ביום אינה מתחלת לספור ז' נקיים עד שיעברו עליה ז' עונות שלימות⁵⁹ משעת שימושה, חוששין שמא תפלוט ש"ז ותסתור מכאן ואילך אין לחוש שכבר הסריח ש"ז במעיה ואינה מטמאה.

ט. בד"א בזמן שלא הלכה ברגליה אבל הלכה ברגליה אחר תשמיש יראה לי⁶⁰ שאין חוששין לה, שכל מה שיש לה לפלוט פלטה בהילוכה, ויש שהורו⁶¹ שאין פולטת ש"ז סותרת כלום אלא לענין הטהרות כדרך טומאתה כן ספירתה.

י. האשה סופרת לעצמה⁶² שנאמר⁶³ וספרה לה לעצמה, ובאמנת לומר טבלתי וטהורה אני⁶⁴, וחזקה נדה בשכנותיה כגון שלובשת הבגדים המיוחדים לה לימי נדות אינה נאמנת⁶⁵, אמרה לו טמאה אני וחזרה ואמרה לו טהורה אני אינה נאמנת, ואם נתנה אמטלא לדבריה נאמנת⁶⁶, כיצד תבעה בעלה ואחותו או אמו עמה בחצרה ואמרה לו טמאה אני, ואח"כ חזרה ואמרה טהורה אני ולא אמרתי לך תחלה טמאה אני אלא מפני אחותך או אמן שמא יראו אותנו נאמנת, וכן כל כיוצא בזה⁶⁷.

יא. הסומא בודקת עצמה ומראה לחברתה, אבל החרשות והשוטות צריכות פקחות לבדוק אותן ולקבוע להן וסתות ואח"כ יהיו מותרות לבעליהן⁶⁸.

יב. הוקבע לה וסת הרי היא כשאר הנשים, לא הוקבע לה וסת חוששת לו מל' יום לל'

בעית רמי בר חמא ועי' תוס' שם, ושם מב א בעי דרב שמואל בר ביסנא ומסקינן דרואה הוי וסותרת 66 כרבנן שבת פ"ב. 67 ע"פ נדה מא ב א דאולה בכרעה בהדי דאולה שדיתיה, ועי' טור סוף סי' קצו שהביא את רבנו וכו' שהרא"ש פליג עליה, 68 הראב"ד בתשובה והביאו רבנו בחידושי מב א וש"י. 69 כתובות עב א. 70 ויקרא טו, 71 נדה יב א: עי' שתאמר לה טהורה אני. 72 ע"פ כתובות שם, קדושין פ א הוהוקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה וכו', 73 כתובות כב א. 74 רמב"ם איסור פ"ד ה"ב, טו"ד סי' קפה. 75 נדה יג ב, רמב"ם הל' איסור פ"ח ה"ט"ו, טור סי' קצו.

בדקה ופסק הדם ולאחר זמן מצאה טהור ה"ז בחזקת טהורה.

ב. לא בדקה עצמה ביום ההפסקה ובדקה עצמה לאחר שנים ושלשה ימים ומצאה טהור, הרי היא בחזקת טומאה⁶⁹, לעולם אינה סופרת עד שתבדוק⁷⁰, אם פסקה מונה מיום של מחר ואילך.

ג. כל ז' הימים צריכה בדיקה פעם א' בכל יום⁷¹, בדקה ביום הראשון או בשני או בשלישי ושוב לא בדקה, בודקת בשעת טבילתה ודיה אפילו ביום ז' בלבד הרי זה בחזקת טהורה, שהרי בדקה והפסיקה קודם לכן⁷².

ד. ישבה לה כל ז' ולא בדקה וביום ח' בדקה, אע"פ שהפסיקה כבר בטהרה קודם שתספור אין לה אלא יום אחד ומשלמת עליו ששה וטובלת⁷³.

ה. בדיקה זאת שהנשים בודקות צריכה שתהיה בודקת בצמר גפן נקי, או צמר נקי ורך, או בבגדי פשתן ישנים שחוקין, וכולן צריכין שיהיו לבנים⁷⁴, כדי שיהא כל מראה היוצא ממנה ניכר בה, ובגדים אלו שבודקת בהן נקראים עדים⁷⁵.

ו. כיצד בודקת את עצמה מכנסת את העד לאותו מקום, ובודקת בכל חוררין וסדקים שבו⁷⁶ ורואה אם יש בעד שום מראה הראוי לטמא אותה, לא הכניסה העד לחוררין ולסדקים אין זו בדיקה אלא קינוח ולא עשתה כלום, ואצ"ל שאין חלוקה בדיקה אע"פ שלא מצאה בו כלום.

ז. כבר ביארנו ז' ימים נקיים צריכין שיהיו רצופין, ולא תהא ראיית דם מפסקת ביניהן, אפילו ראתה בסוף יום הז' סמוך לשקיעת החמה או בין השמשות שהוא ספק, סותרת כל

57 משנה סה, א. 58 עי' גמ' סו א, ורש"י ד"ה והכא ורבנו בחי. 58 זלכתחילה כולתו ס"ל דבעי ספורים כל היום, עי' סה ב. 59 כ"א וכו' רבנו והרא"ש דאמצעי כ"ש משביעי, ועי' בעה"ט והשגות הרו"ח שנחלקו בזה. 60 שם דאבע"י בדקה בשמיני ומסקינן דחז מיניהו בעי. 61 זו א וכשינוי"א בתרא. 62 רמב"ם איסור פ"ד ה"ט"ו, טור סי' קצו ע"פ נדה יז ב. 63 מהא דאמ' ה א מתוך שמהומה וכו' עי' רבנו שם, ועי' בי"ב קצו שכי' שרבנו לא כי לעומק עיי"ש ועי' בהג"א אות כב. 64 לשון הרמב"ם פ"ו מאיסורי ה"ט"ו ע"פ נדה לו ב, סו ב אחר לכולם שלא תהא טומאה מפסקה ביניהם. 65 נדה לג ב

אז הוא ס"ס וטהורה לכתחילה וכן נראה דבכה"ג אפילו ר"מ מטהר, ע"כ הורתי לאשה זו שתתלבן ותבדוק בכל פעם שתרצה להטיל מי רגליה ותשב על שפת הספל: ואם אז נמצא גם בתוך הספל היא טהורה לכתחילה עכ"ל כ"י מהר"ט:

טהורה קמ"ל כו' ההג"ה וכ"כ בא"ז אשה שעשתה צרכיה ויושבת על שפת הספל: ומזנקת תוך הספל בין עומדת בין יושבת טהורה עכ"ל. ואשר"י כתב דיושבת טהורה בכל ענין דכיון שהמקום רחב לא הדרא מי רגליה למקור להביא דם משם, אבל בעומדת שהמקום צר לה אם מזנקת לתוך הספל שהמים יוצאים בקילוח טהורה אם שותתים על שפת הספל טמאות ואיש ואשה שהטילה מים לספל ונמצא בו דם בין עמדה בין ישבת טהורה האשה עכ"ל: ועיין במרדכי דף ש"ל ע"ד תשובה על אשה שהיתה רגילה לראות דם על המים ואחר שעשתה כל צרכיה ראתה כמין קורעין כמין חול כו':

ד אבל הוחזקה נידה בשכנותיה כגון שראוה שלבשה בגדי נידותה ואח"כ אמרה טהורה אני אפילו נתנה לו אמתלא לדבריה למה לבשה בגדי נידותיה כגון שאמרה לבשתי אותה כדי שתניחני עכשיו אינה נאמנת כיון דהוחזקה נידה בשכנותיה הוי כאילו ראוה עכ"ל: אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת כיצד תבעה בעלה לתשמיש ואחותה או אמה היו כחצר ואמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני ולא אמרתי לך טמאה אני אלא מפני אמי או

אחותי שמא יראו אותנו הרי זו נאמנת וכן כל כיוצא בזה, מיימוני פ"ד מאיסורי ביאה. וכן אם אמרה מחמת תשות כח אמרתי שלא היה בי כח לתשמיש בעת ההיא הרי זו אמתלא כדאיתא בירושלמי. עכ"ל הג"ה מיימוני. והכי איתא בפ"ב דכתובות בתוספות בדבור וא"ה לא עביד שמואל עובדא בנפשיה. ר"ח מביא הירושלמי שמואל בעי לאזדקוקי לאתתיה אמרה לו טמאה אני ולמחר אמרה טהורה אני. אמר לה אתמול טמאה יומא דין טהורה אמרה ליה אתמול לא הוי בי חילא בההיא שעתא אתא שמואל ושאל ליה לרב ואמר ליה אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת עכ"ל: אם נתנה אמתלא לדבריה למה אמרה כן מתחילה או מחמת טעות או מחמת שלא היתה כריאה ולא היה בה כח לתשמיש נאמנת, בסמ"ג לאוין סימן קי"א: ה מה בין כתם הנמצא על בדה לכתם הנמצא על בשרה: כתם הנמצא על בשרה אין לה שיעור וכתם הנמצא על בגדה אינו מטמא עד שיהא כגריס: ע"כ אבל הרמב"ן כתב שגם כתם הנמצא על בשרה אינו מטמא אלא עד שיהא כגריס, אורי"ש פסק כדברי רבינו המחבר שאפילו פחות מכחודל טמא שכל הגוף בדוק הוא מדם המאכולת הג"ה במיימוני פ"ט. מ"ש רבינו המחבר הוא הרמב"ם אבל אין לפרש שהוא ר"י מדורא דסבר דיש חילוק בין בשרה לנמצא על הסדין דאם לא כן לנקוט נמצא כתם על בשרה, דיש לדחות דדילמא אתא לאשמוענין דתולה בשוק של טבחים

כדבעינן
לבשרה
לענין
ראתה
ופרסות
כנגד
טהורה
(פירוש
מקום
למעלה
כשורה
טיפין
מבעיא
ולחונ
עיר שיש
חוט
משום
ורמשים
אמר רש
מכגריס
ולמטה
נתעסקה
דם. ומי
להקל כי
בהם חזי
רגלים ל
תלינן כ
לבשה
מקום
נתעסקה
בשחור
ושחור
תולה בו
או בקילו
נתעסקה
וכרכום.
אדום, ו
שתולה
עליה מין

וב"ל זה הוא להיכא שאינן טועות ויודעות להכחין בין ימי נדומה לימי זיבה ולפי זה לא היה נרין עוד לתקן חומרא כי יספיק צמח שחשב עשה והן כיון שיודעת להכחין בין ימי נדה לימי זיבה אלא דכדי שלא יצאו הנשים ליד טעות בין ימי נדה לימי זיבה כי סבורה תהיה כשראשה ג' ימים דבימי נדמה היא רואה וכי תחזור ותראה עוד טיפת דם כחרדל ומהא חוששם שמה שראתה מחלה שלשה ימים דם טהור היה ועכשיו שראתה טיפת דם כחרדל מחלה נדה היא תהיה סופרת ו' ימים דיהיו שבעה עם יום שראתה טיפת דם כחרדל וטובלת ליל שמיני לראייה זו דטיפת דם כחרדל שהיא מחלה נדה ושמה טועה היא בין ימי נדה לימי זיבה והשלש ראיות שראתה ימי זיבה הן ומה שראתה עכשיו היא סותרת מניינה וצריכה ו' נקיים חוץ מיום שפסקת בו לכן הוסיפו חומרא אחר חומרא וכו' דאפילו לא ראתה מחלה כלל אלא עכשיו הוא מחלה ראית טיפת דם כחרדל חשב ו' נקיים כדי שלא תבוא ליד טעות: **7** ומה שלא אמר אפילו לא ראתה אלא כל שהוא רטוח קאמר, דאע"ג דטיפת דם כחרדל ליכא למימר דלא מן המקור ג' ימים זה אחר זה טיפה אחר טיפה ושהיה צפוזדור שהוא כמו שפוא ילא לחוץ והוא להו שלש ראיות בשלשה ימים וצריכה מן החורה ו' נקיים, שהרי אינה אלא טיפה אחת כחרדל ואין

הוא יכלי לאפרושי בין דם טמא לדם טהור כדאמר רבי יוסן מוכמיה דרבי חנינא גרמיה לי דלא אחזי דמא ואמר רבי ירמ טיבעא דבגל גרמיה לי דלא אחזי דמא וחזו נמי דנשי לא ידעי סיקון וסמות. חשו רבנן דילמא משלמי דם טמא לדם טהור וטבנן ואחו ליד איסורא דכרת דהא אפשר למיהוי כל דם דחזיא כשיפת יומי טהור וליכא טמא אלא הך דחזיא כשיפתי צלחוד דצריכה למישלם עלה שבעה יומי וכיון דספירא לה דם דכולהו שבעה טמא הוא אמרי שלימו לן שבעה יומי וטבנן לאורחא ואחו ליד איסורא הילכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה יסירא למלוקי כל ספיקי ואצרכו למיחב ו' נקיים על כל דם

ללא ליגע לאיסורא דאורייתא והיינו דלמרינן המקין רבי בדרום ראתה יום אחד טמא ששה והוא וכו' וכ"כ הרא"ש צדוף נדה (פי"ו סי' ו) וכמו עוד ו"ל ועוד דכיון דלא צריכי צמיקון וסמות זמנין דחזיא דם וציוס (השמיני) [השביעי] טו' לראייה חזיא דם וטבלה לערב ומשמשת עם בעלה וזמנין דראייה קמייתא הוא צמון י"א יום וצריכה למיחב שבעה על ראיה צמיקון הילכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה למלק כל ספיקי וכו' ודברים אלו בהרי"ף והרא"ש נמכוין רבינו לומר אלא שלא צירך דבריו כראי:

ללא ליגע לאיסורא דאורייתא והיינו דלמרינן המקין רבי בדרום ראתה יום אחד טמא ששה והוא וכו' וכ"כ הרא"ש צדוף נדה (פי"ו סי' ו) וכמו עוד ו"ל ועוד דכיון דלא צריכי צמיקון וסמות זמנין דחזיא דם וציוס (השמיני) [השביעי] טו' לראייה חזיא דם וטבלה לערב ומשמשת עם בעלה וזמנין דראייה קמייתא הוא צמון י"א יום וצריכה למיחב שבעה על ראיה צמיקון הילכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה למלק כל ספיקי וכו' ודברים אלו בהרי"ף והרא"ש נמכוין רבינו לומר אלא שלא צירך דבריו כראי:

כאן אלא ראיה אחת, אפילו הכי צריכה ו' נקיים מחששא דטועה היא כדפרישית, וכיאלא בזה כמד ה"ר יונה בפרק אין עומדין והמרדכי והר"ן בהלכות נדה ומציאו ב"י. אבל לפענ"ד נראה נכון והוא דבפרק יואל דופן (דף מ"א:) אמר רבי יוחנן מקור שהגיע כשמי טיפות מרגליות טמאה ודוקא תרמי אבל חדא חימר מעלמא אחי (פירוש מן הגדלין) וזה יאמר כאן דהחמירו נטות ישראל אפילו טיפת דם אחת כחרדל דאף על פי שאינה כי אם טיפה אחת לא מלינן דמגדין אחי א: **ב** בתב הרמב"ם בפרק י"א זה שממלא צמיקון מקומות שהנדה יושבת ו' ימים צנדה ואע"פ שלא ראתה דם אלא יום אחד ואמר השבעה חשב ו' נקיים אין זה מנהג אלא טעות וכו' עכ"ל והאחרונים כתבו מנהג זה על שם האור זרוע ין וכמו בדרומה הדשן סימן רמ"ה שלא שמע שום טעם לדבר ע"כ: **ו** ואנכי מצאתי כמות בדרשות הר"ש מאוסטרין (הלכות ומנהגי מהר"ם סי' מעט) על מה שכתב האור זרוע שסופרת י"ד יום אחר ראיתה קודם שטובלת דמהר"ם קלויזנ"ר והוא דקדקו בדבר למנוח טעם למה שכתב האור זרוע. בזה והיה נראה להם הטעם כיון שגדה לאורייתא סופרת שבעה וטובלת אע"פ שרואה בשביעי שלה משום שצילה בזמנה מצוה וצריכה עוד לספור ו' נקיים שמה הראייה האחרונה היטה בימי זיבה לכן יש להן להמתין שבעה ולספור נקיים דשמה תחזור לדאורייתא ולא צריכה שבעה לנדות עכ"ל ומה שכתב לכן יש להן להמתין שבעה וכו' כלומר מקודם שמתחיל לספור ו' נקיים יש לה להמתין שבעה ואחר כך לספור ו' נקיים ואע"פ שאינה טובלת לאחר שבעה הראשונים מ"מ כדי שלא תשכח ממנה דינא דאורייתא כי שמה תחזור לדאורייתא דמהרה יבנה המקדש ולא צריכה שבעה לנדות ולטבול צדוף שבעה שבעה הראשונים מ"מ כדי שלא תשכח משום דצילה בזמנה מצוה דלאו האי טעמא הוה קשה מה צדף דשכחתי ממנה דינא דאורייתא טעמא אחר שבעה נקיים גם כשיבנה המקדש וכמו שהיה נוהגם עכשיו לכן אמר דאם כן תהיה עוברת על מצוה מצוה ויש לטעם הזה פנים מספרות:

פרישה

(טו) בימי נדתה ששה ימים ויהיה הכל דם בהור. פירוש שאינו מחמשה מיני דמים שזמנו חמשים ור"ל לנד ראית יום שביעי: (י) וצריכה עוד שבעה ימים. כי לעולם מונה שבעה ימים מחמת ראיתה ולא דוקא קאמר עוד שבעה ימים אלא ששה ימים. מורי ורבי (רש"ל נבחרו לטור). ועיין דרשה: (יז) החמירו **ב"ב** בראיה וכו'. עיין צבת יוסף שכתב (ח"ל) דכדי רבינו כמעורבין ואין מצארים וכו' (עיי"ל) שהרי בזה שטמאו כל דם לא יצאו מחששא זו אלא צמח שהצרכו לישב שבעה נקיים וכן כתב הרי"ף והרא"ש צדף: ור"ע צ"ד נראה להניח וי"ו ושמא תראה צמקום שמה תראה ומרי משמות מששו שמה יתליף להם דם טמא בדם טהור וכו' שכתב רבינו חשו שמה יצאו לטעות בציפור כרת וכו' וגם חשו שמה יתליף להם דם טמא יחן בדם טהור דהיינו שפירא ששה ימים ויהיה טהור וציוס השביעי תראה דם טמא והוא סבורה שהכל טמא: והנה נגד החשש הראשון כמד שהחמירו לטמא כל מראה אדום ונגד החשש השני החמירו שחשב שבעה נקיים אחר כל ראיה אפילו אם לא תראה אלא פעם אחת אע"ג דמשום חשש השני היה די בששה ימים דהיינו שבעה ימים עם יום האחרון של ראיתה מ"מ הואיל דמשום החשש הראשון שהוצרכו לטמא כל מראה דם אדום ומכאן חומרא זו אינה יודעת ממי מתחילין ימי הנדות אי מחמת ראיתה או צלמנע או צדוף וממילא גם כן אינה

ללא ליגע לאיסורא דאורייתא והיינו דלמרינן המקין רבי בדרום ראתה יום אחד טמא ששה והוא וכו' וכ"כ הרא"ש צדוף נדה (פי"ו סי' ו) וכמו עוד ו"ל ועוד דכיון דלא צריכי צמיקון וסמות זמנין דחזיא דם וציוס (השמיני) [השביעי] טו' לראייה חזיא דם וטבלה לערב ומשמשת עם בעלה וזמנין דראייה קמייתא הוא צמון י"א יום וצריכה למיחב שבעה על ראיה צמיקון הילכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה למלק כל ספיקי וכו' ודברים אלו בהרי"ף והרא"ש נמכוין רבינו לומר אלא שלא צירך דבריו כראי:

יודעת אם היא עומדת בימי נדה או בימי זיבה וכשפירא ג' ימים בימי זיבה צריכה שבעה נקיים לכן תקנו שלעולם צריכה שבעה נקיים: ואף על גב דאם לא תראה אלא יום אחד או שני ימים די לה בששה נקיים וכן כשמתחלת לראות יט' אע"ג דלראתה ו' ימים סגי לה בששה נקיים מ"מ כיון דלמינו דאם תראה ג' ימים זה אחר זה בימי זיבה או אפילו ראיה אחת בשבעה ימי נקיים שאלו סותרת כל הימים שספירה כגד צריכה שבעה נקיים מכה זה לא חילקו ותקנו שלעולם צריכה שבעה נקיים. גם יש לחשוב ולפעמים כשפירא ג' ימים זה אחר זה בשני הימים הראשונים היה דם טהור וציוס השלישי היה דם טמא והחכם היודע האמת יפסקו לה לשמור יום כנגד יום וטועים לא ידעו (להפסיק) [להבדיל] בין דם לדם ויסגרו שאינה צריכה שבעה נקיים לראית ג' ימים כמו שלא הצרכו לנדה זאת מנאל שהוצרכו לתקן שבעה נקיים על ראיה אחת: ואם תאמר לפי זה קשה דאמר תיקון החשש הראשון דאמר דהחמירו לטמא כל מראה דם אדום הוה ליה למימר וכדי שלא לחוש שמה תטבול ציוס שני לנדומה הוסיפו חומרא וכו' שהוא תיקון החשש השני י"ל דכוונת רבינו ליישב מה שכתב בתיקון החשש הראשון שחלקו לטמא כל דם מאי תקנה היא זו הלא תקנה זו שהיה קלקלה ממקום אחר כאשר לא ידעו מתוך ריבוי הספיקות אם עומדת בימי נדומה או בימי זיבה על זה כתב דגם זה תיקנו כאשר

דרישה

[ה] וצריכה עוד ו' ימים. ולא דוקא קאמר ו' ימים וכו' (עכ"ל בפרישה). ויש ליישב בדוחק לשון ו' ימים דכנגד מה שכתב תחלה וסבורה לטבול בליל שמיני קאמר בתר הכי וצריכה עוד ו' ימים ר"ל שהטבילה תהיה ביום השביעי:

חדושי הגהות

[ה] לאו דוקא קאמר עוד שבעה ימים אלא ו' ימים. רש"ל. ועיין בע"ז הנ"ל:

הגהות והערות

טו' תוקן בס"א על פי מעדני י"ט (אות כ), דלגירסא "השמיני" אף אם טעתה בתקון וסבורה דראייה הראשונה בימי נדה והשנייה בימי זיבה לא היה לה לטבול לערב אלא היה לה לשמור יום אחד, ובאופן אחר אפשר להגיה דצ"ל יוביום השמיני לראייתה חזיא רם ושמרה יום אחד וטבלה לערב: [ז] בתרופות הדשן הביא בשם מהר"ח אור זרוע שכן מנהג נשי אוסטריין, וכן בהגהות שערי דורא סי' ב' ד"ה ואף הביאו בשם מהר"ח אור זרוע. וזה לשון אור זרוע (מכת"י, אות ז) הילכך הוראה בזמן הזה אפילו טיפת דם כחרדל אינה טובלת עד שיעברו עליה שמונה ימים נקיים לבד מיום שראתה וטובלת עשירי ומשמשת עכ"ל (עיין שם הטעם לזה) ולא הזכיר שם שום מנהג אחר. ובדרשות מהר"ח אור זרוע כתב בריש פרשת תודיע בזה הלשון והילכתא נדה כשמשמשת היום ורואה דם לאחר אין לה לספור ו' נקיים אלא לאחר ג' ימים שלימים מעת לעת לאחר שראתה וכו' וכן נהגו הנשים מלמנות ו' ימים נקיים עד לאחר ד' ימים מיום ראיתיה עכ"ל. ואולי היתה להם גירסא אחרת באחד מהם, ועיין עוד סוף סימן קצו בב"י ד"ה כתוב: [ח] **צבאורה** צ"ל דם טהור בדם טמא: [ט] **כשמתחלת** לראות פעם ראשונה דאו ודאי נדה היא ולא זבה, כ"כ כוונתו:

מפתח מדרי בהרה

קפג א ס"ט ט"ס קצ ט"ק צה ד"ה וברשות עה"ג:

יודעת אם היא עומדת בימי נדה או בימי זיבה וכשפירא ג' ימים בימי זיבה צריכה שבעה נקיים לכן תקנו שלעולם צריכה שבעה נקיים: ואף על גב דאם לא תראה אלא יום אחד או שני ימים די לה בששה נקיים וכן כשמתחלת לראות יט' אע"ג דלראתה ו' ימים סגי לה בששה נקיים מ"מ כיון דלמינו דאם תראה ג' ימים זה אחר זה בימי זיבה או אפילו ראיה אחת בשבעה ימי נקיים שאלו סותרת כל הימים שספירה כגד צריכה שבעה נקיים מכה זה לא חילקו ותקנו שלעולם צריכה שבעה נקיים. גם יש לחשוב ולפעמים כשפירא ג' ימים זה אחר זה בשני הימים הראשונים היה דם טהור וציוס השלישי היה דם טמא והחכם היודע האמת יפסקו לה לשמור יום כנגד יום וטועים לא ידעו (להפסיק) [להבדיל] בין דם לדם ויסגרו שאינה צריכה שבעה נקיים לראית ג' ימים כמו שלא הצרכו לנדה זאת מנאל שהוצרכו לתקן שבעה נקיים על ראיה אחת: ואם תאמר לפי זה קשה דאמר תיקון החשש הראשון דאמר דהחמירו לטמא כל מראה דם אדום הוה ליה למימר וכדי שלא לחוש שמה תטבול ציוס שני לנדומה הוסיפו חומרא וכו' שהוא תיקון החשש השני י"ל דכוונת רבינו ליישב מה שכתב בתיקון החשש הראשון שחלקו לטמא כל דם מאי תקנה היא זו הלא תקנה זו שהיה קלקלה ממקום אחר כאשר לא ידעו מתוך ריבוי הספיקות אם עומדת בימי נדומה או בימי זיבה על זה כתב דגם זה תיקנו כאשר

סדר

סימן קפג סעיף א—קפד סעיף א-ב

מהרה

שפט

ולפנים או בין השיניים ולחוק, אבל אם אחר כך יצא לחוק ע"י בדיקת עד, הרי יצא לחוק ומטמאה. ואם כן מה זה שכתב בזמן הזה וכי, דבזה וודאי דטמאה. ועיין בתוספות [נהי] דף מ"ב ע"ב ד"ה שהוציא:

(ד) טיפת דם כחרדל. כתב הש"ך [ס"ק ג] והוא הדין פחות, עכ"ל. וכן כתב רש"י להדיא דף י"ד ע"ב ו"ל שם [ד"ה אף אתה]. אפילו כעין חרדל ופחות מכן, עכ"ל. וכן משמעות הסוגיא דריש פרק מפלת [שם כב, א] אי הכי לא יסתור בזיבה, עיין שם. ולחנם נתחבטו הגאונים בשו"ת שב יעקב [ח"א] בסימן ל"ח ו"ל"ט, והגאון מה"ר שמואל שאט"ך כהן [שם סימן לט בחשוכה שניה ד"ה וכמה] הביא ראיה מדברי רש"י דף מ"ב [ע"א ד"ה ולטמא כמשהן דמדינא מטמא אפילו בכל שהוא. אך מה שכתב הגאון מ"ו בעל המחבר תשובה הנ"ל דאיכא למימר דכל זה נכלל בחומרא דרבי זירא, אף שהוא מושג מדברי רש"י הנ"ל דמשמע מדינא בפחות מכחרדל מטמא, מכל מקום י"ל דנכלל בחומרא דרבי זירא לענין זה, דודאי מדינא טמאה היכא דידוע בודאי שבא מן המקור, אבל מספקא תלינן שבא מן הצדדים, דאין דרך לדם מועט כזה לבוא מן המקור, וכמאמר הרופאים שם בתשובה ובתשובת עבודת הגרשוני [סימן כב]. אף שדבריהם נסתר מן הש"ס דמוכח דאפשר לבא מן המקור אפילו כל שהוא, וכעובדא דרבי אלעזר ברבי צדוק דריש פרק המפלת [שם כב, ב], מכל מקום י"ל דוקא שבא מן המקור בודאי, וכגון שהרגישה שנפתח מקורה, וכמו שכתב בתשובת אמ"י הגאון [שכ יעקב ח"א] סימן ל"ט, יעוין שם [ד"ה והשני], אבל מסתמא תלינן טפי מן הצדדין, דעל כל פנים מלתא דלא שכיחא הוא שיכא מן המקור דם מועט כזה, ומכח חומרא דרבי זירא מחמירנן אפילו בכחרדל ובפחות מכן. וכן מצאתי בב"ח סימן זה [עמוד ו ד"ה ומה שלא אמר וז"ל, ולפענ"ד [נראה] נכון, והוא דבפרק יוצא דופן דף מ"א [ע"ב] אמר רבי יוחנן מקור שהזיעה כשתי טיפות מרגליות טמאה, ודוקא תרתי, אבל חדא אימא מעלמא אתיא, פירוש מן הצדדים. וזה יאמר כאן דהחמירו בנות ישראל אפילו טיפת דם כחרדל, אף על פי שאינה כי אם טיפה אחת, לא תלינן דמצדדין אתי, עכ"ל. הרי ממש כדברינו. וכן נראה מסוגיא דף נ"ב ע"ב ובתוספות ד"ה שלש גריסין, שאין דרך אשה לראות פחות מן גריס, וכמו שכתבתי בחדושי גמרא [נחוד הלכות שם]. ונפקא מינה, היכא דאיכא ספקא יש להקל, דאף על גב דבנות ישראל החמירו, היינו בחדא ספקא, אבל היכא דאיכא עוד ספקא יש לצרף לספק ספקא ה"י ספק שמא מן הצדדין. ולקמן בסימן ק"ץ [ס"ק סז ד"ה נחזור לענינו, ר"ה ובסוף פרק הרואה] וסימן קצ"א [סוף סימן קז ד"ה ובשו"ת עבודת הגרשוני. ד"ה ואע"ג דמפלת נכתוב מזה עוד:]

(ה) (נהג שם) ואין חילוק. מה שכתב בספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל ס"ק ג] על הרב במנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ד] שיצא חוץ לגדרו גדר חכמים ליתן מכשול לפריצי הדור לחלק בין פנויה לנשואה, יפה כתב. וז"ל הרא"ה בספר החינוך מצוה צ"ה וז"ל, וכדומה לזה אמרו ז"ל [נהי] לא, בן בענין הנדה, מפני מה אמרה תורה שתשב ד' ימים, שתהא חביבה עליו ביותר. ובאמת שאין זה לדעתם תכלית הכוונה בדברים, רק להודיע כי ענין המצוה יסכול הרבה רמזים, מלבד עקרים גדולים וחזקים, עכ"ל:

סימן קפד

(א) (סעיף א) או משלשים. בש"ך ס"ק ב', וסתם וסת משלשים יום, היינו אם לא קבעה וסת, עכ"ל. מלשונו משמע דאף לקולא אמרינן לענין זה, דאפילו שאין לה וסת מותרת לשמש בלא בדיקה תוך עונה בינונית. והוא תמוה, דאם כן הא דפליגי בש"ס [נהי] ב', באשה שאין לה וסת, דלרבי מאיר תצא, ולרבי חנינא בן אנטיגנוס מהני בדיקה, במאי פלוגתייהו, הא כל אשה שאין לה וסת מכל מקום עונה בינונית יש לה, וכל זמן שלא קבעה וסת לעולם יש

לה עונה בינונית, אלא ודאי הא דאמרינן סתם אשה יש לה עונה בינונית היינו להחמיר, שכל זמן שלא קבעה וסת צריכה לחוש לעונה בינונית, אבל לענין זה דתשמש בלא בדיקה, לא מהני [ו]אפילו בתוך עונתה אסורה לשמש בלא בדיקה כל זמן שלא קבעה וסת, לשיטת הרמב"ם [איסורי ביאה ד. טו] וסייעתו:

ואפשר דהש"ך מיירי בתחילת ראיה דידה, דלא נודע למתי תקבע וסת, מותרת לשמש בתוך שלשים, משום דמסתמא תקבע הוסי' ליום שלשים, ובש"ס ולקמן סימן קפ"ו [סעיף ב] מיירי שראתה כמה פעמים ולא קבעה וסת, הא חזינן דלא קבעה כיום שלשים כסתם נשים, ומשום הכי אסורה עד שתברוק אפילו בתוך שלשים. אחר זה ראיתי בב"ח סימן זה [עמוד ו ד"ה וכן] שכתב כן בהדיא:

(ב) (סעיף ב) ולא משאר קריבות אלא מתשמיש המפזה בלבד כו'. בט"ז ס"ק ג' כתב וזה לשונו, ולי נראה שאסור מן הדין לדעת הרא"ש, וראיה מסימן שמ"ב, עכ"ל. ועל זה כתב בתורת השלמים [ס"ק ו] ואין דבריו מוכרחים, דשאני התם דיצרו תקפו שלא בעל, עכ"ל. ואני לא מצאתי כלל ברא"ש שאסור בחיבוק ונישוק בדברים אלו שבסימן שמ"ב, אמנם ברכינו ירוחם [נתיב כה ח"ב רלב, א] אוסר בחיבוק ונישוק גבי אבל, הובא בהגהות שו"ע סימן שפ"ג [סעיף א], יעוין שם. ועיין בתשובת הרדב"ו חלק ראשון סימן קס"ג שכתב בפשיטות להחיר:

(ג) אותו היום כו'. בש"ך ס"ק ז' הביא דברי הגהות מיימוניות [איסורי ביאה ד. ט] בשם אביאסף דבעינן י"ב שעות שוות, שכ"ד מהם הוא מעת לעת, עיין שם. גם הביא דברי האור זרוע והראב"ן דבעינן כ"ד שעות, וכבר כתבו האחרונים שאין לזוז מדברי השלחן ערוך שהוא כדעת רוב הפוסקים, ובפדטות דקיימא לן וסתות דרבנן. ובספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל ס"ק ד] כתב סעד לדברי האביאסף, מסוגיא דמסכת שבת דף פ"ו [ע"ב] דשמעתתא דפולטת שכבת זרע, דמקשה התם נתנה קאמרת או ראויה קאמרת, ואמר ליה ראויה קאמינא. והוא תמוה, חדא, למאי נפקא מינה השתא אי נתנה תורה לטבול יום או לאו. ועוד, דמשני ראויה קאמינא, דמנא ליה זה, ואי הוי הלכה למשה מסיני נמי קשה למאי נפקא מינה נאמרה זה לדורות. אמנם לפי דברי האביאסף נ"חא, דהכי קאמר, כיון דאמרת ניתנה התורה לטבול יום, דמשמע אליבא דכולי עלמא, משום הכי מקשה ניתנה קאמרת או ראויה קאמרת, דלרבי עקיבא דסבירא ליה חמשה עונות קפיד קרא, ולדידיה היה הפרישה יום ד' בהשכמה, ומעתה יום ד' ואחריו ליל ה' הם ב' עונות, ויום ה' ואחריו ליל ו' המה גם כן ב' עונות, נמצא ביום ו' בהשכמה כבר היה ד' עונות, ואם כן יום ו' שהוא עונה חמישית, ואם כן בסיון שהיום ארוך יותר מן י"ב שעות היה אפשר להם לטבול אחר י"ב שעות על היום, ועדיין לא שקעה החמה, והיה אפשר להיות הערב שמש, משום הכי מקשה מאי דעתך, אי היה אפשר שהיה להם הערב שמש כדעת האביאסף ד"ב שעות מיקרי עונה, או נימא דכל היום כמות שהוא הן יום ארוך או קצר מקרי עונה, ואם כן ניתנה התורה לטבול יום. ועל זה השיב, ראויה קאמינא, כדעת האביאסף. והא דמקשה מעיקרא והא טבול יום נ"נהו, היינו למאן דאמר דבימים תליא מלתא, עכ"ל. ולי נראה דבלאו הכי יש ליישב סוגיא זו, דהא יש לדקדק עוד בסוגיא זו, דלמאי דמשני ראויה קאמינא, ואם כן על כרחך שכולן היו טובלין מבעוד יום, וסמכו עצמן שלא יפלטו, ואם יפלטו עוד אחר זה יטבלו שנית בלילה, אם כן קשה הטורח הזה למה להכניס עצמן בספקא, היה להם להמתין עד הלילה ויטבלו, אחר שהתורה התירה להיות טבול יום, ומה להם להצטדק יותר ולהחמיר על עצמן מה שלא החמיר עליהן הקב"ה:

לכן נראה לי, על פי מה דאיתא במסכת יבמות דף מ"ו ע"ב פלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע במל ולא טבל, דרבי אליעזר יליף מאבות, ורבי יהושע סבירא ליה באבות נמי טבילה הוי, מנא ליה,

[ד] וכן כתב רש"י להדיא דף י"ד ע"ב ו"ל שם אפילו כעין חרדל ופחות מכן עכ"ל. ותימה, הא דרש"י לא כתב אלא לישא דתנו בתנתינן ריש פרק יוצא דופן [נהי] מ. א. ומסתמא בכל שהוא אפילו כעין חרדל ובפחות מכאן. ע"ש.

(מהר"ם בנעם — כת"י)

אם תמצא כחם הגדול יותר מכגרים היא טמאה דאפילו במכה ממש אם אינה יודעת שדרכה להוציא דם אינה תולה בני ימים הראשונים כמבואר בסימן קצ"ו טע"י י בהגה"ה ולדעת הש"ך אפילו יודעת שמוציאה דם אינו תולה כמבואר שם בסי"ק י"ג. ק"ו ב"ו שהמכה עצמה אינה מבוררת רק הכאב מורה על המכה שאי אפשר להקל בני ימים הראשונים של הספירה אבל אחר ג' ימים הראשונים וק"ו בימי שהרתה כל כתמים שתמצא תולה במכה וטהורה לבעלה. וכל זה הוא כל זמן שבלטיה זו קיימת אבל אם תחרפה מהו ולא יודיש הבעל שוב שום בליטה והאשה לא תרגיש שום כאב או שוב אחר כך תהיה ככל הנשים לענין כתמים:

סימן קא

תשובה לכבוד ארז"ל מחו"ת א"י ירד ותביכי הרב המאה"ג המופלא ומפולג בתורה והכמה פ"ה ע"ה כבוד שמו מו"ה וואלין נ"י אב"ר רק"ק לייפנק:

אחר ד"ש הטוב כמשפט. הגה באתי על רבר שאלתו בעובדא דאירע שמה באשה אחת שיש לה וסת קבוע וכעת היא בימי מניקתה והיא בחזקת מסולקת דמים ככל הנשים בימי מניקתן ואירע באשה זו שמוצאת בער הבריקה קורט אחר כחורה של מתט ארום ולפעמים קורט זה בא מעורב עם ליחה לבנה ופעמים בלי ליחה לבנה ושוב כעת פעם אחר פעם עם ליחה לבנה והקורט הזה נקלט במחט ואי אפשר לה לטהר עצמה לבעלה וראיתי שכבר שם מעלתו צינו להבריקה שכתבתי בחיבורי גוי"כ חיז"ד סימן מ"ה אלא שרום מעלתו חושש באשה זו כיון שכל פעם אינה מוצאת רק קורט אחר לבר לא ימלט שגאבר במוך ואין ראייה ממה שהמוך הוא נקי. וזה תורף חשש של מעלתו.

ואני אומר זה שרום מעלתו עושה ממנו חומרא שהוא רק קורט אחר תמיד ואני חשבתי לטובה לעשות מזה קולא ואמנם תשובה על החשש שלו יתבאר בדברינו אח"כ וכעת אמינא הקולא אשר אני חושב בוה. והגני מעתיק לו מה שמצאתי בכתבים שלי אשר כתבתי בילדותי בתחלת בואי לק"ק יאמפלא מצאתי כעת עלה אחר זה לשוני שם. ברין מקור שהזיע שאמר במסכת גדה מ"א ע"ב מקור שהזיע כשתי טיפי מרגליות טמאה כו' ורוקא תרתי אבל חרא אימא מעלמא אחיא, רש"י מעלמא מן הצדדים. והנה לשון הגמרא אימא מעלמא אחיא לשון אימא משמע שמירי ספיקא לא נפקא והיא גופא קשיא דאין מהטרה מספק וספיקא דאורייתא לחומרא וספק טומאה ברה"י טמא דבר תורה ואם יש חילוק לענין ילפותא מסוטה בין טומאת מגע לטומאת דאחיא מגופה עיין בחו"י ריש גדה וב"ק דף י"א ע"א בתוס' ד"ה דאין מקצת שליא ועיין בשטה מקובצת שם). ולשון הרמב"ם מרווח יותר וד"ל בפ"א מהלכות מטמאי משכב הלכה י"א הזיעה טיפה אחת הרי האשה שחורה שאינו אלא מחוץ למקור ע"כ לשון הרמב"ם. ולשון זה מורה שזה ברור שאינו אלא מחוץ למקור דהיינו מן הצדדים. ואמנם גם לדברי רבינו הגדול

צריכין אנו למימר דהמקור מן הסתם אין רוכז להוציא פחות משתי טיפין ולכן מן הסתם תולין שטפה אחת מן הצדדים כי תולין במצוי אפילו להקל ולכן אין חוששין שמה שטפה היא מן המקור לפי שהוא מלתא רלא שכחא אבל ע"כ בצד האפשר הוא שיוציא המקור טפה אחת והוא ימיעוט דמיעוטא. וככה גם הלכה שיש להגמרא יתא דקאמר אימא מעלמא אחי דהיינו שאעפ"כ הוא רק אימא לפי שגם המקור בעד האפשר הוא להוציא טפה אחת ואעפ"כ מטהרין לה לפי רמיעוט שאינו מצוי לא חיישינן. וגם לשון הרמב"ם יתא שאינו אלא מחוץ למקור היינו מן הסתם דאוליין בחר המצוי:

יצא לנו מן הסתם אין דרך המקור להוציא פחות משתי טיפין ואם תמצא טיפה אחת לא חיישינן כלל לספקי שמה הוא מן המקור. ולפי"ז הא דקיי"ל דאפילו רואה טפה דם כחודל יושבת עליו ז' נקיים וכן הא ששינוי במשנה בריש יוצא דופן ומטמאין ככל שהוא אפילו בעין החודל ובפתות מכאן היינו במרגשת עתה שבא מן המקור ואמנם דברי ר' יוחנן במקור שהזיע מידי באינה מרגשת מהיכן יצאה הזיעה אם מפנימית המקור או הצדדים לכן יש חילוק בין טפה אחת לשתי טיפין:

ולפי הצעה זו גם בדם ארום אם מוצאת בפנים ולא הרגישה בודאי שבא מן המקור ג"כ יש לחלק בין שתי טיפין לטפה אחת דאם נמצא רק טפה אחת תולין מבחוץ ואף שאותו מקום ברוך הוא אצל מאכולת ואין לתלות במאכולת אעפ"כ טהורה היא וחולין בצדדין. אבל קשה דהרי פסק בש"ע בסימן ק"ץ טע"ף ל"ג האשה שברקה עצמה בעד הבריקה נמצא עליה אפילו טפה כחודל בין עגול בין משוך טמאה הרי דאפילו טפה אחת אין תולין בצדדים וכאן לא מיירי שהרגישה שנפתח מקורה רק על צד הבריקה מצאה ומהרגשת הבריקה לא ידעין שהוא ודאי מן המקור דהרי יכול להיות הרגשת ער. ובאמת גוף ר"ן זה שפסק כאן בש"ע הוא נובע מסוגיא דגדה י"ד ע"א. ואמנם שם לא נתפרש שטמא בכל שהוא רק מבואר שם דאותו מקום ברוך או חודק הוא אצל מאכולת ולכן מטמא משום נדה אבל אעפ"כ אולי בעיניו שתי טיפין ואעפ"כ ג"מ במה דברוק הוא אצל מאכולת דאלי"כ היה בעיניו כגרים אבל לעולם ב' טיפין בעיניו דאלי"כ תולין כמצוי דהיינו בצדדין וכו'. לומר כיון שאמר שטמאה משום נדה משמעוהו. נדה ממש דהיינו אפי' בכל שהוא וא"כ קשה מההוא דמקור שהזיע:

ויו"ד מזה קשים דברי הרמב"ם בפ"ט מא"ב ה"ל וי"ן שכתב מה בין כחם הנמצא על בשרה כו' שהכחם הנמצא על בשרה אין לו שיעור כו' ואין לו שיעור לגמרי משמע שאין לו שום שיעור לא שיעורא וכא ולא שיעורא וזאת וממילא אפילו טפה אחת בכלל וקשה דך דמקור שהזיע שפסק הרמב"ם גופיה שטפה אחת אינה אלא מחוץ למקור ולכן צריכין אנו לחלק בין הפרקים בין דם לבן שהוא מימרא דר' יוחנן במקור שהזיע ובין מראה דם ארום וכן אנו צריכין לומר שאין הצדדים רגילים להוציא כי אם מראה לבן כמרגליות אבל מראה ארום לא שכחתי בצדדים כלל היכא דליכא מכה או שאר סיבה הגורם שיצא דם וכן

דם מאכולת ס"ל להרמב"ם ולא שכח על בשרה ולכן במראה לבן שפיר מה שמטהר ר' יוחנן טפה אחת אפילו שמוצאת ערב משום שתולין בצדדים שהוא מצוי משא"כ המקור אינו רגיל להוציא פחות מב' טיפין אבל דם ארום גם אם תתלנו בצדדים ע"כ תתלנו באינו מצוי לכך יותר רגיל במקור שבו הוא מקור הדימים ואמרינן אתרמי רגילי ישראל ואמנם נוע ינוע הקנה בין אצבעותי מרוב אימה ורתת להרים ראש ברבר שלא מצאתי בהקרמונים:

ואני מחזיק בתומי שאין דרך המקור להוציא פחות מב' טיפין והא רמצאה על עד הברוק לה אפילו טפה בעין החודל טמאה היינו באשה שאינה רגילה בכך רק אירע דרך מקרה שפעם אחת מצאה כן אבל אשה שבכל עת שהיא בודקת היא מוצאת על עד הברוק טפה אחת קטנה מאוד כטפה של זבוב וזה הוא אצלה בכל הבריקות או פתוחם. אני אומר לפי מה שכתב העבורת הגרשוני בזמנו כ"ב הביאו החכם צבי בסימן כ"ג אשה שהיא בודקת עצמה ובכל זמן היא מוצאת על העד קרטיץ קטנים כמו טיפין של זבוב ארום מובלעין בכגור ואין לה שום צער ולא כאב ולא חולי ולא מרגשת שום דבר לחלות והשיב הע"ה לחת"י לפי שהרופא אמר שלדעתו הוא שטיפין אלו הם באים מן הצדדים שיש שם גירין דקין כחות השערה ופעמים כשהאשה מרובה ברמים גירין קטנים הללו מושפעים ומלאים דם הרבה וכשהאשה בודקת עצמה תחזקת בגידין האלו או הם נפתחים ומוציאין טיפין האלו. והגאון ח"צ סבה על קרקוד סבאד זו וכתב נוראות נפלאות אירע עלה על לבו להחיר מחמת דברי הבאי הללו כו' וגם הרפא אינו אומר שיש מכה רק ששופט שכל ששינוי ופקיה זה הוא מן הגירין שצדדים אף אנו נשמר שמחמת דברי דם שבמקור שהוא ודאי כולו עשוי מגירין ועצבים הם יוצא כו' ע"ש בח"צ.

ולפי אני אומר רח"צ יפה כתב בעובדא ההוא שמצאה טיפין הרבה אבל אם אינה מוצאת רק טפה אחת וכן דרכה בכל הבריקות יותר נוח לתלות בגיד או וריר שבצדדים משנתלה במקור ולומר שהמקור ככל עת משנה דרכו וטבעו להוציא רק טפה אחת שזה נגד טבעו ויותר נוח לתלות בגיד או וריר שבצדדים מחמת שהוא מרובה ברמים והוא ממש כמקור שהזיע שתולין בצדדים משא"כ באשה שמצאה רק לעתים דחוקות על עד הבריקה טפה אחת שאשה זו אינה מרובה ברמים שיהיה נפתח וריר אצלה שהרי בשאר פעמים אינה מוצאת כזה לכך היא טמאה אבל אם מוצאת בכל עת היא טהורה. ואמנם קולא זו היינו אם תמיד מוצאת בעד אחר שאז תולין בוירי שפתחו שם. וכל זה אני כותב דרך פלפול אבל הלילה לסמוך על זה כלל אף לצרף לקולא אחת ער שיוכח השם למצוא כש"ם ופוסקים הראשונים אולי אמצא איה סמך לזה:

כ"ז זה העתקתי מן העלה יחידית שמצאתי בכתבים שלי שכתבתי בילדותי, והנה הרי כתבתי שחלילה לסמוך על זה, וגם עתה העתקתי לו רק להראות שעכ"פ יותר קיל טיפה אחת מב' טיפין ואמנם הקולא הנ"ל בלא"ה לא שייך כאן כיון שהיא רואה הקורט הקטן הזה עם ליחה לבנה

וא"כ אף שאין דרך המקור להוציא פחות מב' טיפין הרי הליחה לבנה היא יותר משתי טיפין ויצא הקורט הארום הזה עם הליחה לבנה. ועוד כי אולי מה שאין דמקור דרכו להוציא טפה יחידית היינו טיפה אחת שאם דאי כל כך מועט היא דברקה לפניו במקור אבל קורט יבש אולי גם קטן מאד כיון שאינו דבוק והוא נופל למטה לחוץ אבל להחמיר מטעם שהוא יבש א"כ אינו יוצא מוריד דאף שאין לתלות בוירי אכתי יש לתלותו בחצץ הרגיל בכליות:

ועתה אדבר מצד הבריקה שכתבתי בנ"ב סימן מ"ח ומעלתו חושש באשה זו שלא תועיל הבריקה ההיא שאף תמצא נמצא בראש המוך אולי האויל והוא דך קורט קטן נאבר שם במוך. אני חמה והלא עיקר החייה שלי בבריקה זו הוא מחמת שמוצאת בצדדים דודאי אם אינה מוצאת כלל כשעת הבריקה אין מקום לטהר מה שתמצא לעתיד אבל עיקר הנסיון של הבריקה כיון שבשעה שהמוך הרוחק מונח אצלה למעלה בעומק ומכסה פי הרחם והוא דרוק והרבה באופן שהמוך מונע ששום דם אינו יכול לזוב למטה וא"כ מה שמוצאת אח"כ אחר שרחצה היטב באופן שלא נשאר שום דם מכבר בצדדים וכשני בודקת מוצאת מן העד א"כ בודאי יש לה אינה סבה המוציא דם זה מן הצדדים וא"כ מה מפסיד ליה לזה החשש שמה היה על המוך ונאבר דאף אם לו יתיה כדבריו אכתי חזוין שיש לה בצדדים דבר המוציא קרטיץ הללו ומתי חיתי לחוש כלל שהיה גם במוך.

ואמנם אמינא גכרא רכא אמר מלתא לא מזוניחין אותו וכונתו למה שכתבתי בחיבורי סימן מ"ג והוא ברך י"ט ע"ב בריה לכן גיל חו"ל ומכ"ש שיעבור הוא דרך המוך למטה וימצא למטה והמוך ישאר נקי זה דבר שאי אפשר וכו' ולכן חשש מעלתו שבעובדא דא איכא למיחש שבאמת לא נשאר המוך נקי אלא שנאבר מחמת קוטנו. אומר אני אף הא ליחא ראי"כ חחוש שיצאו שתי טיפין אחד נשאר במוך ואחר ירד לצדדים והרי אשה זו בשום פעם אין רכבה לראות רק קורט אחר. ולמיחש תיגח בדם לה אבל זו שדרכה בקורט יבש איכא למיחש שזה הקורט עבר דרך המוך למטה והא ולא נצטבע המוך היינו משום שהוא יבש ג"כ ליכא למיחש, חרא שהרי דרכה לראות עם ליחה לבנה והי' נשאר למעלה על המוך איזה ורשם ליחה לבנה. ועוד שלא כתבתי זה רק דרך ומכ"ש אבל לדינא בלא"ה לא חיישינן כלל כמוך דרוק לשום חשש ואף שכתבתי בחיבורי שם שבכל זה אין לטהר רק ביש מוכיח קייא איה מכה או שאר דבר כידוע לנו כדי שנדע כאשר יסור הסכה שוב לא תחלה בו עיין בחיבורי סימן מ"ה ברך כ"ה ע"א באמצע ד"ה והנה ראינו כו'. מ"מ באשה זו שאינה מוצאת רק קורט א"כ יבש ונקלט במחט כאשר יסור הסכה מסתמא שוב לא תראה באופן זה. ואעפ"כ לחומר הנושא אין אני מחליט לטהרה אחר הבריקה רק כל ימי זמן התקנה דהיינו כ"ד חרש ואח"כ אם יתמיד הדבר או נחכם לה. וגם כל זה באופן שיסכים גם מעלתו ויסכים עמנו גם מן חמי הגאון המפורסם גר"ז ואז מטיבא שיכא בהרייהו.

דבריו ירדו הר"ש:

15

דברי

ח"א יור"ד לח - לט

חיים

קצו

במשו' שב יעקב וה"ן. אך כיון שלא נשאלתי על זה לא אוכל להאריך בזה כי הדברים ארוכים מאד במשו' האחרונים:

ואם כן כה משפטה של אשה זו שאחר שתפסוק לראות הליחה המעורבת לזבן ואודם תחמיל לספור שבעה נקיים ואותן השערות אין נריכים שום בדיקה אם נבדקו שלשה פעמים זולת בשעת ווסתה נריכה בדיקה כמבואר דבר זה ברמ"א [שם פ"ק ה'] והאחרונים [מה"ש פ"ק י"ב] ומו' לא מידי ונא מאוד שמעינו היטב בדברי ואם חסרינו עמי אזי מראו להניע דברי אלה לפני חד מהמורים המפורסמים כדי ללימטא שיבא וכו' [סנהדרין י' ע"ג] הכ"ד:

סימן למ

לידידי הרב המופלג החסיד בש"ת מ' עוזר נ"י אבר"ק יעדלאוו:

שאלה אשה שיש לה וסת וקרה לה מקרה שמראה שלא בשעת וסתה קרטיין משונות אדומים ירוקים נלקטים מהעד וכנראה לה להאשה שמואלת תמיד במקום אחד כי כשבודקת באתו הולך מולאת הקרטיים וצדוקת בדרכה אינה מולאת ורק מעט צדדי העד חיה נראה שמהצדדים באו הקרטיים וגם נלקטים לפעמים הקרטיים ונשמים למראה געהל וגם לפעמים מרגשת כאב בצניזורה אלו מוכן דברי השאלה:

תשובה הנה מעלת כ"ח תמה למה האריכו האחרונים בקרטיים וחפשו טעמים להיתר ומה קול הרעש הזה והלא כיון שאין מזוין באשה לראות ע"י קרטיין שוב אין רוב דמים מהמקור ואין חזקת דם בא בהרגשה זה מורף קושייתו:

ובאמת איפכא אני מתמה למה השתמשו האחרונים בצדדי הימרים כאלו הלא הוא הלכה פסוקה בנות ישראל החמירו אפילו טיפת דם כחדל [מה"ס ע"א] והקשו הראשונים ז"ל ק"ב מאי רבותיה ומירנו בכמה ענינים הרי דסבירא להו להראשונים ז"ל לטיפת דם טמא מן החורה:

והגם דבאמת הב"ח ז"ל [בסי' קפ"ג ד"ה משרבו] פירש טעם החומרא בזה דלא תולין דמעלמא אמו ואחריו החזיקו האחרונים כמבואר בסדרי טהרה ז"ל [שם פ"ק ד'] אך כי מי אנכי להשיב על דבריהם אך הנראה מסוגית הש"ס [שם מ' ע"א] ומהרמב"ם ז"ל [הג' אסורי ביאה פ"ה הל' א'] דאפילו לקרבן לא מחלקינן ומייתי קרבן אפילו על טיפה כחדל ולא אמרינן דילמא מעלמא בא והטעם נראה לפענ"ד דנהי דלא שכיח מ"מ תלינן ברובא דרוב דם ממקור או דמסתמא היה עוד דם רק דנאבד והא דמקור שהייע טיפה אחת כמרגליות טהור [גדה מ"א ע"ב] אולי הוא מחמת שרוב דמי האשה מדם טהור וגם טיפה אחת אינה שכיח משום הכי טהורה

הרגישה [ואין להקשות דאיכא ספק ספיקא להחמיר דהתם ספק חד הוא מה שאין קן להקל] אבל להרשב"א ז"ל גופא נריך בדיקה דהא יוכל לזרר דלמא אין המכה מוציאה דם כלל ומשום הכי צעינן לידע שמכחה מוציאה דם. אבל לדין שפיר סמכינן אספק ספיקא ולא נריך בדיקה דהא איכא ספק ספיקא כנ"ל דלמא אין כאן דם במקור ואם תמצא לומר דאיחא שמא לא הרגישה:

ו קשה קושיית החכם נצי ז"ל הנ"ל מרבי עקיבא דהא כל עיקר שמולין כאן להקל היא משום ספק ספיקא דילמא בא שלא בהרגשה וטהורה מהחורה אבל אם נימא דגם מהחורה לא צעי הרגשה א"כ ליכא כאן ספק ספיקא הילכך שפיר קאמר רבי עקיבא דם כתיב בחורה ולא כהם היינו דצעינן הרגשה כמו שפירשו כל האחרונים:

אך לכאורה כל זה אינו דהא לפי מה דכתב הרמב"ם ז"ל [בפ"ט מהל' אסורי ביאה הל' א'] דחזקת דם שבה מהמקור שבה בהרגשה א"כ ליכא כאן ספק ספיקא דהא וודאי בא בהרגשה מטעם חזקה הנ"ל ועל כל פנים הוי ספק ספיקא נגד חזקה וסבירא ליה להרשב"א ז"ל דלא אמרינן ספק ספיקא במקום חזקה:

אך יש לומר דהא סברת הרמב"ם ז"ל הוא כיון שהדם בא ממקור ומסתמא הרגישה בשעה שיוצא מהמקור ונפתח מקורה לזוב דם וא"כ הכא דגם דם המכה בא מהמקור וכמו קן גם עליו נאמר חזקה הנ"ל בשעה שיוצא מהמקור לחוץ הרגישה וא"כ אחתי איכא ספיקא דלמא היה ההרגשה רק מדם המכה ועם דם המכה נחערב דם נדמה ללאת בלי שום הרגשה מדם הגדה וכמו שכתב השב יעקב ז"ל בדמותא דם בחוץ מראות לבינות ד"ל דההרגשה היה ממראות לבינות ונחערב עמו דם נדה בלי שום הרגשה כלל ואתי שפיר דברי הנ"ל:

ואם כן לפי זה לא קשה מה שהקשימי לעיל דאמאי (לא צעי) [צעי לא] נימוחו כולן וגם אם יש עמם דם [אמאי] טמאים ואמאי לא תלינן במכה ולפי מה שכתבתי אחי שפיר דהא דתלינן במכה היא משום ספק ספיקא ספק שמא אין כאן דם מהמקור ואם תמצא לומר דאיחא שמא לא הרגישה ואף דאיכא חזקה שבה בהרגשה דם המקור מ"מ דם המכה שבמקור נמי באה בהרגשה וכו' ואם כן כאן לאותן שערות שלא נימוחו אינם דם וא"כ אינם באים בהרגשה והדם חזקה שבה בהרגשה וא"כ ליכא ספק ספיקא דהא חזקה שבה בהרגשה דם המקור חיה ברור:

ואם כן לפי מה שהוכחנו דלא כט"ו ז"ל אשה זו טהורה כיון שלא נימוחו השערות. מו נראה לי לאותן המראות לבינות הם כמין ליחה ונראין הדברים שאינם באים מהמקור וא"כ היה מקום לטהר אף אם היו נימוחו השערות כמבואר

אבל ודאי דאפילו על טיפת דם כחודל שנמצא על העד חייבת בקרבן וא"כ האין נתלי לקולא:

ובל"אוי הכי בנידון דידן בקרטין כיון דאין דרך אשה לראות בקרטין לא קרטין טהורין ולא טמאין וכי בשביל שאשה זאת נשתנית ויאחא מהרוב לראות שלא כדרך הנשים וכי בשביל זה אין צה רוב דם הלא רוב דם שכיחי במקור ומיעוט בעלייה וצדדים ודרך האשה לראות דם ולא קרטין דגם הצדדים אין מפילין קרטין רק דם יואל לפעמים כדרך דם מהמכה כמבואר ברמב"ם ז"ל בפירוש המשניות (פ"ב דנדה משנה ה') וא"כ כמו דככל הנשים תולין בהמקור דרובא וקרוב אזלין בתר רובא כמו כן באשה שיאחמה מרוב נשים לענין שנחלה באברה מ"מ לא מזה יאחמה מרוב שאין צה רוב דמים מהמקור וכבר נאמרו הרבה באחרונים גבי רוב נשים בתולות נשאות [כמבואר ט"ו ע"א] וגבי ריעותא מחיים קפ"י עו"ש:

הגה היחר לזה מבואר בשב יעקב [סי' ל"א] ובמדרי טהרה [סי' ק"א ק"ב ק"ג] ד"ה נשאלתין מציאו ומפלפל הרבה בזה וכן נוהגין להחיר בזה. אך מה שרצית לומר מכת ספק ספיקא לא ידעתי איך נעלם ממך דרוז דם מהמקור:

והגה באמת הכסף משנה כתב בפ"ט מהל' איסורי ביאה [הל' א'] וזה לשונו וטומאה זו בספק שמה כחם זה מדם החדר בא. קשה לי הא הוא ספק ספיקא והוא ליה למישרי ספק מגופה בא ספק שלא מגופה ואם תמצא לומר מגופה ספק מן החדר וטמא ספק מן העליה וטהור. וי"ל דאף על פי כן החמירו בו חכמים משום דאיסור חמור הוא ועוד י"ל שמתחר שאין לה דבר לתלות בו החמירו חכמים לומר דהוי כאלו הוא מגופה ודאי ואין כאן אלא ספק אחד ואפשר שזה נכתב רבינו עכ"ל והקשו כולם עליו הא לא אמרינן ספק ספיקא כיון דחוקת רוב דמים מהמקור ועוין בט"ו [סי' ק"א ק"ב] סק"ב:

והבראה לי למך בסברה חדשה הנראה לי לחדש בעזרת השי"ת דהנה הסדרי טהרה רצה לומר דכלל זה ללא אמרינן ספק ספיקא כשספק אחד נגד רוב אינו מוסכם מחוס' נדה יעו"ש במדרי טהרה סי' קפ"ו ק"ק ט"ו שכתב שם ח"ל אמנם אני כתבתי בתשובת שאלה דליתא להאי כללא הגם שכתוב' כמבואר דף ט' [ע"א ד"ה ואיבע"א] מוכח דסבירא להו הכי אמנם בנדה דף י"ח ד"ה שליא כתבו דהוי ספק ספיקא בכהאי גוונא משום דסמוך מיעוטא להך פלגא וכהאי גוונא אמרינן סמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות בפרק בהמה המקשה [תולין ע"ו ע"ב] ובכורות דף י"ב ב"ב קפ"ה ובפרק האשה שהלכה [נימית קי"ט ע"א] דסמוך מיעוטא דמפילות למחצה דנקבות וזו הטעם של הרוקח הביאו הש"ך סי' שע"א [סי' ק"א] אשת כהן שמעוברת מותרת לכנוס באלה המע דספק ספיקא הוא ספק נפל וכו' אף על גב דרוז יולדת בר קיימא מ"מ סמוך מיעוטא דנפלים למחצה נקבות וא"כ בנידון דידן נמי איכא למימר הכי כיון דהוא ספק השקול אם מן המכה או לאו סמוך הך מיעוטא דמן הצדדים להך פלגא דמן המכה וא"כ רובא להיתרא הוא הגם שהמס' בכמות לא סבירא להו כן מ"מ דבריהם במקמת נדה מוכרחים מכת הראיות שהביאו מש"ס דכהאי גוונא מיקרי ספק ספיקא עכ"ל הסדרי טהרה:

ולפי ענ"ד נראה דהמס' ז"ל דבריהם לאחד בכמות ובנדה ואין חילוק ביניהם ורק להחילוק היא בנושא דבכמות הספק שמה ברזון וזה הוא נגד הרוב וא"כ אין נשאר לנו רק ספק שמה קטנה הימה וזה אינו רק חד ספק והמיעוט דשמה באונס אין ענין כלל להחזיק הספק דקטנה הימה כי המה שני נושאים נפרדים אם זינתה בקטנותה או

ולכן אני הפעוט אין דעתי נוחה בפילפול אמרם מי שאמרם כי אין לנו באיסור גדול וחמור כזה לילך בתר פלפול וח"ו אם ינמא סברות כאלה נוכל להחיר אשה נדה כי יאמרו אין דרך לראות טפה אחת ואין בקיאים בנימי מראות או אם לא יהיה כדרך הראייה נוכל לתלות באין דרך לראות וח"ו להשתמש בספיקות כאלו ואם כי רבותינו האחרונים השתמשו בזה הרבה בתשובות הם רשאים בגדול חריפתם ובקיאתם ואנו אין לנו בזה לנטות מפשטות הסוגיא וראשונים כן דרכי תמיד באלו העניינים ולכן לא אפלפל כלל בזה וכבר מלאו תשובות מזה ונוכל לטהר במ"ט פנים קפ"ד אך לא לני הולך לדינא בזה:

ורק לדעתי מעשה האשה בדרך המבואר בנוכ"י ז"ל (יו"ד סי' מ"ג וסי' מ"ו בחלק ראשון) היינו שפירחוק המקום היטב ואחר כך תכניס המוך מפניש ושהא שם עד קצת מהלילה ואחר כך תרחץ למטה בית החיצון ותזהר שלא יגע המוך בהעד ואחר כך תוליא המוך אם ישאר נקי תלין במכה בכהאי גוונא ואפילו החולקים על הנוכ"י בכאן שמואלת רק במקום אחד וקצת מכה כולי עלמא מודים:

סימן ב

שלום וישע רב לידדי חתני הרב המאור הגדול החרוף ושגון בנש"ק מו"ה מרדכי דוב נ"י:
מכתבך אודות השאלה באשה שמצאה קרטין וכן נמצאו ע"י הצחנה בשערות שמצחון לאותו מקום קרטין כאלו יש מקום לתלות בהם:

קפ"ה. צ"ל דף כ' (ע"ב).

קפ"ג. עיין תבואות שור סימן כ"ט.
קפ"ד. עיין ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב ומדרש רבה חוקת י"ט ב'.

טהרת חקת המהרה סימן קפג ישראל ג 6

סימן קפג יבו סעיף א .

נגיעה בנדה פנויה . חתן וכלה . ז'ג על ראיית טיפת דם :

א (י) הנוגע בנדה דרך חיבה כגון חיבוק ונישוק והרומה להם איכא לאו מן התורה (כ) וחייב מלקות (ג) ולא דוקא באשתו נדה אלא באפי בכל הנשים ואפי' בבתולות חרין כן (ד) ואפי' במצות שמחת חתן וכלה חלילה להתיר בהג"ל באיסור תורה : ב (ה) לא ליגע ביד אשה נדה כלל אף לא דרך חיבה אף בבתולה דאסור מדרבנן רק באם אי אפשר בלאו הכי יהיה ע"י המסק מפה עכ"פ (ו) ואפי' במצות שמחת חתן וכלה (וע' מה שציינתי ביו"ד סק"ז בשם מור"ח) וע"ז קצ"ה בלמשש הרפ"ק לאשה נדה החולנית אופן ההיתר : ז'ג (י) המערה בנדה אף שלא נמר ביאתו חייבים כרת (ח) אף לבתולה ופנויה (ט) ואף היא קטנה בת ג' שנים ויום אחד (י) ואפי' לא ראתה

באר יצחק

(א) רמב"ם בחיוב המלות מלוה סק"ג ומניד משנה פ"א מהלכות אי"ב הלכה ח' כשם ספרא . ותליה הקדוש מוכח כנאס"ג ק"ג סק"ז וטע"ה קס"ד סק"ז ולחם ושמה ק"ג כלה סק"ט : (ב) פוסקים הג"ל וע' שאל ומשיב רביעתי ח"ג קל"ב דף ז' ע"א דמינו חייב מלקות ז"ע וג"ל דאף כוה"ג כ"מ לענין עדות כש"ך פ"ו סקמ"ו ואפשר כזה יש לנרף גם דעת הרמב"ן שחולק על הרמב"ם דהיא רק דרכן ז"ע וע' פתחא זוטא סק"ו : (ג) משמעות פוסקים הג"ל והוא פשוט דכאיסור נדה אין כ"מ וע' שרי חמד מערכת חתן וכלה וחוסה אות י"ב מה שמאריך כזה : (ד) שר"ה ס"ט כנא"ריכות : (ה) ע' אבן העזר סימן כ' בבית שמואל סק"א כשם הרמב"ן שחב"ן הרמב"ן בדעת הרמב"ם דאף בלינו דרך חיבה הוא מה"מ והרמב"ן חולק על הרמב"ם דהוא רק דרכן ופשוט דסק"ב דלעיל באריכות וכש"ם ספר חיים וטובס ח"ב סימן ע"ז : (ו) שר"ה ס"ט וג"ל דמקט"ס זה המנהג לרקד עם הכלה ע"י משפחת אב"ל התו"ח כח"ס ע"ז דף י"ג כתב ע"ז ללאו טעיר עכ"ז גם כה"ג ולא אמרו חז"ל אלא כיצד

מקדוין לפני הכלה לא עם הכלה וגם הס"ח חס"ה כנא"ע סק"ב מביאו ע"ס : (ז) רמב"ן אחרונים : (ח) ריב"ש רמ"א כ"ס ג' פד"ט ה' מוטו"ד תליתאי ה' דיש בה איסור יהוד ג"כ חס"ה אחרונים לא כמנ"י בתו"ט פ"ג סק"ד ובר"ם סימן קצ"ב . דמגיד קולא כה תה"ת : (ט) רמב"ם רפ"ד חלוטרי צ"ה אחרונים : (י) אגור שרי ע"ד ג' וע' רמב"ם ח"ב מהלכות מחננות

יד אלי

(א) רמב"ם בחיוב המלות מלוה סק"ג ומניד משנה פ"א מהלכות אי"ב הלכה ח' כשם ספרא . ותליה הקדוש מוכח כנאס"ג ק"ג סק"ז וטע"ה קס"ד סק"ז ולחם ושמה ק"ג כלה סק"ט : (ב) פוסקים הג"ל וע' שאל ומשיב רביעתי ח"ג קל"ב דף ז' ע"א דמינו חייב מלקות ז"ע וג"ל דאף כוה"ג כ"מ לענין עדות כש"ך פ"ו סקמ"ו ואפשר כזה יש לנרף גם דעת הרמב"ן שחולק על הרמב"ם דהיא רק דרכן ז"ע וע' פתחא זוטא סק"ו : (ג) משמעות פוסקים הג"ל והוא פשוט דכאיסור נדה אין כ"מ וע' שרי חמד מערכת חתן וכלה וחוסה אות י"ב מה שמאריך כזה : (ד) שר"ה ס"ט כנא"ריכות : (ה) ע' אבן העזר סימן כ' בבית שמואל סק"א כשם הרמב"ן שחב"ן הרמב"ן בדעת הרמב"ם דאף בלינו דרך חיבה הוא מה"מ והרמב"ן חולק על הרמב"ם דהוא רק דרכן ופשוט דסק"ב דלעיל באריכות וכש"ם ספר חיים וטובס ח"ב סימן ע"ז : (ו) שר"ה ס"ט וג"ל דמקט"ס זה המנהג לרקד עם הכלה ע"י משפחת אב"ל התו"ח כח"ס ע"ז דף י"ג כתב ע"ז ללאו טעיר עכ"ז גם כה"ג ולא אמרו חז"ל אלא כיצד

(א) רמב"ם בחיוב המלות מלוה סק"ג ומניד משנה פ"א מהלכות אי"ב הלכה ח' כשם ספרא . ותליה הקדוש מוכח כנאס"ג ק"ג סק"ז וטע"ה קס"ד סק"ז ולחם ושמה ק"ג כלה סק"ט : (ב) פוסקים הג"ל וע' שאל ומשיב רביעתי ח"ג קל"ב דף ז' ע"א דמינו חייב מלקות ז"ע וג"ל דאף כוה"ג כ"מ לענין עדות כש"ך פ"ו סקמ"ו ואפשר כזה יש לנרף גם דעת הרמב"ן שחולק על הרמב"ם דהיא רק דרכן ז"ע וע' פתחא זוטא סק"ו : (ג) משמעות פוסקים הג"ל והוא פשוט דכאיסור נדה אין כ"מ וע' שרי חמד מערכת חתן וכלה וחוסה אות י"ב מה שמאריך כזה : (ד) שר"ה ס"ט כנא"ריכות : (ה) ע' אבן העזר סימן כ' בבית שמואל סק"א כשם הרמב"ן שחב"ן הרמב"ן בדעת הרמב"ם דאף בלינו דרך חיבה הוא מה"מ והרמב"ן חולק על הרמב"ם דהוא רק דרכן ופשוט דסק"ב דלעיל באריכות וכש"ם ספר חיים וטובס ח"ב סימן ע"ז : (ו) שר"ה ס"ט וג"ל דמקט"ס זה המנהג לרקד עם הכלה ע"י משפחת אב"ל התו"ח כח"ס ע"ז דף י"ג כתב ע"ז ללאו טעיר עכ"ז גם כה"ג ולא אמרו חז"ל אלא כיצד

מקדוין לפני הכלה לא עם הכלה וגם הס"ח חס"ה כנא"ע סק"ב מביאו ע"ס : (ז) רמב"ן אחרונים : (ח) ריב"ש רמ"א כ"ס ג' פד"ט ה' מוטו"ד תליתאי ה' דיש בה איסור יהוד ג"כ חס"ה אחרונים לא כמנ"י בתו"ט פ"ג סק"ד ובר"ם סימן קצ"ב . דמגיד קולא כה תה"ת : (ט) רמב"ם רפ"ד חלוטרי צ"ה אחרונים : (י) אגור שרי ע"ד ג' וע' רמב"ם ח"ב מהלכות מחננות

ראתה אלא סיפת דם (י"ח) פרות מיוחדת (י"ג) ואף סיפת אחת הדין כן: ד (י"ג) כל זמן שלא נבדלה כראוי אחר מומתתה ואפי' כמה שנים חייב כרת בזבחי' (י"ד) ואפי' אם נבדלה בתוך ימי מומתת הדין כן (ט"ו) אלא צריכה לפנות ה' ימים מראייתה ואח"כ צריכה תפסק טהרה קודם ביה"ש ואח"כ י"ג

יד אלהי

באר יצחק

מאלות אסורות הכ"ח שדקדק וכחז' ואפי' המה שחמתה מיוחדת וכמ"ס מה"כ כחז' סיפת כהרדל ולא דקדק לכתוב שחמת מיוחדת וכן נבדלה פ"ו פ"ח אלהי אפי' רוחות שחמת דם כהרדל ונ"ט וע' מהנה נדה דף פ' סוף מהנה וע' פ"ד ופ"ח ופ"ח ד' פ"ט: (י"ב) הר"ד מיקל במיפה אחת ולכא ליהא לבינה עמה כחולאת בעד הכדיקה דלינה מה"ח אבל בשו"ת דברי חיים מה"ח מו"ד ל"ט* מחמיר לחייב בקרבן וע' פ"ד: (י"ג) רמב"ם רע"ד מליטורי ט"ח: (י"ד) ט"ז: (ט"ח) פ"ל ק"ו וק"ז

והוא פשוט וע"ל ק"ו סעיף י"ב: (ט"ו) טעם דלד"ך ה' ימים ע"ל ק"ו סעיף י"א. ומעט דו' נקיים ראשית אבאר בטהרה"כ לפי דין המורה נבדלה ובזבה ומהו נדה ומהו זיבה ולהבין פתחי נדה וזיבה כפי עקרי דין המורה כפרשת מורע. בפרשה א' כתיב ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זוכה בכפרה שבעת ימים תהיה בנדמה הפרשה זו נבדלה נאמרה הרוואה בעת נדה והיינו בין שראתה רגע אחת ובין שראתה כל שבעת הימים טובלת ביום השביעי בלילה שנגד יום השמיני והיא טהורה ואינה לריכה לספור י"ג רק שתפסוק בטהרה ביום ז' קודם בין השפסוק ובלילה טובלת וזהו דין נדה. ובפרשה שנייה כתיב ואשה כי יזב זיבה ומה ימים רבים בלא עת נדה או כי תזוב על נדה כל ימי זיבה ומה ימים רבים נדה ופרשה זו נאמרה בזה שהיא הרוואה ג"כ רלו"ס בלא עת נדה שאין רבים שחמת משלשה ואז לריכה לספור ז' נקיים כמו שדרשו חכמים בפירוש זה שכתוב ואחר תטהר ר"ל אחר אחד לכולן שלא מהא קומחה מפסקה ביניהם כלומר שלא יבא לנקיים שלה אלא אחר אחד בלבד ואלו ראתה יום א' בנתיים ומשלמה בחר הכי הוא ליה תרי אחרי' וע"כ אם ראתה יום א' בנתיים סתרה מינה ואח"כ מונה ז"י רלו"ס דוקא (ר"ן) וטע"ה בתחילת ועיין גמרא (נ"ד). ומתוך שאלמד בפרשה זבה או כי תזוב על נדה מכלל שנתחלת הכתוב מדבר במופגל מנדמה וזהו בלא עת נדה דכתיב והטלגה זו קבלו חז"ל הלמ"ח שחינה יותר של י"א יום ש"א יום שלאחר ז' ימי נדה נקראים בלא עת נדה ואח"כ חוזרת לפע נדה) ובתוך י"א יום אלו אם לא ראתה אלא יום אחד בין שראתה בתחילת הלילה בין שראתה בסוף ביום ופסקה בו משמרתה לל שאחריה ויזוב ואם לא ראתה כלום טהורה לבעלה לערב אחר שתפסוק ונקראת זבה קטנה. וזמן טבילתה מה"ח הוא ביום שפירשה ואם לא טבלה ביום טובלת בלילה. והע"פ כטובלת ביום אינה משמשת עד הערב

זי נקיים בלמקן קצ"ו ואחר ז' נקיים חיינו בליל השייך לשמיני תמבול בלמקן

באר יצחק

שאל פירוש ומסמור כל היום למפרע. ומעט ז' י"א שלא תמבול כבוקר וזה שומרת יום נגד יום ששמור יום הראייה עם יום המחרת. ראתה גם ביום כ' ופסקה בו משמרת יום ג' אם לא ראתה בו טהורה לבעלה לערב אחר שתפסוק וזו היא זבה קטנה שהיא שומרת יום נגד יום שלשה ביום הראשון שנתבאר. שאלמד שאלה היא זבה הפרשה וקרא יחידה היא דכבר נאמר כימי נדה תהיה אלא למעוטי שאינה משמרת אלא יום א' בלבד לימי זוב קומחמה שאין רבים (ר"ן טע"ה). אבל אם חזרה וראתה גם ביום השלישי דאו כזה ראתה ג"כ רלו"ס ומה שלא ראתה בכל יום אלא טע"ה אחת שחמתה מיוחדת היא זבה גדולה ולא תטהר לעולם עד שתפסק בטהרה קודם כה"כ ואח"כ חמנה שבעה ימי נקיים ולאחר זה תמבול בלילה שכנגד יום השמיני ופירשה. ומן הדין תוכל לטבול ביום השביעי כבוקר אלא שאין מועלת דשאל תראה ביום והסמור ע"כ טוב לטבול בלילה. ואם ראתה באחד מן ימי הנתיים הנ"ל סותרת כל המצו שמתנה ולריכה ז' ימים נקיים אחרים אפי' שהתה שנים רבות אינה מקשרת בלא טבילה אחר ז' נקיים ראתה אחר י"א יום אחר ז' ימי נדה והוא יום ליתחלת נדה או שראתה לאחר ז' ימי היא נדה ודינה כמ"ס נבדלה וכן לעולם ואין ראיה"ה ביום י"ט מלטרפת (הר"ח) י"ז וי"ח לעשותה זבה גדולה: וס"ד ספירת ימי הנדות והזיבות כך הוא כל אשה הרוואה דם פ"א יזכר ז' לנדמה חף אינם נקיים וביום ז' לערב כה"כ תפסוק בטהרה ובלילה דוקא תמבול וסתרה לבעלה. ואחר ז"י אלו אם לא ראתה כל י"א יום או אפי' ראתה כ' ימים ואפי' הם י"ז וי"ח טקדו

באר הגולה עם ציונים מהש"ך

קמז שפתי כחן

יורה דעה קצ הלכות גדה

מורי זהב

קמ. עור (עמוד ק) נאם
הרשב"א [נאם] מהא
לדינתי נאמתיף לעיל
[ואם ק]:

סו. עס
הרמב"ן [א] הלכות מה
פי' הלכה כן לדעת בית
יוסף (עמוד ק ר"ה וי"ג)
הרמב"ן מהא לדינתי
לעיל [ואם ק] מטעמא
לדאמרין שקול דם
העסק שדי צי מלטי זיל
הכל ליכא שיעורא חיל
הכל ליכא שיעורא וכו'
וקו הוא נשביא עס לעיל
כ"י [עס]:

סז. נרמ"ה עס דף ג"ט
ע"ל וכו' ינא, ינא,
הרמב"ן [הלכות מה פי'
הלכה מ] הרשב"א [מורה
הי"ט ב] עס ד כב. [ס]
והרמב"ן [מה פי' סימן
ס] וקף על גב דבריימא
ליכא נמלא עליה בגדים
ועוד וכו' מצא הרשב"א
[עס] דהוא הדין שני
גרמיין:

סח. עור (עמוד ק) וכן
כחב הרשב"א נמורה
הבית והקור עס כב. [ג]
ופשוט הוא:

עט. עס [מור עמוד ק]
נאם הרמב"ן [עס פי'
הלכה מ] וכן כחב
הרשב"א נמורה הבית
[מה ו עט ד כה, [ס]
ממשנה ולמר לה רבי
עקיבא שמא יכולה
להגליב וכו' וקורא, עס
דף ג"ט ע"ג, ולא
הלכה להביא הכחם
לפניו ולגלג המכה
ולהולי' דם [נעיל הפנא
עור הכחמת סימן ג הלכה
י' רס"הו הרמב"ן ד':
מגיד משנה שוקרי ביאה ט.
ס נאם הרמב"ן]:

פ. משה דף ס"א
[ע"ג] וכו' (ע"ג):

פא. לעס הרמב"ם עס
[אשירי גילה] כחף פרק
ט' [הלכה ט] והרשב"א
[מורה בעס אשירי כח] עט
ד כה, [ס] הקור עס והרב
המגיד [עס] שהחכרו
נדיקוח הסמנים נמשה
להחירה אפילו לבעלה:
ע"א. כ"י עמוד קו
ד"ה ענין:

פב. עובדא בהדיא
אימתא לחמיא לקמיה
דרכי ינא עס דף ג"ט
ע"א, הרשב"א נמורה
הבית [מה ו עט ד כה, [ס]
ע"ג. רשב"א ברווח
הבית [עס] ופשוט חלאת
[עסק לט]:

פג. משה עס דף י"ד
ע"ל ובירייתא ית' עס
[רמב"ם נמורה הבית הקור
כ"י ו עט ד ית, [ס]:
עו. לדינתי לעיל בסיומן
קפ"ג [ואם ד]:

פד. כענינא דרכי זילא
בלישנא קמא [עס] רשב"א
עס; מגיד משנה אישירי
ביאה ט, ד נעם הרמב"ן]:

ל פ. מהורה. היינו כשהעסק שנעסקה בו שהוא פחות מגרים הוא כל כך כמו היעוד, כגון שהיעוד הוא חצי גרים, נתיך להיות שנעסקה בחצי גרים, נראה לי פשוט: ל' וכן אם נתעסקה בו. והמעצמי מלך דף רפ"ו ע"ג [דברי מהות נדה פ"ה אות ל] והדרישה [אות מ] והצ"ח [עמוד ק] ד"ה ומ"ש הרמב"ן השיגו על זה, לליכא מאן דמטער בהא כיון לליכא צימרון מהעסק שיעור כחס, דמאי שנת ז' מנמעסקה צכגרים ונמלא עליה כשני גרמיים ועוד, לדמרין נש"מ [עס] ללא אמרין שדי דם העסק צי מלטי חיל הכל ליכא שיעורא חיל הכל ליכא שיעורא, חלל' היא טמאה, וכן כחב כל הפוסקים הטור [עמוד ק] והמחבר בסעיף שלפני זה, והכל אמאי נמלא שדי העסק צי מלטי, ומה שינא לו להצ"ח [עמוד ק] ד"ה ומ"ש הרמב"ן כן מהרמב"ן שהביא הטור [עמוד ק], נוסחא מועטת נודמנה לו. ומה שלמד כן מהרשב"א [מורה הבית הקור כ"י ו עט ד כב, [ס], אינו נכון, ע"כ. ד. וצ"ח נדרים סט]:

ל פ. האשה שמצאה בו. אף על גב דלעיל בעיף כ"ו טורה אפילו אינה מעוכה בו, שאני התם דנתעסקה בצגרים, מה שאין כן הכל. והכי איחא נש"מ [מה ו עט, [ס]:

ל פ. והוא מקבל טומאה. אבל אם אינו מקבל טומאה טורה, דלעיל בעיף י, דאין לחלק בין כחם לנס, לכיון ללא הרגישה שינא מנשנה טורה מדאורייתא, ורצנן הוא דגור, ונדבר שאינו מקבל טומאה לא גורה. וכן כחב בדרישה (סמ"ה) [אות טו]:

ל פ. אם יודמן שתעבור בו. ראונו לומר, שינא מקום צין רגליה נגד אומו מקום, וכן כחב בדרישה [אות טו]:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. מהורה. היינו כשהעסק שנעסקה בו שהוא פחות מגרים הוא כל כך כמו היעוד, כגון שהיעוד הוא חצי גרים, נתיך להיות שנעסקה בחצי גרים, נראה לי פשוט: ל' וכן אם נתעסקה בו. והמעצמי מלך דף רפ"ו ע"ג [דברי מהות נדה פ"ה אות ל] והדרישה [אות מ] והצ"ח [עמוד ק] ד"ה ומ"ש הרמב"ן השיגו על זה, לליכא מאן דמטער בהא כיון לליכא צימרון מהעסק שיעור כחס, דמאי שנת ז' מנמעסקה צכגרים ונמלא עליה כשני גרמיים ועוד, לדמרין נש"מ [עס] ללא אמרין שדי דם העסק צי מלטי חיל הכל ליכא שיעורא חיל הכל ליכא שיעורא, חלל' היא טמאה, וכן כחב כל הפוסקים הטור [עמוד ק] והמחבר בסעיף שלפני זה, והכל אמאי נמלא שדי העסק צי מלטי, ומה שינא לו להצ"ח [עמוד ק] ד"ה ומ"ש הרמב"ן כן מהרמב"ן שהביא הטור [עמוד ק], נוסחא מועטת נודמנה לו. ומה שלמד כן מהרשב"א [מורה הבית הקור כ"י ו עט ד כב, [ס], אינו נכון, ע"כ. ד. וצ"ח נדרים סט]:

ל פ. האשה שמצאה בו. אף על גב דלעיל בעיף כ"ו טורה אפילו אינה מעוכה בו, שאני התם דנתעסקה בצגרים, מה שאין כן הכל. והכי איחא נש"מ [מה ו עט, [ס]:

ל פ. והוא מקבל טומאה. אבל אם אינו מקבל טומאה טורה, דלעיל בעיף י, דאין לחלק בין כחם לנס, לכיון ללא הרגישה שינא מנשנה טורה מדאורייתא, ורצנן הוא דגור, ונדבר שאינו מקבל טומאה לא גורה. וכן כחב בדרישה (סמ"ה) [אות טו]:

ל פ. אם יודמן שתעבור בו. ראונו לומר, שינא מקום צין רגליה נגד אומו מקום, וכן כחב בדרישה [אות טו]:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. מהורה. היינו כשהעסק שנעסקה בו שהוא פחות מגרים הוא כל כך כמו היעוד, כגון שהיעוד הוא חצי גרים, נתיך להיות שנעסקה בחצי גרים, נראה לי פשוט: ל' וכן אם נתעסקה בו. והמעצמי מלך דף רפ"ו ע"ג [דברי מהות נדה פ"ה אות ל] והדרישה [אות מ] והצ"ח [עמוד ק] ד"ה ומ"ש הרמב"ן השיגו על זה, לליכא מאן דמטער בהא כיון לליכא צימרון מהעסק שיעור כחס, דמאי שנת ז' מנמעסקה צכגרים ונמלא עליה כשני גרמיים ועוד, לדמרין נש"מ [עס] ללא אמרין שדי דם העסק צי מלטי חיל הכל ליכא שיעורא חיל הכל ליכא שיעורא, חלל' היא טמאה, וכן כחב כל הפוסקים הטור [עמוד ק] והמחבר בסעיף שלפני זה, והכל אמאי נמלא שדי העסק צי מלטי, ומה שינא לו להצ"ח [עמוד ק] ד"ה ומ"ש הרמב"ן כן מהרמב"ן שהביא הטור [עמוד ק], נוסחא מועטת נודמנה לו. ומה שלמד כן מהרשב"א [מורה הבית הקור כ"י ו עט ד כב, [ס], אינו נכון, ע"כ. ד. וצ"ח נדרים סט]:

ל פ. האשה שמצאה בו. אף על גב דלעיל בעיף כ"ו טורה אפילו אינה מעוכה בו, שאני התם דנתעסקה בצגרים, מה שאין כן הכל. והכי איחא נש"מ [מה ו עט, [ס]:

ל פ. והוא מקבל טומאה. אבל אם אינו מקבל טומאה טורה, דלעיל בעיף י, דאין לחלק בין כחם לנס, לכיון ללא הרגישה שינא מנשנה טורה מדאורייתא, ורצנן הוא דגור, ונדבר שאינו מקבל טומאה לא גורה. וכן כחב בדרישה (סמ"ה) [אות טו]:

ל פ. אם יודמן שתעבור בו. ראונו לומר, שינא מקום צין רגליה נגד אומו מקום, וכן כחב בדרישה [אות טו]:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ל פ. האשה שברקה עצמה בעד (פירושו סמרטוט, מענין וכבגדי עדים כל צדקותיו ישעיהו סד, ה, ערך ערך ער) הברוק לה ונמצא עליו [מ] אפילו שיפח בחדל [מ] בין עגול בין משוך טמאה [ע] ולא עור אלא אפילו נמצא על הכתם [כ] [מ] מאכולת [כט] יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לא מהורה:

ע"ל וכו' ינא, ינא, הרמב"ן [הלכות מה פי' הלכה מ] הרשב"א [מורה הי"ט ב] עט ד כה, [ס] ומ"ש הרמב"ן [מה פי' סימן ס] וקף על גב דבריימא ליכא נמלא עליה בגדים ועוד וכו' מצא הרשב"א [עס] דהוא הדין שני גרמיין:
סח. עור (עמוד ק) וכן כחב הרשב"א נמורה הבית והקור עס כב. [ג] ופשוט הוא:
עט. עס [מור עמוד ק] נאם הרמב"ן [עס פי' הלכה מ] וכן כחב הרשב"א נמורה הבית [מה ו עט ד כה, [ס] ממשנה ולמר לה רבי עקיבא שמא יכולה להגליב וכו' וקורא, עס דף ג"ט ע"ג, ולא הלכה להביא הכחם לפניו ולגלג המכה ולהולי' דם [נעיל הפנא עור הכחמת סימן ג הלכה י' רס"הו הרמב"ן ד': מגיד משנה שוקרי ביאה ט. ס נאם הרמב"ן]:
פ. משה דף ס"א [ע"ג] וכו' (ע"ג):
פא. לעס הרמב"ם עס [אשירי גילה] כחף פרק ט' [הלכה ט] והרשב"א [מורה בעס אשירי כח] עט ד כה, [ס] הקור עס והרב המגיד [עס] שהחכרו נדיקוח הסמנים נמשה להחירה אפילו לבעלה:
ע"א. כ"י עמוד קו ד"ה ענין:
פב. עובדא בהדיא אימתא לחמיא לקמיה דרכי ינא עס דף ג"ט ע"א, הרשב"א נמורה הבית [מה ו עט ד כה, [ס] ע"ג. רשב"א ברווח הבית [עס] ופשוט חלאת [עסק לט]:
פג. משה עס דף י"ד ע"ל ובירייתא ית' עס [רמב"ם נמורה הבית הקור כ"י ו עט ד ית, [ס]:
עו. לדינתי לעיל בסיומן קפ"ג [ואם ד]:
פד. כענינא דרכי זילא בלישנא קמא [עס] רשב"א עס; מגיד משנה אישירי ביאה ט, ד נעם הרמב"ן]:

יורה דעה קצ דרכות גדה סעיף לו

סג באר הגולה

(קס) שאף (קסא) עגול שמא בכל שהוא: לו (קסב) עבדקה עצמה (קסג) בעד (קסד) שאינו (קסה) בדוק לה

עניינים של דף יד
מיל ועד והענין
המננים של וכו'
החור כנס אביו הראשון

פתחי תשובה

מחוק עליו שיש לחלוח אפי' בשעת ופחה ע"ש וכו' נראה שא"כ נתייחס
כי היו שרז אחד רלה לפסוק דדוקא נכסיהם ציני עכרתי שזו יש לפ
חזקה עברה חולה דזה משא"כ ציני ליונה. שהיא בחזקה עמלה אינה
חולה והוא ז"ל האריך לחלוק והביא ראיות דגם ציני ליונה חולה ע"ש

פתחי תשובה

[וכבר כתבתי זמן לפני כ"י קפ"ז ס"ק כ"ג] וכל פשוט דבניי האשונים
אינה חולה דזה לפי דעת הס"ז כ"י קפ"ז מוצא נכסיהם של ס"ק ט'
לפניהם נכסיהם ידוע שמוניחם דם אינה חולה נכ"ש כאן [ועמ"ל ס"י קפ"ז
ס"ק י"א זמן]:

דרכי תשובה

ועוד כיון דלא נתנה אוחו ע"ד להיות דדיקה כד"ל אז
הוי כעד שאינו דדוק דמילתא דלא רמיא עלי' דאיכא לאו
אדעת"י ע"י"ס:

צנוקס עדרך דם של הנקור ליפול אם ועל העד לא
נמלא והוא נשך חי פחות ונכריים דינו כדין הנשואר
לעיל כ"י זה קע"י ט' צנומלא דם על צורה בצד ולא
נמלא בחלוקה ע"י"ס: (קס) שאף עגול שמא בכל שהוא.
וכי צבאר מים חיים סוף קע"י ס"ג וצנומלצוסי. עהרה
צקילורו קק"ו וכלע"ד שלדעת הפוסקים הללו הו"ל עמלה
ודאי וכי עס צקע"י שח"ז וצנומלצו קק"ח וצקילורו קק"ו
וק"ז ח"ל נראה לי דדוקא כשעממו את העד צירכה
והיכף נעלתו והסירה את העד מן הירך ולומר מלאה
עליו דם הוא דעמלה אפי' צפחות ונכריים ועוד אצל אם
לאחר שצדקה אי"ע צעד הצדוק קשרתו את העד צדי
ליריכה והי' קשור עד למחר צירכה ונמלא עליו למחר
דם עגול פחות ונכריים ועוד יש להקל ולטהר אותה
ואפי' צנומלא על העד ולא על הירך וכן אף כשצנומלא גם
על הירך צנוקס סיכול דם הנקור ליפול אם עכ"ל:

סעיף ל"ו (קסב) ברקה עצמה (קסג) בעד (קסד) שאינו (קסה) בדוק לה

קק"ב וצידוקים קקנ"ד לכל זה בלא
הרגשה ושא"כ אם הרגשה וכי עס ומש"ו הרגשה דדיקה
עלמה צבעת הרגשה ונמלא מראה טהורה ונראה עמלה
היו עמלה ולא תלין ההרגשה צמראה טהורה ונראה
עמלה ונמנה העד שאינו דדוק ע"ש וע"י זמן דצדרינו
לחלן סוף ק"י זה (ס"ק רס"ח): (קסג) בעד שאינו בדוק.
ע"י צ"ז קק"ח וצנוקור חיים ס"ק ק"ח וס"ק ק"ד ס"ב
והרש"א צמראה צמראה"ל דהך עד שאינו דדוק לאו שלם הי'
דדוק ועולס אלא דדוק היה לפני יום או יומים שהיתה
רואה לפני יום או יומים שהעד שהוא נקי והניחתו צנוקס
מוכנע כדרך הנשים שנוכיה להעדים צנוקס ידוע ומוכנע
וכקי ועתה צבעת דדיקה נעלתה וצנוקס המוכנע ולא
צדקה העד עכשיו סמוך לצדיקה אצל כשנזקקה חלוק מן
הסוף ואינה יודעת מני' לוקחתו או מעכ"ל או מיישראלי'ת
ואינה יודעת אם היא נדה או טהורה וצדקה אי"ע צ'
או שקחה אי"ע צעד המזדמן צדי'ת צזה צודאי' ליכא לניד
דממנח לה אפי' נשום כחם ע"ש וע"י צק"ח מהרי"ם
מלוצ'ין כ"י ק"ג וצ"ז קק"ח וס"ק ק"ג ס"ו וק"ז וצ"ז
קק"ב נש"כ צזה צאריכות ע"י"ס וע"י צש"ע התניח קק"ח
נש"כ צצ"חור סיסת הפוסקים צד"ן זה צאורך ע"ש וע"י
צ"י לצנון נש"כ קק"ב ונש"כ צדרי' הרצ צעל התניח צזה
לדינא ע"ש וע"י צנומלצוסי עהרה קק"צ וצקילורו קק"ע
ע"ל וע"י וע"י וצבאר מים חיים קע"י ק"ז שפעמיים צלשון
הרש"א דעד צינוכי היינו שלקחה הלקחה עד עד הצרתה
צנוקס שהי' מוכנע ונמנה שחצרתה הלכיעה עס שלם רק
שלם ידעה צצירור אם הצרתה דדיקה את העד זה וכן אם
צדקה אי"ע צעד שלם צנה שהיא צעלמה הלכיעה את
עדיה ולקחה נש"כ עד וצדקה אי"ע צו ואינה מוכרת צודאי'
אם צדקה את העד קודם שהניחתו עס דגם זה נקרא
עד צינוכי נש"כ דאמרינן נקחתו כיון שהניחתו צנוקס
מוכנע הרי הוא בחזקה דדוק קלת ונקרא עד צינוכי לכן
עמלה כשצנומלא יתיר ונכריים ע"ש: (קסד) שאינו בדוק לה.
ע"י צק"ח ז"ת רענן ח"ל הלי' נדה ס"י ח' לענין סיפוח
קטנות צנומלאו על העד שאינו נראה אלא צעיק היעצ
כי דהוי כעד שמחתו מלובלך וכל זמן שכולל לחלות
שהיו נקודים הוי כעד שאינו דדוק דמולתה עד כגריס ועוד
נש"כ עוד צ"י שלח"ז נש"כ צזה: (קסה) בדוק לה.
ע"י צק"ח דצ"י נחנני' חויד ק"י ס"ו ע"י קע"ל צנומלי
צנשים קלפעמיים ונמלא על העד מראה אודם ומספו ואם
ישלנה המור"ל אם צדקה היעצ העד ונקודם שצדקה אי"ע
צצרי

וע"י עס עוד צקע"י שח"ז וצקע"י ס"ה וצקילורו קק"ד
ס"ב דגם צמחתה צירכה ונעלתה היכף נש"כ אש"כ
צנומלא על ירך דם עגול פחות ונכריים ועוד והעד כאצד
ולא רחינו אוחו אם הוא מלובלך או לאו יש להקל ולטהר
אותה צאופן שכתבאר לעיל קע"י ז' להקל גם לדעת הרמב"ם
דהיינו כשצנומלא כמה טיפי דמים גם על חלוקה וכל זה
יש לחלק דוקא צדס פחות ונכריים ועוד אצל צנומלא דם
יתיר ונכריים ונאצד העד הרי זה עמלה ודאי ע"י"ס:
(קסא) עגול. כי צבאר מים חיים קע"י ס"ו וצנומלצוסי עהרה
צקילורו קק"ט דזה פשוט לכ"ע גם לדעת הרמב"ם
דחטה שצדקה עלמה צחלוקה שצדקתו היעצ והי' נקי
ואחר הצדיקה לצפה החלוקה על צורה ולומר נמלא על
החלוקה דם עגול פחות ומכשיעור גריס ועוד עהורה דה"ל
דומה לצדקתו צעד דדוק והניחתו תחת הכר ונמלא דם
אם עגול הוא טהורה ואם נשך עמלה עכ"ל: [וע"י צ"י
כדרי זריזין להגאון מהרש"ק ז"ל ח"צ צק"ח סירי סיריים
לסירי עהרה ס"י ח' ע"ד חטה ציני עצורה שנתנה עד
צאותו נקודם לשארן הזמנא וכך דרכה ונתנה עס עד
צדוק אצל לא צעומק כמו סלריכין לצדיקה אף נש"כ ונש"כ
נש"כ חון לאוחו נקודם אח"כ כפל העד על הארץ צנוקס
לח והגצינה העד והארץ ורחתה צו כחם עגול פחות
ונכריים ועוד חון מהנקודם שהי' צא"ז גם אמרה שקודם
שנתנה העד צא"ז היתה צדקה עלמה ציני ולא נמלא
כלום ותיכף אחר הצדיקה היתה קותנת העד הכו' והתיר
נכמה עעמיים כיון דנפל על הקרקע וצקרקע סכיח פרועוסי
או שאר לכלוך נש"כ סר"י וכדומה והי' כצדקה צעד
הצדוק והניחתו תחת הכר וכי כיון דנמלא חון
לנקודם שהיתה צמוכה רק חולה לו אי"כ דינו כדין קע"י
זה צדקה צעד הצדוק ועממו צירכהו דאם עגול עהור

יורה דעה קצ הלכות גרה סעוף לו

אפילו הניחתו (קמז) שמור בתיבתו (קמז) ומצאה עליו דם (קמז) (קמז) שפאה

דרכי תשובה

ונעלמה קא אחיה עיי"ס: (קמז) אינה שפאה. עפ"ת
 קקליט סב' ח"ל וי"ל פקוק דגמי אינה תולה וכו' ועיי'
 צקריה ונעיל לדהק ק"י כ"ט סקסאל צאקה אחת סדקה
 עלמה חוך ג"י קל נקייחה צעד שאינו צדוק לה ונאלה
 עליו בתם פחות ונבגריס ועוד והוא עגול אם יש להלות
 צנאכולת דסכיחי או נאמר דעיב לא הקילו הפוסקים
 בכחם פחות ונבגריס ועוד חוך ג"י אלל צנאלל צקדין או
 צחלוקה שא"ל להזהר אלל צעד הצדיקה י"ל דליהו דלפקדה
 אנפסה והסיצ דספיר חולה צנאכולת צעד הצדיקה גם
 צחוך ג"י ולא אעריי דצעיין ז"נ צרויס אלל לענין כחם
 גדול כגריס ועוד אלל צפחות ונבגריס ועוד דחליין צנאכולת
 גם צצדיקה העד ספיר חולין אפי' גמי הראשונים ועיי'
 צקיט קקסיא צהציון ועיי' צמיס ע"ד צזה והסיג על כל
 דצריי והעלה דצעיב לא חנריק דעד שאינו צדוק צני
 כגריס ועוד אלל צאקה פ"ס לה חזקה פהרה ונשאיב
 צאקה צעוד גמי הראשונים ליעי נקייחה פהרה ונשאיב
 וחולין יותר קצח ונופה עיי' ועיי' צנלצמק פהרה צקיטורו
 קקעייה צנפקק צדצרי הקיט צזה וכי דנשורה קדין נראה
 דכל סהוא פחות ונבגריס י"ס לטהר צזה אפי' צנשוך גם
 צצדקתו צחוך ג"י אלל להלכה אין להקל והוא נעילת
 הוראה נגד דעת הקיט עיי' ועיי' לצנון נעע קקיל סקייס
 צזה צציי: [ועיי' צצרת ענוק קאלה (להגה"ל ונאלריקטשאפיל
 ז"ל) יוד ק"י ל"ז צאקה סקפדה ז"ל וציוס ג' לסקפירחה
 ונאלה קורט הנלקט ען העד ואח"כ ציוס צ' לסקפירחה
 עתה ונאלה על הזאקין צענד"ל הנעשה ונאוויין לצויעין כחם
 יותר ונכשיעור ורק פ"ס לה להלות ציעי נדתה כי הלכה
 זו הניד עד עתה קשיח ה' לסקפירחה הראשונה ופלפל
 פ"ס דצצרי הנועיל לדהק חתי' וגם האס צאנו צזה לפלוגתה
 הנפליין והקיט פ"אס הלכה כל הגי יעיס צכחחונה ונאלה
 עליו כחם לא תוכל להלות ציעי נדתה ועיי' קיט קקע"ד
 חך צניד י"ל לביע עודי דהא על רגלה ונצחין ח"ל לדם
 הנוקור קיצח לטס ח"כ ונה סנאלה עתה על הזאקעין צענד"ל
 הרי יכול להיות דצחיג יעיס לא הלכה צאוהו ונקוס לק
 ללד חון טקס ח"ל לדם הנקור קיצח ועוד העלה דליכח
 צזה קיט עיי' קייס לחון ולהחיר עיי"ס ועיי' צצרת חצני
 לדהק חויד ק"י פ"צ ונה סנלפק השואל לפי"ד החתיס
 (הח' להלן צדצריטו סיק קעיח עיי"ס) צדין צדקה עלמה
 צעד שאינו צדוק דאין לה בטהר אלל כשיעור קמן נאכולת
 סצנננינו ולפי"ז כיון דגמי הראשונים דז"כ אין חולין צקוס
 דצר זולת צנאכולת ח"כ ח"ל להלות גמי הראשונים דז"כ
 דק צשיעור נאכולת קמן סצנננינו ועיי' הסיצ הגה"ל
 צאצני לדהק דחונרת החתיס סצדקה צעד שאינו צדוק
 הצו דלא להוסיף עלה והרולה להחמיר כותי יחמיר אלל
 גמי הראשונים ח"ל להחמיר כזה כיון דהא דאין חולין
 גמי ראשונים צדיח הוא ג"כ רק חונרת צעלעח ואין
 להוסיף עלי עיי"ס: (קמז) שפאה. עיי' צעיט התניח
 קקעיט סב' דכאן אין חילוק צין, ספעד הוא דצר הנקבל
 טוואה או לא דעד חונר צזה ונשאר כחם עיי' ועיי'
 צלצנון

צצרי לה קלא ה"י זה ונקודס וקציט עפ"ס קפחמה
 אורו ורלחה צו לא טונה על לצה לרקדק היטו ולעייין
 עד כדי להכיר צנוקה ונעילת יוכל להיוס לפי דעתה
 קה"י זה ונקודס עיי' ונה ספלפל עם הסיג השואל צצריכות
 צוה"ל: (קמז) שמור בתיבתה. עיי' צקיט קוק סקסייה
 סהוכיח דצעיב ויי' צעיט טוורה צחיצחה לאו דוקא דהיה
 אס הנ"ח צנוקס וננולה עמלה וחינה טוורה אלל צנחחו
 צירכה עיי' ועיי' צעיט התניח פ"ס סב' צציוור קיעת
 הרצניח צזה לעד צדוק סהניחחו לפי ענה מיוס עד
 לילה אפי' צנוקס וננולה צצית כיון דידוע קלא נהעסקה
 צו צכחניס ולא הנחעסקיס צכחניס עצרו צלדי קל העד
 לא חליין קהגיע לו ונקרה שאינו ידוע ונקרי עד צדוק
 ואס עצר זמן רצ צענין שאין ידוע אס נהעסקה צו
 צכחניס או הנחעסקיס צכחניס עצרו צלדו אס ה"י צנוקס
 וננולה אפי' עד צינוני לא ה"י אלל ה"י בעד הנחדמן לה
 צצית ואס ה"י צנוקס וננלעע היינו עד שאינו צדוק צינוני
 דריח ונעווח ונשוס כחם עיי' ועיי' צקי לצנון נעע פ"ס
 ויי' צדצרי הרצ התניח צזה וכי אח"כ ח"ל ויהו נראה
 דוקא צטהה זמן רצ צנוקס וננולה ואח"כ דקה ח"ע גרע
 ונעד צינוני אלל כצדקה ח"ע אפי' צעד צינוני והניחחו
 זמן רצ צנוקס וננולה ואח"כ ונאלה עליו כחם טוואה כיון
 דליכח ודאי עברה צקוק קצחיס רק ספק הסכוח וננחי
 סנחעסקיס צכחניס עצרו צלדו וכספק זה טולד קודס
 סקנה ח"ע י"ל כאן ננאל כאן ה"י דס קודס הקינח אלל
 כספק זה טולד אחר הקינח י"ל כאן ננאל כאן ה"י
 צנעה קינח וננולה עיי' צמיס עור צזה: (קמז) ומצאה
 עליו דם. עיי' צקוייה פניס חאירות ח"צ ק"י קיע סקסאל
 צאקה ספקקה צטהרה וצדקה ח"ע כדינה והתחילה לכפור
 ז"ל וצכל יוס צדקה ח"ע ונאלה טוורה ואח"כ לצה
 כחונה צעלה סכצר לטע ופסקה צהלצנון גדי לזן
 לכצוד קצח והכחונה אשר פסק זרקה לחוך הכלים הנוכחיס
 ליתן לכציקה ואח"כ צדקה צכחונה צעלה הכיל ונאלה
 צו כחם והסיצ כיון סלקמה כחונה צעלה וננקוס סזורקיס
 צגדים סלצשו כצר ונזוכניס לכציקה ה"י כחו סלקחו ון
 הנחדמן לה צציה סהוכיר הרצניח אפי' קנחה עלמה צעד
 זה ליכח ונחן דונעווח לה אפי' ונשוס כחם עיי' ועיי' צקיט
 סקסיח סהציוו והסכיס עונו דליחל כיון טכן דרך העולם
 סכספוטטיס הכחונה אין ונקפידין עליו אס יתלכלך עור
 ורכו להניחו צנוקס צינוני להיות ונשונר קלה עיי' צודחי לא
 ונחזיקין ל"י צחזקת צדוק גם י"ל כיון קה"י ונחה צין
 שאר הכליס העוודים לכציקה יתלכלך כחונה זו ונשאר
 צגדים הנלובלכיס קה"י ונחחיס אללה ואעיג קלא רלחה
 קשאר הנגדים קה"י פ"ס ה"י ונלובלכיס ויי' חליין קה"י
 ונלובלכיס ונראייתה קרלחה כצר נכחם כחונה זו וכי
 ק"ס ז"ל ועוד נראה דאף אס לא חרקו צין הכליס
 הנזוכניס לכציקה אלל קה"י זמן ונה ונחה צארץ וכחיג
 דיט בעד הנחדמן ד"ל סנחלכלך ען לחלווחו דס קה"י
 צארץ וכי וכ"ס היכח סצדקה ח"ע צכל יוס דחליין דהכחם

הרב"ל ר' נתן יצחק רובין

דברי יורה דעה שפ"ו סימן קצ נחמי מד

(כו). וכן יש לעיין בדיון זרק-סכין והלכה ושמעיה. ופ"ג שס"ג ג' ע"ג וא"פ):

שאלה פ"ו סי' קצ

שאלה ג"כ מענין הג"ל מהמחבר וצלה"ה לחת"ג ר"א וצלה"ה אב"ד דק"ק האמלא.

לכבוד ארובי יריד נפשי עזו. הרב הגדול המפורסם ח"ב ור"ח. כו' וכו' בש"ת סוה"ר אייזיק נ"י

ד אחר"ש כו'. אבוא בד"מ. ביות שמוי נשים שלפנימם מולאים על העד מראה אודם משהו. ואם ישאלנה המ"ץ אם בדקה היטב את העד מקודם שבדקה א"ע עד שזבי לה שלא הי' זה מקודם. משיבה שעם היות שפחה אוחו וראסה בו לא שמה על לבה לדקק ולעיין. בעיין היטב עד כדי להכיר במשהו. וממילא לפי דעתה יכול להיות שהי' זה מקודם ולא הרגישה. וראייתו מי שמורה בזה להקל ולדונו כעד שאינו בדוק לענין זה ובעיני הדבר קשה להמליאה דין חדש להקל בדאורייתא נגד משמעות וסתימות ד' הגמ' ופוסקים. מה גם שעכ"פ הי' ראוי לה"ד לגוף ס' זו שבדביקה קלה וערא לא תורגש שני מראה משהו ולא נסמוך ע"מ שהסברא חילונית מראה כן. ואני בעיני לא מלאתי רא"י ברורה ליה. (ואדרבה ק"ת משמע להיפוך מהא דפריטינן בנדה (ד"ה ע"א) וכי מהומה לביטה מאי הוה כו' ע"ש. וכן ממה שלא אשחמיט אחד מהפוסקים גבי תבעוה לנשא שבס' ק"ג' והסוגם בתולה שבס' ק"ג' וכה"ג ליתן טעם להא דלא מהני בדיקה. משום חששא שחא מיהרה בבדיקה ושמו מעינה טיפה כחורל. וע"ש בט"ו) ועוד נלפענ"ד דגם אם יתן מקום לסברא הג"ל. (ואף אם נוכל להוכיח כן במיזן מקום הכל) הוא רק לענין להשגיבו כוודאי. דאם יפיה לא מלאה החזק דודאי ליכא. משא"כ בלי ע"כ אינו ודאי גמור. אבל מ"מ ל"ד ג"כ לאינו בדוק כלל. דהתם הספק שקול. משא"כ הלא הרי נתוסף ספק גם מזה הבדיקה (דלפעמים עכ"פ גם בעיני קל יורגש במשהו). וא"כ טוב אין הספק שקול כו'. ועוד גם אם לא ינחזר דבדיקה עראי לענין משהו הי' לה לו לענין הכרת מ"מ לפה"ג ודאי עכ"פ תלוי לפי אופן קלות ומהירות הבדיקה ולפ"ע קוטר הנקודה. וא"כ הוא דבר הניתן לשיעורין ויבוליס וכבר יש מקום להחמיר מזה לא פלוג. (וגם מזה שפסח שפוח האשה ברמונה דבדר התלוי בראומר בזה שפסח שפוח לשער איכות המהירות והאם הדעת שהי' לה לו לענין הכרת נקודה כו') ע"כ בקשתי יבואו נא ד' כת"ר להדיעני דעשו דעה התורה בחרוב' כיד ה' המוכה עליו ומענין לענין בא"ע. עיקר בדיקה העד מקודם. אם הוא חייבות ממש. ואנה נו' חוב זה (דלכא"ל לא מלאתי זה בפירוש זולת שמד' הא"מ פ"ד מהא"כ הי"ח משמע לכאור' דס"ל דמש"ס הרמב"ם: בס"ז דהעדים ל"ל של פשתן שחוק ולבינים יש בכלל זה חוב לבדוק אחוס ממש ולל"ע). ושוב ג"כ מעל"ע ובה"ע בקשתי להשמיעני על כוונה מוח"ז רבינו ז"ל כ"ע בקו"א לכו' קפ"ו (דמ"ג ע"ג) כמה שמדמה הא דעל הרוב אין עוברות בשוק ש"ס למב התלוי במעשה דרפ"ג דבטורות אשר לכאור' הוא תמוה הלא הלא אדרב' המיעוט תלוי במעשה והרוב בש"ז זא"ח וצנה"ג כ"ס נמי הוא דאולי' בחר רובא וכמ"ס הרשב"א ור"ן בהיא"ל פ"ק דחולין במסקנא דאנ"י דרוב' ומוקף ע"ש. וזא"ל ד' הרשב"א ור"ן הללו הי' עולם ע"ד לטקן ד' מוח"ז רבינו ז"ל עפ"י מאי דמ' בהיא"ל שם בהג"ס שבדמ"ח ע"ב דס"ל דהא דרפ"ג דבכור' לא אולי' בחר רובא דמ"י במעשה הוא משום דלא שייך רובא ומיעוטא אלא בדבר שהוא סכני' בש"ח כו' ע"ש

ראותו נגדים הנק' עדים שבהט"ו הג"ל. מכללא שמיא דע"כ בבדיקה מיירי. שהרי קאי בבדיקה שאחר השמים. ואי מלאה דס טמאה. כמ"ס הי"ז. ומשמע ודאי דטמאה נדה ממש ואפילו עגול ובכ"ס. וזה ע"כ דוקא בעד הבדוק וכעין מה שמדויק הרשב"ח דמח"ג (ד"ד) חייבי בעד הבדוק. ועו"כ המ"מ דגם בה"מ בעד שפחה הכר טמאה במשך משמע שנמשך ג"כ אל הקודם ובעד הבדוק דוקא (ולא כו"ה) עכ"פ לפ"י י"ל דאין שום חוב כלל לבדוק העד מקודם (ויח' עוד אי"ה) א"כ לפי הסברא הג"ל לדעת הג"ל ק' בכל עד הבדוק למה ע"י בדיקה העד מקודם שהי' בכוונה קלה לא חייבות. ממוקין כוודאי לא הי' דס. ולכשתמלא דס אח"כ תהי' טמאה ודאי. (ולהביא עי"ז חולין לפורה כו' כ"ל). ובאמת גם אח"ל שם חוב בבדיקה העד מקודם. מ"מ הרי ודאי הטעם בזה כדי בלא תחלה אם תמלא אח"כ בהי' זה מקודם דקין עד שא"כ כ"ל וא"כ כשבדקה את העד מקודם. ושוב אם תמלא אח"כ תהי' טמאה. ממילא הכוונה והיבנה הדעת בעיני בבדיקה דקודם עכ"פ אין בו חוב. (כ"א רק מדרך ענה טובה כו') ומה הטעם לפי המדומה לי גם כל הנשים אינן בודקות העד מקודם בענין כ"כ כי ממוקין העד לבדוק (ע"מ בדיקה ו) ונדעתם שאם ימלא אח"כ איזה מראה דס תהיה טמאה. ואם כן שוב אין הדקדוק והענין בבדיקה העד כ"א מדרך ענה טובה. וא"כ לפי הסברא הג"ל בהלמה דרק עדיין יש מקום בכל בדיקה העד קודם שלא להתחיל כוודאי נגד חומר הדקדוק דאח"כ כו'. לכן נלפענ"ד דע"כ סברא זו ליכא דאין חילוק מדריגות בענין כוונה. לדיני או"ה. וכל כוונה אפי' קלה כמו שהיא חשיבה ומועלת. גם לענין דבר התמור כו'. ומהיאה דבגדי פרושי' הג"ל אין רא' דהתם רק מעלות מד"ס הן כדפירש"י במתני' שם. וגרא' דז"א כ"א בטהרות וקדשים. (דמעלה עשו בקדשים כו') אבל בשאר איסורי' לפה"ג לא מצינו בבכ"ז שיהי' כוונה ושמירה לדבר הקל כלא חשיבה לענין דבר התמור ממש. והשוחט לאכיל לעכו"ס או לכלבים וכה"ג לפה"ג פסוק שמוחר לאכילת ישראל. כדמשמע פשט מתני' דהשוחט לכותי פ"ג דחולין (ל"ח ב') עיין ר"ן שם ואחרונים. וכן השוחט ונריך לדס. (וה"ה לעכו"ס וכלבים עיין ש"מ סכ"ח) חייב לכסות (שם בחולין דפ"ה ב') והיינו משום דראוי' לאכילה אם ירצה כמ"ס המעי"ט ע"ש. ומשה"ג מברך על השחיטה כששוחט לעכו"ס וכלבים. כמ"ס הש"מ רס"ו י"ע שאם ימלך ויכל ממנה ע"ש. (וע' עוד סי' ס"א ס"ו וס"ו ס"ג וס"ח רנ"ב ועיין עוד במשנה פ"ו דב"ק (ע') ופרש"י דלכלבים מני אכיל) ולמה לא נישחט שלא מזה דבדוקי' שחית' כראוי ובפרט בבדיקה הסכין דודאי לרוב הרבה יסוב הדעת כו' כמ"ס הר"י כ"ל ואף אי אומר עתה ברי לי כו'. ה"ז כמילתא דלא רמי' כו'. אע"כ דענין מילתא דלא רמי' לא נא' אלא כשגם עתה שאומר ברי לי מוד' שמתחיל' לא כוון כלל לכך אלא שאומר שזכר שמדמן כן במקרה עו"ז דלא ידע ולא הרגיש ואינו זוכר כלל (עיי' שו"ע ה"ל בס' תמ"ז סמ"ו) אבל כל שאומר עתה שכיון לבו מתחיל' לכך מאיזה טעם שיהי' אף שמתחיל' לא הי' רמי' עלי' חוב כלל לכיוון בזה מ"מ חשיב' כוונ' מעלי' חוכר ג"כ. (והא דמשמע דבשוחט לעכו"ס ולכלבים לא בעי כלל שיאמר עתה שכיון מתחיל' לכך אולי משום דממילא לבתחילה ראוי לעשות בהשגח. כמבואר בחו"ד סי' א' ס"ה. מיהו ע"ש ה"ש דגם מי שא"י ה"ש שחט לכלבים ומומחי' ראו אותו (במקרה) ואומר שחט כהונן מותר ל"ע לכאור' אך למה לא יהי' זה בכלל מילתא דלא רמי'. ולפה"ג ל"ל שאומרים דרך מקרה עכ"פ כוונת לראות אם שוחט כהונן. מאיזה טעם שהי'). וגם בבדיקה הסכין דודאי לרוב כוונה טובה וישנן דעתה ל"ל דמ"מ יכול זה להתקיים גם בלי חוב חומר

א חייבין בעשה מ' ופוסקים ופוס"ע פשתן או למר לבן ד מראה ומלוכלך א הוא בחזקת נקי אבל לא סיה' חוב א"כ סתם עד הבינוני שראיתי במ"מ פ"ד הרמב"ם שם הט"ז עונה שלריך לבדוק עד הבדוק ע"ש. ובפרט הרמב"ם משמע מזה שהיו ז (ונקיים) מבואר בהם יותר. ואילו ועם זה אלא שלכ"ז שחזקת א"ע טיפה שאינו בדוק. ואולי העד מקודם. ולא ת הענין מיירי הכל (והיינו שניכר בו העד ממש מקודם. כמ"ס ו"ל. נכון יבין כו'. ואם לא מוכחו היו מזכירין אז עכ"ל. ובכ"ז גירסא זו היא ואם וקיים לבד דסמוך ייירי כלל בשחוקים. ושה וקאי אכל מה כ"ט ע"ג) וז"ל כ"א תחל דב"י או"ל בבדיקה כדמשמע חוב גמור. כ"א זח נשמע מהגמ"י והמ"מ הג"ל לא במ"ש ולכן דקנט ע"ש) הוא לאפוקי ז'. אלא אף גם כך לא הפסידה משמע דהפי' לבן יך לבדוק. (היינו ז"ל לא שייך ע"ז סידה. דמ"ל אם א"ע פשיטא. ואם ח"כ תהי' טמורה פסידה. דאדרבה א הפסידה הקולא ע"י הרי דין זה ופוסקים. גם בלמח הגמ"י) לומר שהיו ז"ל שכלל זה דביט מוכחו לא זכ"ס לא נו' כלל ס ה"ח שרמב"ם ה"ז בדיקת אלו ז' אלו כו' לבנים כ"ל. אלא כוונה ראות

ט"ס. א"כ י"ל דנטי' שהרוב המיעוט גם שניהם לא יהי' תלוי במעשה אלא בטבע כו' ועיין מלחמו' ורשב"א וריטב"א בפ"ב דקדושין גבי סבלותה כ' ג"כ לתקן בין רובא בטבע ומיזב לרובא שפ"י בחירה ומנהג כו' ולכאור' הוא ג"כ מטי' הג"ל והחס ג"כ המיעוט דמקדשו והדר מסכלי נק' תלי במעשה והרוב דמסכלי והמ"ק נק' בשב ופ"מ כמבאר בהתחלת ד' המלחמות טס (ועפ"מ טס) ולא אולי בתר רובא. ונרא' דהיינו משום דהמיעוט תלוי בצמירה ואולי זה בתר לו לנהוג כהמיעוט וה"ל כן אלא שמ"ד הרשב"א ור"ן דפ"ק דחולין מביאר בהדיא דכשהרובא ומיעוט תרווייהו תלוי במעשה וכ"ש כשהמיעוט תלוי ורובא לא תלוי דה"ל כ"ר ונ"ע ובאמת לכאור' גם זאת ד' מוח"י רבינו ז"ל א"ל לכוון דברים אלו שבפ"ק דחולין טס מ"ש בפ"ב דקדושין שלא יהי' כסותרי' וא"ו ויהי' שניהם קיימים דלכאור' כל שאחד מהם תלוי במעשה (בין הרוב ובין המיעוט או גם שניהם) שוב גם שניהם אינם בחיוב כו'. ואו"ש מאדרי"ג ומאחי ידידו לנלח. דו"ש וחסן כאלחטו בכל נחמי' בירק: L

תשובה

בה' לסדר ושטריך אבת קנו לפ"ק האגלע .

7 ה' עמסם גבור החיל חילת לאורייטא גרים ודייק ידיר נפשו הרב הגדול מופ' מפורסם. פלג אלקים קי"ג דורש טוב ומעיל האופיק כו' שמו מהולל מזה נחמי' חיבק לת"ח ברכה בך ה'. חילו ויהי' שלום בחילו יהי' דען ורענן בטירותיו עד ביאת ינו:

אל יחר לו על איחור תשובתי עד כה ויסלח לי על עיני עכבי מחמת ערבותי וכאשר כבר כתבתי אפס קלה ויעכבוני זה. פעמ"י ושלש. ועתה כי אחרתים נוסע משולחם ליימי לתלמידי להעתיק כל מה שכתבתי עד כה קמא קמא וגם עתה בליגה זו הוספתי בחיליה רבה בקצרה מעט ויהי' רעוא דאיימא מילתא דמתקבל:

ערתה על של תור' בחתי יודין שאלתו שאלת חסם חלי תשובה. ח"ל צהיות שגמיו לפעמי' נכשים שמועילין

על העד מראה אודם משאו ואם ישאלנה המ"ן חס בדקה את העד מ'דורם היעוב עד שכבוד לה שלא יהי' זה מקודם משיבה טעם היות שפחתה אותו וראתה בו לא שמה על לבה לדקדק ולעייין בעיין קוב עד כדי להכיר במהוה וממילא לפי דעתה יכול להיות שהי' זה. מקודם כו' עכ"ל מעשה"ר וכו' עוד מעל שראה שמוי"ס בזה להקל ולדונו כעד שאינו בדוק לעיני זה ובעיניו הדבר קשה להמליח חדשות להקל בדאוריית' נגד משמעות וסתימות דברי הגמ' ופוסקי' מה גם שעכ"פ הי' ראוי לתמוא ראוי' לגוף סברא זו שבדיקה קלה ועראי לא תורגס שטו מראה משאו ולא לסמוך על מה שהסברא חילוניו' מראה כן. ויצע ולא מלא ראוי' ברורה לזה כ"א קלה משמעות כו' שגם זה יש לדחות כו' וזה תורף דברי מעשה"ר בקצרה. אה"ו לכאור' שאלה גדולה היא ויפה דיבר שבודאי אין להמליח קלות הדעתיו נגד סתימת הגמ' ופוסקי' אבל באמת אה"ו לאו הדתא היא ופשיטות דברי הגמ' ופוסקי' ראשוני' ואחרוני' מורים כן שברא' קלה ועראי אינו נקרא עד בדוק חס נדייק היעוב בלשון חכמים. (ומתאר"ל שאפי' סיחת חולין על ת"ח לריבין לימוד וכ"ש דברי תורה שלהם לריב' לדינו לשונם וע"ש) כסוכה צפ' הישן ורש"י ויש לי לחיוב דברים בזה. ודוק) שאמרנו בד' ד' דבקה עלמה בעד' הכדוק כו' וכן בדף כ"ח בדקה עלמה בעד הכדוק"ק לה והכיתה תחת הכר כו' ובכ"מ נגמ' עד הכדוק עד שאינו דיוק וכן בפוסקי' ראשוני' ואחרוני' כפוסק"ע כסמי' ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז לשון עד הכדוק עד שאינו בדוק ולא אמרו בעד שראתה בו מקודם ואח"כ

הניח' תמו' הכר קודם הבדיקה או אחר הבדיקה או טחטו בירכה. מה לשון בדוק. בשלמא בדיקת האשה נק' בלשון בדיקה שגריכה לבדוק לכתחי' בחורין. ובדקין ולפעמי' מעכבת ג"כ כמ"ס האחרוני'. אבל העד איזה בדיקה וחיפוש נלרך עליו הל"ל לשון ראוי' אפי"כ לשון ראוי' משמע נמי ראוי' כל דהוא בלי עיני יפה וא"כ נעמאנה בהנס וכן לטברות למה נפסיד טברות וגם הוא חומר' דהתי ליד קולא חס נעמאנה בראי' בעלמא מקודם על העד בלא עיין יפה ונבוא לחייבו חטאת או אפס תלוי. ויבוא חולין לעורה. וחדר לדבר שלשון ראוי' כובל נמי ראוי' קלה בב"מ דף מ"ד מאי מלאחי' ראוי' דבראי' בעלמא כו'. מוכח לכאור' דלשון ראוי' משמע נמי ראוי' בעלמ' ודוק. ולכך תפסו במשנה וגמ' לשון בדיקה. הנה נחקור חתי' על לשון בדיקה ובדוק גדרו ומהו מכו'. הנה לשון בדוק ובדיקה אינו לשון מקרא אלא לשון חכמי' במשנה וגמ' והוא תלומים במובנו וקרויבים בענין. א' לשון חיפוש שבגמ' כמו בורקין חס החמץ כ"מ שאין מכניסין כו' אין לרך בדיקה. וכן בחבלות (פ"ח י"ח) כמה יסרה במדור ויהי' המדור לרך בדיקה וכדומה כולן לשון חיפוש שמפס אחר החמץ למלוא אותו כדי לבערו מן העולם. וכן במדורות הכותים שלרך חיפוש בחורין וסדקין אולי ימלא חס נופל ויעמאט (במנו ובמבא' לרש' באיכל לרבען עו"ש בתו"ס). והכ'. לשון ניסיון והבחינה כמו בחולין (דף ג' ע"ב) בודקין אותו חס יודע לומר הלכות שחיה כו' שפי' מנסי' אותו להבחין חס יודע חס לאו שאם יודע שחיסו כשרה ובא"ל פסולה וכן שבודקין חס הוא מוחזק שלא יתעלב וכן מה שאמרו רז"ל בצמחורין (פ' חלק) בדקו מדן ועד בשר שבט ולא מלאו אדם שאינו בדיק בעומאנה וטריה כו' אפי"כ שלכאור' יש לפרשו לשון חיפוש שפסו כו' אבל באמת אחר העיין הוא לשון נסיון. וראוי' ברורה שלשון בדיקה כובל לפעמי' לשון נסיון מה שאמרו במ"ר פ' וירא ע"ש והאלקים יסרה). הולך הנה כשהוא בודק (התי') כו' אינו בודק את הכלים המדועשים כו' ומהו בודק בקנקים ברורי' שאפי' מקיש עליו' כ"פ כו' כך הקב"ה אינו מנסה הרשעים שנא' ה' לרוק יבחן עכ"ל. הרי צפי' שבדק הוא לשון נסיון לפעמי' ואין שייך כלן לשון חיפוש שאין לרך לחפש כלל אחר הקנקים שהם לפנינו אלא שמנסה אותם להבחין בניהם ודוק. וכן בדקו מדן אינו לשון חיפוש כאשר כ' החששו (ולא הבחין ובדק יפה בשורש בדק יעו"ש ודוק) שלשון חיפוש הוא כשנרך לחפש הדבר שאינו לפניו. שנלרך לו הדבר בעלמא או שנלרך לו העדרו לכן מחפש אחריו להוילאו או לבערו מן העולם לגמרי כמו גבי חמץ שאינו נלרך לו הכוים ממך או פרוי' בלק. רק שנלרך לו לבערן. או במדורות הכותים נלרך לו הנופל להוילאו מן הכוים חולה (והוי' כמו מלאכה שאינה לריכה לגופה) (ולכן מברכי' על ביאור חמץ ששיקר המזוה הוא הדיבור כמ"ס הב סקי'). אבל בדקו מדן כו' אין שייך לשון זה רק. הוא לשון נסיון שבטו מדן כו' ומלאו סכ"א אפי' אשה יודעין הל' עו"ט. ועתה נבון לשון בדוק שאמרנו חכמי' אלא העד בשלמא אלא האשה נובל לומר שאם לשון נסיון. שמנסה עלמה חס היא טבורה או טמאה. ושיך ג"כ לשון חיפוש. אבל גבי עד איזה בדיקה היא. הל"ל לשון ראוי'. אפי"כ דלא בני ראוי' בעלמ'. אלא עיין יפה בדעת והוא לשון חיפוש ובא"ל מקרי עד בדוק. וא"כ חס לא הסתכלה יפה חתי' או שלא שמה דעתה באופן שנוכל להסתפק שמה הי' בו קודם נקודה קטנה ולא השגיחה עליו. נוכל לתלות שאינו בדוק לה: והיינו בע"ד ביטוי. לעין נקודת קטנה להראב"ד והרא"ש כדיו ולהרמב"ם כדיו. ואפשר דכאן אפי' הרמב"ם מודה דאינו נק' בדוק כלל לענין נקודה קטנה. שישלים לתלות שלא השגיחה (או לפעמי' שמוילאי' בדר' העד והיא אמרת דעכיר ראייתה הי' באמונת העד ולא שמה על לבה מן הכר להשגיח

שם דאפשר דקי' נקרא ברוך בלל חילוק בין עיגול ל כלל המשמעות. ל ומנ"ל דקלת מ וכי מהומה לביתה להקל את חוליס דלא ימעט ע"י אבל באמת אין כ נחיו כעת על הס קאמר עד שלפני עפה והמתוך קוג מתוך שמהומה י מה שהקשה מסי כונס את הבתולי ויא דלא מהני וכשנמט מעשה כו' לבדוק כעת וכ"ל דאף חס ניתן (דאם בעיין יפה כ מ"מ ל"ד לאינו בו מ' טכ"ל מע"ל אמאי אינו ממו דאמרינן העמד ל מרגבה בעלמה הו דארגשה וסברה ז על העד ממ"א כ בדים נדה אלא ל לאמר דהוי משוק מדלח הרגישה כ ניסוחף ספק גם במשבו (הפוך הוי שאינו בדוק אררב א' רק דכל הסבר אותו שדוק של השאלתו שלקחה כ הזמן אינה זוכרת בגר"ד ע"כ כל משולם (דאם לקח כמו שדרך נשים ו מוכני' בדיקה קי שמחזיקים שם כל כשהכיט אותם רק דין עד בדוק לגמ לא שמונת במקוג ונ"ע עוד בזה והכ ראייה זו דאט דני' קיל טפי מעד בוי כלל החס באמת מקולין רק לענין ו גם באמת אינו גם עיין קל דבכל או שמה מגופה זו שודאי תלוי לפי האקודה וא"כ הוא ונלד לא פלוג וגם באומר הדעת כה מלך קשות האשה

דברי

יורה דעה שם"ז סימן קצ

נחמי

מה

הבדיקה או טחוח
 ומה האשה לק' בלשון
 ון ולפסמי' מעכבת
 בדיקה וחיפוש נלמד
 שמת נמי ראי' כל
 וכן לטברות למה
 קולא אס נטמאה
 יפה ועבוא לחיבו
 חכר לדבר שלשון
 מאי מלאחי' ראוהי'
 ז' משמע נמי ראי'
 לשון בדיקה. הנה
 ומהוהו מהו. הנה
 לשון חכמי' במשנה
 לשון חיפוש
 גייסין כו' אין לריך
 במדור ויהי' המדור
 מחפש אחר החמץ
 ו במדורות הכותים
 ופל וישמאנו (במנו
 ע'). והב'. לשון
 קין אותו אס יודע
 הבחין אס יודע אס
 וכן שבודקין אס
 רוצ' בסנהדרין
 או אדם שאינו בקי
 לפרשו לשון חיפוש
 כסונו. וראי' ברורה
 שאלמרו במ"פ
 שהוא בודק (הח')
 וכו' בודק בנקיקים
 קב"ה אינו מנסה
 שפ' שבודק הוא
 וס' שאין לריך להפשי'
 וס' אותם להבחין
 ש כאשר כ' החשבון
 (דוק) שלשון חיפוש
 ד' לו הדבר בעלמו
 הוליו או ל בערו
 לו הכיח חמץ או
 זרות הכותים נלמד
 זו מלאכה שאינה
 מן שפיקר המזהר
 מן כו' אין שיקר
 ומלאו שכ"ח אפי'
 בדוק שאמרו חכמי'
 שהוא לשון כסיון.
 וביד' ג"כ לשון
 ל לשון ראי'. אפי' כ'
 והוא לשון חיפוש
 וכלה יפה תמי' או
 שמה הי' בו קודם
 ש שאינו בודק לה:
 להראב"ד והרא"ש
 הרמב"ם מודה
 שיכולים לתלו' שלא
 היא אחרת דעפיר
 נה מן הגד' להשיח
 עס

שם דלפטר דקל מעד בינוי דעכ"פ בדיקה אותו פ"ח חס לא
 נקרא בדק. בלל לענין נקודה קטנה. וכה"ג. ולכן לכו"ע אין
 חילוק בין שיגול. בין משוך ודוק. כי נקרא לענין זה אין בדוק
 כלל ובמשמעות לשון בדוק כי אחת חיפוש הי' כאן על העד
 ומכ"ל דקלת משמע להשיך מהא דפרכין עס (ד"ה ע"ה)
 וכי מהומה לביה מאי הוה כו' כונת מעכ"מ דמאי פריך דאס
 להקל אט הוליס שמה לא השגיחה בנקודה קטנה כ"ל להחמיר
 דלא ימעט ע"י מעל"ע שמה לא השגיחה או מחוך מהירותה.
 אבל באמת אין מזה אפי' קלת ראי'. דכונת המקשה דאכתי
 נחוי כעת על העד ואל' כשנאבד העד דהא ר"י א"ב סתמא
 קאמר עד שלפי תשמיש אינו ממעט משמע אפי' יכולים לבדוק
 עתה והמתוך קושטא קאמר דאפי' יכולים לבדוק אינו ממעט
 מחוך שמהומה כו' שמה לא הכניסה אותו לחורין כו'. וכן
 מה שהקשה מס' קל"ב גבי תבועה להשכא ומס' קל"ג גבי
 כונס אס הבחילה דלא אשתמיט א' מן הפוסקי' ליתן טעם
 והא דלא מהני בדיקה משום חששא שמה מיהרה בבדיקה
 ובשנת מעשה כו' וכן לענין כ"מ נמי מחוך בזה דהא
 לבדוק כעת וכ"מ כ"מ ע"י קל"ג. ומ"ס דלפ"ד נראה
 דאף אס ניסן (הער איזי תיבות) זה הוא רק להשיבו כודאי
 דאס בעיון יפה כו' משא"כ בלי עיון כ"כ אינו דואי גמור אבל
 מ"מ ל"ד לאינו בדוק כלל. דהתם הספק שקול (לענין מאכלות)
 מ' עכ"ל מעל"ע אפי' לפי דבריו יקשה ל' אס הספק שקול
 אמאי אינו מטמא בפחות מכגרים אלא ע"כ משום דק"ל
 דאמרינן העמד אשה על חוקתה ואמרינן נמי חוקה דאשה
 מרובה בעלמה הרגשה ראי' ממש ולא הרגשה עד ולא אמרינן
 דארגשה וסברה דהרגשה עד הוא אלא דליכא למחלי שה'
 על העד ממ"א כמ"ס אדמו"ר כ"ע בגמ' דאפי' היכל לא פליג
 גייס נדה אלא לקדשים כו' וא"כ בנד"ד נמי כ"ז שיכולים
 לאמר דהו משקרא על העד מעמידין אותה על חוקתה וגם
 מדלא הרגשה כו'. ונלע"ד דהתם הספק ש' ול אבל כאן
 ניוסוף ספק גם מלד הבדיקה דלפעמי' גם בעיון קל יורגש
 במשאו (הפוך הוא דאס כוננו על עד בינוי שנק' ג"כ עד
 שאינו בודק ארובה כאן קיל דהתם עכ"פ בדיקה אותו פעם
 א' רק דכל הספק דאינה יודעת אולי האשה בעלת העד הולכה
 אותו בשוק. של עבדים או בלד המתעסקים בכתמים והאשה
 השאלתה שלקחה ממנה. אינה יודעת או היא בעלמה מאורך
 הזמן אינה זוכרת אולי כו' וע' שו"ע אדמו"ר בדוק ע"א. אבל
 בנד"ד ע"כ כל בלפולא דין הוא בשלא בדיקה אותו היטב
 מעולם (דאס לקחה ממקום מולנע כמו מחויבה קטנה סגורה
 כמו שדרך נשים לנעוה בנות עשירים שיש להם עדים נקיים
 מוכני' בתיבה קטנה סגורה וגוהה בחוך תיבות ומגדלים
 שמחזיקים עס כלי כסף ומלבושים ותכשיטין ודקן אותן יפה
 כשהכינו אותם. רק דעת קודם הבדיקה לא ראו אותן היינו
 דין עד בודק לגמרי אפי' לא ראתה כלל קודם הבדיקה. אס
 לא שמוגח במקום דיכולי' לתלות דנחשוהו שיפוט קטנות עס
 ול"ע עוד בזה והכל לפי. הענין לפי ראות עיני' המורה). רק
 ראה זו דאט דני' דלענין נקודה קטנה לא נק' בדוק וא"כ כאן
 קיל טפי מעד בינוי. ואס כוננו מעכ"מ מעד שאינו בודק
 כלל התם באמת טהור אפי' מלאו בו כגרים ועוד ובאן אין
 מקילין רק לענין נקודה קטנה עכ"פ יש לדמושו לעד בינוי
 וגם באמת אינו נק'. הספק. ספק כלל מה דלפעמי' מרגישין
 גם עיון קל דבכל ספק א' אולי הי' מקודם ולא השגיחה בו
 או שמה מגופה ואמרינן שמעמידין אותה על חוקתה. ומ"ס לפי
 שודאי תלוי לפי אופן קלות ומהירות הבדיקה ולפי ענין קושי
 הנקודה וא"כ הוא דבר הניתן לשיעורין וגבולין יש מקום להחמיר
 ונל' לא פליג. וגם מלד חשש טעות האשה בדמונה בדבר התלוי
 באומר הדעת כזה שפורס באייר. במאי דסמב' אהחיל אס
 מלד טעות האשה בדבר. זה לא לגשים. נמסר. רק להלומדים

הרגילים בהוראה המורה יבין ויעשה כפי שכלו וכפי שיעורו מן
 השמים ולא ניתנה תורה למלאכי השמים וכ"ש שאנו דבר הניתן
 לשיעורין באמת הכל לפי ראות עיני' המורה הנקודה ולפי ענין
 המהירות ולפי אופן ראייתה דאך ומה במקום חמץ. וכל המורה
 ניתנה לשיעורין וגבולין לכן לפע"ד נראה להקל וכן אפי' טוב
 להורות רק בתנאי שנו' נראה בעיני' באשה טהורה אבל
 באשה טמאה שלריכה ללפור ז' נקיים עדיין ל"ע וקשה להקל.
 והנה בבדיקת הפסק טהרה לכאן' אין כ"מ כלל דלריכה להפסיק
 בטהרה עכ"פ. והנה אס בדיקה ולא השגיחה היטב בעיון
 יפה העד תמי' ואח"כ מלאה נקודה קטנה שאפשר לתלות
 שהי' מקודם אפי' אס נאמר דיכולים לתלות שהי' מקודם אבל
 עכ"פ אין כאן הוכחה דפסקה מעיינה לריכה בדיקה אחרת
 וא"כ ממ"כ אס איך שהוא עוד ביום לבדיקה אחרת שכבר
 שקעה החמה לא הייתה עדיין בדיקת הפסק טהרה שגלגרה
 למחר להפסיק בטהרה ואס יש עדיין שהות ביום אפי' לא גמלה
 ונאמר דמנקודה הוא תבדוק אח"כ ותפסק בטהרה אבל
 באמת אחר העיון יש כ"מ היינו דאס בדיקה בשמריה ומלאה
 נקודה קטנה ואח"כ בדיקה עוד אחר חצי היום ומלאה נקו'
 אס נמלה בדיקה ראשונה בחסרון השגחה מקודם והוי כלא בדיקה
 כלל וא"כ הפסיקה בטהרה אחר חצי היום או קודם ודי בדיעבד
 אפי' לא הפרישה קודם בהש"מ ממש אס לא ראתה באותו יום
 שהפרישה אז לכ"ע די' אפי' הפרשה בטהרה בשמריה בדיעבד
 אבל אס נאמר דבבדיקה ראשונה היפה טמאה וא"כ היפה
 שהפרשה בטהרה ביום. שראתה בו אפי' ראתה כמה ימים לדעת
 החפ"מ והס"ט. וכ"פ הרב. ר"א ח"ח שאפי' בדיעבד מעכבת
 שתי' עכ"פ בבדיקה קודם בהש"מ ולא די בבדיקה שתי' שתי'
 וא"כ לכאן' קשה להקל כיון שאין לה חוקת טהרה עדיין. ועדיין
 היא בחוקת רואה יש לתלות יותר שהנקודות הם מבדיקתה
 וא"כ הפרישה ביום שראתה וא"כ אס אין שהוא ביום שחבדוק
 קודם בהש"מ עכ"פ לריכה להפריש ביום המהרה. אך בזה
 עדיין אפשר להקל כיון שדעת רמ"א אפי' בודאי הפרישה
 ביום שראתה אס ראתה יותר מיום א' מקיל בדיעבד אפי'
 לא הפרישה קודם בהש"מ. אבל עכ"פ כדאי הוא אדונינו רמ"א
 ללמוד עליו בזה שיש להסתפק עכ"פ אולי היו הנקודות מקודם
 וא"כ לא ראתה כלל היום ולאחרים בודאי אין להחמיר בזה.
 אבל עדיין יש כ"מ גם לדין באס נתקלקל בחוך ימי ספירתה
 וראתה רק ב' או ג' ימים או אפי' בחמילת ראייתה שראתה
 גם ביום החמישי והפסיקה בטהרה באותו יום שראתה שאז
 אפי' לדעת הב"י ורמ"א לכתחילה עכ"פ שהי' מוך דחוק כל
 בהש"מ ועכ"פ קודם בהש"מ ולא בחצי היום רק בדיעבד
 מקילין וא"כ אס לאחר שהפרישה בטהרה או באמלע היום
 בדיקה עלמה קודם בהש"מ בעד שלא ראתה בו היטב מקודם
 ומלאה הנקודות קטנות אפי' לדעת רמ"א קשה להקל דע"כ
 לא הקילו. בלא בדיקה עלמה קודם בהש"מ עכ"פ אס אין כאן
 ריעוהא לאחר הפרשה טהרה שבשמריה אבל בנד"ד גרע טפי
 אפשר דאפי' לדעת רמ"א אין כאן הפסק טהרה. ודוק. וכש"כ
 לדין שזכינו לדעת האחרונים הס"ט תשל"מ דהוכיחו לדעת
 הרא"ש מעכבת בדיקת קודם בהש"מ דוקא אפי' בלא ריעוהא
 כ"ש באופן הב"י אפי' בשעת הדחק בודאי אין להקל וכך
 הריטי למעשה להחמיר באופן הג"ל. ובאמת אהובי ידידי. עח
 ידעתי שיהיה תמוה בעיניו להמציא כ"כ חילוקים שאין מבוארי'
 בשום פוסק אפי' באחרוני' מלאווי ומנינו. אבל אהובי גם
 בלא שאלתו לריכס' לפלפל בזה לענין בדיקת עלמה בעד
 בינוי המבואר ברס' ק"ן בסעי' ל"ו וגם לענין עד הבדוק
 שהניחחו חמת הכר שבסעי' ל"ד וכדומה שמהו כו"ע ולא פי'
 אס דאשה טהורה דוקא אמרו או בגווי דכ' ומי תליין או
 אפילו לאחר הפסקת טהרה נמי יש להסתפק או עכ"פ בני'
 ימים הראשונים מנקיים ולא תליין אפילו בכאס יתיר
 מנכרים

מכירים עכ"פ בלשון אחרת ולדעת הש"ך במכה גופה לא חליטין אם לא בו יע"ש. וא"כ כ"ס בעד שאינו בדוק היינו עד ביטוי במלאה אפי' פחות מגרים דעד חמור בודאי מכתם ודוק. ובג"ד לענין שאלתנו נמי אפי' דבג' ימים הראשונים אינה עדיין לגמרי בחזקת טהורה שנתלה הנקודות קפנים בלא ראי' מקדם. עוד יש לדבר בזה אפי' לאחר ג' ימים הראשונים כאשר אבאר א"ה. הגה מכרתי שלפניו עד שחטו בדוק בג"י הראשונים כבר עמד בת' מע"ל סי' נ"ט ודעתו להקל ואחר החיפוש הוצא ג"כ בס"ט סי' ק"ז ס"ק ס"א ועמד עליו ודחה ראיותיו ובאמת שרבי ה"ט ישרים שראיותיו אין מכריעות ודעת ה"ט להקל בעגול ולהחמיר במשך והגם שסברא נכונה היא אבל אין לה יסוד בדברי ראשונים ול"ע הרבה עדיין וכעת אני עסוק במסכת אחרת וטרוח רבות סבבתי. וגם אם נודה לדברי המע"ל או נפסוק כהכרעה ס"ט עדיין יש להסתפק אפי' לאחר ג' ימים היינו נוכל לומר דע"כ לא הקיל המע"ל אפי' בג' ימים הראשונים משום דרין ג' ימים הראשונים הוא חומרא שלא נזכר בש"ס ורי"ף ורא"ש ורמב"ם היינו בזה עכ"פ בדקה האשה בראותו ויס (אחר הדקה רעד שאינו בדוק) בדקה עגמה אח"כ בעד דוק ומלאה טהורה אבל בזה לא בדקה עגמה כלל בראותו ויס רק בדקה העד שאינו בדוק אח"כ אפי' כיון לדעת ר"י ור"א במשנה ד' ס"ח אפי' בדיעבד מעכבת דיקות כל ז' ימי נקיים ואפי' לדין דפסקין כר"א עכ"פ לכתחילה אפי' ר"א מודה שגריכה לבדוק ויס מו' נקיים פעמי' וא"כ אפי' בדיעבד די אם מקילין בדליכא ריעותא כלל ודוק אבל לא בכה"ג שכתבו וה"ה לענין נד"ד ואפי' אם נקיל גם בזה אבל ציוס הז' דלדעת ר"ח מעכבת הגם שבש"פ פסקו שאין להקל א"כ אף דמקילין לענין צ"פ ודי בדיעבד אפי' בש"א ציוס הז'. אבל אם אח"כ ה' בדקה עד שאינו בדוק הג"ל או כמו נד"ד עדיין ל"ע רב. ולמד ולתורהו שלם יידו דו"ש באהבה. יחאק חייזק עפשיין מהאמליע: L

תשובה מהרב המחבר להרב ר"א דג"ל.

76 א בעיקר יסוד ההיתר שלו. שכ"מ מפשטות ד' הגמרא וכל הפוסקים. מזה דקדוק לשון בדוק ואינו בדוק ולא אמר שראתה בו כו' והאריך להוכיח שלשון בדקה אינו סובל כ"א ענין חיפות או ענין נסיון. ושע"כ בכאן בא לאריות שהכוונה שבדקה בענין יפה דוקא. לאפוקי בדקה קלה נד"ד כו'. הגה בענין סברא זו אחי היתה ושלחמיה. דא"כ ענין הדקה קלה נד"ד נכלל בזהו בדוק שבגמרא דפליגי ב' גבי ור"ח ור"י. והרי (עיקר) פלוגתא זו היא בדאיכא כגרים ועוד דלר"ח דק"ל בראי' גם בכה"ג אינה עמאה. כ"א משום כחם דרבנן. ולר"י טהורה לגמרי (להרשב"א וסיעתו) יהי בדקה קלה נד"ד אין להסתפק בה כ"א לענין נקודה קטנה. אבל לענין כגרים וכה"ג לפה"ג ודאי פשיטא דחשיבא בדוק ממש וכמבואר ג"כ בדברי כח"ר לקמן בהדיא. ועוד דאי לדעת המוספות ורשב"א וסיעתו (שהיא ריעה א' בסתם בש"ע סל"ה) גם היא דעד הדוק וטחתו בירכה מיירי ג"כ בכגרים ועוד. וא"כ לפי הדקדוק של כח"ר (ולפי ההנחה הנ"ל דבכה"ג ודאי די בבדיקה קלה) ה"ל למינקט בזה עד שראתה בו. כי בלשון דוק ניתן ממשול לנטות דבעיני עיני יפה דוקא ח"א (לפי הג"ל). ועוד לפענ"ד לא נזכר בגמרא בהדי' לשון עד הדוק ואינו בדוק כ"א בסוגי' זו (ד"ד) כי מה שהעתיק כח"ר מלשון המגשה שבד"ח ב' בדקה עגמה בעד הבדיק והניחתו תחת הכר. אגב שיטפ' כ' כן ליתא שם לשון זה לא במשנה ולא בגמרא ע"ש. וכן מ"ש עוד שכ"כ בכ"מ בגמ' עד הדוק ואינו בדוק ועתה א"י איהו מקומן.

ואם לא נמלא לשון זה בגמרא בהדיא כ"א בסוגיא זו שבד"ד. אשר לפ"ד התו' ורשב"א הג"ל. מיירי הכל בכגרים ועוד. שוב אין מקום כלל שיחול בו הדקדוק הג"ל לו' שבכוונה נקטו לשון בדוק. לשלול בדקה קלה נד"ד. (ואו דגם גבי חלוק לענין כחם נקטו נמי לשון בדוק בגמרא (דנ"ח א' ובכ"ד). וכן בעו"ש מסל"ט ואילך. והרי בחלוק ודאי מיירי הכל בכגרים ועוד כו') א"ו ע"כ לא כיוונו כלל בדקדוק לשון בדוק לכוונה הג"ל אלא נקטו לשון קלה. כי אלו ה' אומר שראתה בו ה' לר"ך לפרש ולסיים שלא מלאה בו דם או שהי' נקי וכה"ג. משא"כ לשון בדוק הוא כמו שם דבר. ובלשון אותו מקום בדוק הוא כו'. שהמכוון מובן ממילא כו'. (ומ"מ נמלא לפעמים גם לשון ראי'. עיי' רמב"ן בחי' שם ר"ה בדקה בעד שאינו בדוק שכ' וז"ל כיון שהזמיה בו' אלא שלא חזרה וראתה בהן כו') L

7 ב גם בענין גוף לשון בדקה ע"פ הדקדוק במקומות אחרים.

הנה מ"ש כח"ר דבשלמא בדקה האשה נק' לשון בדקה שגריכה (לכתחילה) לבדוק בחורין ודק"ד כו'. עם שזה ה' עולה יפה לכאורה לפ"ד הרשב"א וסיעתו שבב"י סי' קל"ו שהוכיח נוהא דאמרינן (בד"ב) וסת שאמרו לקיטת ולא לבדיקה. דאלמא דבלא חורין לא נק' בדקה כלל. אבל מהגעשה בדעת הראב"ד דס"ל דכל לבעלה ל"ב בדקה חורין. וגם לפ"ד רמב"ן שהכריע בדבדיקת ו"כ עכ"פ ל"ב בדקה חורין עם ספק בדקה במשנה (דס"ח) ובכ"ד. והגם שלדינא החם ק"ל כהרשב"א וסיעתו. מ"מ הכי נא' שענין שאלתו במחלוקת שט"י. הא ודאי ליתא דאין לנו להמליח פלוגתא חדשה כו'. ועוד באמת הא חזינן דגם גבי בדקה האיש לענין קרי וזיבה נזכר לשון בדקה בר"פ כ"ה. ובפ' הטיעות (ס"ח ב') ובכ"ד. והתם ודאי ל"ש כלל ענין חורין. אלא קיטת בלבד. ולפי"ז ע"כ ל"ל דגם הרשב"א שהוכיח מסוגי' דיד"ד דבלי חורין לא נק' בדקה. אין הכוונה מלד דקדוק לשון בדקה לומר דל"ש לשון זה כ"א מלד בדקה חורין דה"ו כחיפוש כו'. אלא הכוונה דבאשה דאיכא חורין כל שלא בדקה בחורין ה"ו כחלי בדקה. (וכמבואר בדברי הרשב"א בזה"א ובחי' שם לק"ה ה'). אשר ע"כ כל לשון בדקה (סתם) הנזכר גבי אשה בדקה חורין במשמע כו'. אבל איכא דליכא חורין (כמו בזה"א) גם קיטת בעלמא מיקרי בדקה לכ"ע. גם מש"ע דבדיקה האשה (וכמו"כ גבי איש). טבל לומר ג"כ שהיא מלשון נסיון. אינו מתקבל (כ"כ) בעיני. כי לפ"ה ענין נסיון אינו נופל כ"א כשהדבר שגפול בו הספק א"א לעמוד עליו כמו שהוא עתה. כ"א ע"י שמונה להביאו בחיפה ענין וזאמן נוסף על כמו שהוא עתה. וזוהו מוכיח כו'. וע"כ רוב ענין נסיון ימלא על ספק בדבר שהוא בכה"ג ולא בטעל. וכידוע בפ"י מ"ש אין חכם כבעל הנסיון. שמונחה חכמתו להביאה בטעל כו'. ומענין זה הוא ג"כ מ"ש והאלהים נסה כו'. וכן כי מנסה כו'. וכה"ג כל הנסיונות כו' ומענין זה הוא ד' ב"ד מהם פסחים (נ"ה ב') דיק לן רבא ופירש רש"י מנסה אוחטו. היינו נמי שמונחה אה שכל התלמידים אם יכולים להשיב מעגמם כו'. וכן גם בדקה השוחט אם יודע הלכות שמיטה. אף אם טוה שהיא מלשון נסיון. (שכי נמלא לפעמים לשון נסיון בפוסקים) ו"ל דאף שהתם הספק הוא אם כבר ההלכות אלו ידועים וקובעין דעתו. מ"מ כיון דלגבי אחרים א"א לעמוד ולודע מה דעתו של זה כ"א בהביאו ידועתו לדיבור. (וה"ו כמו מהכת אל השועל) שייך ע"י (קלת) לשון נסיון. וגם שלא בכל הלכות שמיטה (שיוכלו להחרימו לו) בודקין אותו כ"א במקלתו. ולומדים מהפרט ע' הכלל כו'. (וגם בצינוק שייך לשון נסיון. כדאיחא בחו' בברכות דמ"ח ד"ה אביי. דהיינו נמי שמונח אותו לידע מה כמו כו'. וכדאמר החם בולין בולין כו') וכמו"כ גם בזה"א דבורה

דבדוק הקנקי מלשון נסיון עליהם כו'. או אינו. לו מדן ועד באו שם לשון ח"י נסיון אינו. ועד נהרדעא וכן ביבמות (וודאי לא שייך ליסוד מוסד ו שפתרון דיקון כו'. אבל מו בדקה היכא כולל גם לשון לא חיפש ולא שע"כ אינו שם שבכ"ד נמלתי ולא נסיון. וג דודאי יבמה (וע"כ בש"י ל"י ממילת). סהנולי ג"כ ודלתי עמיפנו מומנמזים. דלו אחד קורטו דג סי' מ"ח ובה"ב ח"ט (ד"ג) וחישת וכדמשו ומח"ז רז"ל ב גאק' בדקה הגרלה לביני גדול הגרלה בדקה סומני וגם בדקה ר עדי"מ וב"ש כ סי' ח' נראה! מנמרא פ"ק הגר כו'. פק כמבואר שם ב נראה מביאר דאף ח"ל שג הרי עכ"פ הו בעלמא בני. זכען. כמדומי יאמר וזה אינו וכ"כ לענין ב ע"י בל"א עכ ועיין. וראית באפילה הבוחן (כו') ולפענ"ד פרט"ו. ר"ל ד ענין עסק לה שבדיקה הוא. ג ומישת ונסיון י הוא ע"י שמוני וחישת כו'. ו עליו ג"כ לשון

גבי נקטו ב' טעמות דהשת' זה שלא נגדו זה דנמרחא אמרו דומין דמחמיר אהדדי וכתב הט"ו בשם רש"ל ופר"ח וס"א דאף אי זה למטלה וזה למטה בענין דא"ל דליחמרו אהדדי אפ"ה אסורה שאין ליתן דברי חכמים לשיעורין א"ל במילתא דפסיקה כו' . וכפ"כ ש"ל כן נגד"ד . והנה עפ"י הסברות הג"ל דחשש טעות האשה וגם סברה לא פלוג נראה לכאור' דעב"פ אין מקום להחמיר מלד זה מדאורייתא כ"א מדרבנן . וכן גמ' עפ"י הסברא הג"ל דע"י בדיקה קלה חשיבא כהגד' דלאיסורא שכיחא טפי לכא' אין מקום להחמיר מדאורייתא דלא עדיף מכריס ועוד בעד הביטוי דודאי לא שכיח שעברה בשוק ש"ס ולא אדעתיה . ועכ"ל ק"ל כר"ח שאינה טמאה כ"א משום כהם דרבנן ובחמת מסחמות ומשמעות דברי הגמרא והפוסקי' ה' משמע לי שאין לחלק כלל בין בדיקה לבדיקה ושגם בדיקה קלה בדיקה מיקרי וכלל ממילא דדיע' עד הבדוק הו' בגמ' ופוסקים דאף בחמת טמאה גיה דאורייתא . לכן ה' נראה לפענ"ד יותר ש"ע"כ הסברא החלוט' כוזבת בזה . וס' הו' אית כן אלא בכל ראי' שרואה בכוונה מרגיש בקל אפי' משאו (כל שפ"י הכוונה שיש לו ברא' זו יש לו נ"מ באותו משאו כו') אלא שבחמת גס עפ"י ס' ה"ל יש מקום ללמד ונדון שיהי' הכל מדאורייתא ודאי להאריך :

שאלה י"ז בקצ"ט

תשובה יורה דעה סי' מא"ד בורח ז"ל אב"ד דק"ק מאור"ב ב"ר חיי"צ בהקלמנום לטוביה :

ע"ד מש"א ה"ה ח"ן נ"י לכאורה שיש ללמד להקל קצת . מלד שרובו ומקפיד אינו א"ל הלל"מ ולא דאורייתא ממש . (וממילא גם בזה דאורייתא ביבמות ע"מ נ"ס כו' . אבל כולו חוץ (גם בלי מקפיד) י"ל ג"כ דהוי רק הלל"מ כרובו ומקפיד) . ור"ל דא"ל דהלל"מ הולכין בספיקן להקל כבדרבנן . (כמ"ש האמ"י סוף כללי ס"ס שלו כו') ואפי' חשבו לכאורה דמנ"ל דהחמירא מה שרובו ומקפיד חוץ זה מהלל"מ . דילמא אפכה דהלל"מ להקל באה במיעוטו . ובאיתו מקפיד . ר"ל דאילו לא הלל"מ ה"א דגם מיעוטו (ושאינו מקפיד) חוץ מדאורייתא כו' . ואחאי הלכתא להקל בזה . ורובו ומקפיד כדקאי קאי מדאורייתא . והסכים ההמ"ן וחזק זה ואמר דלעולם הלכתא להקל ולא להחמיר קאתא . וראי' מזה דלבוד להחמיר לא אמרינן כו' . ועתה ראינו דכ"ז איתו . דמה שאמרנו דלמא ההלל"מ להקל קאתי . עם שלכאורה באמת ה' הדין נטון לכאורה לומר דאילו לא ההלל"מ יהי' דין חלינה גס ככ"ש . שהרי עיקר דין טבילה ודאי הוא בכל הגוף דוקא . שאם טובל כולו חוץ ממשאו לא מהני כלום . כמ"ש הרמב"ם רפ"א . וא"כ כיון שחדשה לנו חורה שלא יהא חוץ כו' . לכאורה אותו מקום שיש בו חלינה ה"ז כאילו לא נטבל במים אותו מקום ולא מהני כלום . וכן משמע ג"כ קצת ממה שלמדו החוס' מרש"י שפי' הא דרובו ומקפיד אשערו . דמשמע דאילו בנוס' אפי' מיעוטו שאינו מקפיד חוץ :

ועתה אמרנו לעיני מעט . הנה מ"ס דלעולם הלכתא לקולא אחאי . נראה דדבר טימה הוא ואגב שיטפי אמר כן . וכבר אמרנו לו דברים טובים ו' ב' אמרינן ומוס' כי אחאי הלכתא להוסף (מחילה רביעית טפה) הרי חומרא . וגבי תפילין דאמרינן תיחורא ומעברתא ושי"ן של תפילין הלל"מ במחמה ל"ה א' . וכן מרובעות ודלעות שחורות הלל"מ . הכל לחומרא . ומקומו נמי מוכרע . דמטיקרא דהוי ע"ד דהא דחלינן הלל"מ היינו גוף טיקר פסול חלינה (בגופו או בשעריו) ודאי היינו חומרא . והוי כחא ל' אלא דפריך דאורייתא הוא . והא דלא אפרינן לבוד להחמיר . אף מאן דס"ל הכי ע"כ היינו ר"ל דשם גבי לבוד לא איתאמר הלכתא זו רק לקולא . (כיון דעיקר דין חלינן (טובלה) שפי' אמרו בגמ' מחלינן הלל"מ . ש"ס פ"א . ולא אמרנו

לא חשבתו בגמ' (למ"ד זה) ע' לבוש סו"י תרל"ג . דהכי אמריהו הלכתא לבוד להקל ולא להחמיר . אבל לומר דלעולם א"א כלל שיהי' הלל"מ לחומרא הוא פלאי . מלבד שגם גבי לבוד . כבר דחה המ"א דיעה זו בס' תק"ב סק"ט . וכן הפ"ן בתשוב' ס' ל"ט ע"ש . (ומ"ש המ"א ס' תרל"ג ססק"ב דלא אמרינן חביט ולבוד להחמיר ע"כ ר"ל דהרשו לא אמרינן ע' מה"ש שם . וע"ע בפ"מ שם סוף הסי') . ובגוף החקירה בהלכתא . דכאן אי אחאי להקל אדאורייתא או להחמיר . לכאורה ה' נראה דלהקל אחאי כהרי עיקר דין טבילה ודאי הוא בכל הגוף ממש . שאם טבל כולו חוץ ממשאו לא מהני כלום . כמ"ש הרמב"ם רפ"א . וא"כ אילו לא הלכתא ה' לנו לומר דמש"ה שחדשה לנו חורה שלא יהא חוץ כו' . היינו לומר דאותו מקום שיש עליו דבר החוץ בינו לבין המים ה"ה כאלו אותו מקום לא נטבל . וא"כ אפי' כ"ש מעבד כו' . וכן משמע לכאורה מדברי הו' בזה שלמדו משפירש"י הא דרובו ומקפיד אשערו מכלל דבגופו אפי' מיעוטו שאינו מקפיד חוץ והרי לא מלינו בגמרא הלל"מ ע"י . אפי' כ"ש (לכא' דס"ל דמשמעותא דקרא לאסור כ"ש במשמע . ולכן לרש"י דהלכתא קאי רק אשערו ממילא גופו דליבא הלכתא דקדאי קאי בכ"ש . אך בתי' דעירובין מפורש דאי לאו הלכתא ה"א פולו כו' ע"ש . הרי בדיחא דחומרא דרובו ומקפיד הוא מהלכתא . וכן משמע פשטא דמירמרא דרב דלמא חלינן הלל"מ דמשמע דהיינו החומרא הפסול חלינה כדפירש"י . שם חלינה הטובלת כו' . ולכן רש"י דסוכה חלינן . שחלינה . פוסלת . כו' . משמע דזו החומרא היא מהלכתא . והיינו דמדאורייתא אף אחר שחדשה לנו חורה פסול חלינה אין הכוונה שיהי' אותו מקום דומה ממש כאילו לא נטבל כלל . (שהרי מ"מ המים טובבים אותו) אלא הוא פסול בפ"ע וי"ל דוקא כולו . אלא שאתאי הלכתא לפסול גם ברובו ומקפיד . ולפי"מ שהבינו החוס' מרש"י דבגופו גם מיעוטו שא"מ חוץ באמת ה"מ להקשות מנ"ל זה לא ממשמעות' דקרא ולא מהלכתא . אלא (כיון שאין זה קוש' חזקה כ"כ דאולי רש"י ס"ל דמשמעות' דקרא כ"ש משמע) לא חשו לדקדק בזה כיון שבכל"ה הקשו שפיר מנ"ל . ובאמת כבר כתב ריטב"א שגם רש"י לא כיון כלל לזה . (וכ"כ הפ"י בסוכה מד"ע) לכן אין להעמיד יסוד ע"י ויותר יש להעמיד יסוד על התי"ש שב' בדיחא דאי לאו הלכתא ה"א כולו כו' . דמשמע דחומרא דרובו ומקפיד הוא רק מהלכתא כ"ל . ולפי"ל לכאורה יש קצת מקום להקל בספיקן עפ"י ה"א שבגמ' סוף כללי ס"ס דס"ל הלל"מ דיו כדרבנן . אבל באמת הגם שהמנ"ל לא הכריע ! זה בפנים שם . ודאי העיקר כהאומר דדיע' כדאורייתא ממש . שכ"ד רה"פ רובא בגמ' שם סק"ז (ובדמוכח בהדי' בגמרא דספ"ק דקידושין ל"ט) וכדבניא בשם רש"י דגם הרמב"ם הכי ס"ל ושכן כתב הרמ"מ (ר"ל דגם הרמב"ם והוא במ"מ ריש הלכות אלוה' ע"ש) וגם ד' הו"ד דס' ר"ד כבר יצאם הב"ת וע"ז שם באופן שאינו חולק ע"ז (רק שהרמב"ן בשה"מ חשב דעת הרמב"ם דס"ל שהלל"מ דיו כדרבנן וחלק עליו . וכבר הטיב עליו בס' מג"א שם בשורש ג' בשם זוהר הרקיע שאין בוונה הרמב"ם כן אלא כנ"ל בשם המ"מ ורש"י) וגמלא לפי"ל שלדינא מוסבס דהלל"מ כדאורייתא ממש) אלא שראיתי בפ"מ סו"י ק"י הביא ד' מנ"י וסיים ולהלכה נראה דהוי לחומרא משמע שאינו מחליט כ"כ וכן משמע בפתיחה כוללת שלו (ס"א י"ב) ובהנהגות או"ה ס"ג אות ג' דעכ"פ יש לעשות מזה סניף (וע"ש שכ' חירוצי' להיא דספ"ק דקידושין הג"ל . וכ"כ בהקדמה להט' . ושכן מראין פשטות הסופסתא גמב"ס . פ"ח דמקואות אמנם מצוהר שם שיהי' דוקא בדבר שיעקרו רק הלל"מ אבל בדבר שיעקרו דאורייתא ופירשוו הלל"מ לכ"ע ה' כדאמרינן דמש"ס . (וכ"כ בריש הפסחים דה"ש) וראי' מנתיבות חזק' שהן הלל"מ (תוך מדרכיה) וכן שהי' כו' . לוקין עליהם ודיע' כדאורייתא ממש . (ומ"ש הרמב"ם פ"ה מהלכות שחיט' הג' לחלק

לחלק בין די כבר חירעו ב ות"ש ות"א . דאורייתא השיעור לכ"ע . (אף השתא הלכה ה"ז דאורייתא ה' לנו הכרס ופירשה הכל דעירובין כו' החומר

הנה מעין איהא מזה הרא"ש המקום . ודל כו' . וא"כ כתב בדיחא הסדק . וזו למטה בקרקע לכלי אבל לק' שפי"ד הרא"ש ואף רבינו כו' בכה"ג מחיר ותחומה א"ש לע"פ יש מ' וזוהו טעם ה מטהר בכ"ש תליא . והרי ה ומ"מ מטהר . שלשיתו בס' ודאי לא ס"ל זה שם . וז"ל ראי' דעוגל ו דכמו הרא"ש ולבוש"ע ז"ל טומאה . עכ' לפי דעה ר"ב זל"י לריך להו ממקום החלל הכא"ש בלא הסדק לא ע שאין סדק כו' באור כדאיתא סק"ז . משא"ל ומדכי יודו ב מ"ס כשילאו נ דכאן הרי א מיבט להמחו כולו כוחלין . כרא"ש ע"כ בענין שראשו כופף קוממו אלא אף להרי מזה הסדק ה חלקין (מלמעט

30

ב האשה שהיתה עוסקת במלאכתה ונמצא דם במקום שעברה (א) על דבר שהיה ברוב לה מתחילה (והוא מקבל טומאה) (ד"ע נד"מ וכו' ברא"ש פרק האשה והשני"א סוף ע"ד ומוספות ר"ש דף נ"ח) (ב) תחזור להתעסק כמו שעשתה (ג) אם יודמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לאו טהורה:

ג האשה (א) שבדקה עצמה בעד (פי' סמרטוט מענין וכנגד עדים כל דקומיטו) (ב) הברדק לה ונמצא עליו (ג) אפי' טיפה כחרדל (ד) בין עגול בין מושך טמאה ולא עוד אלא אפילו נמצא על (ה) הכתם מאבולת מעוכה טמאה וכן הדין כשבדקה בו (ו) והניחתו בקופסא ואחר שעה בדקה אותו ומצאה עליו דם כל שהוא בין מושך בין עגול טמאה:

שבט הלוי

סעיף לב

(א) על דבר שהיה ברדק: דל"כ הוא כעד שאינו דוק, וכתם כסא וספסל לכאורה חשיב אינו דוק, וכן נגד שלא נדקה הוא עד זיווני דטהור ככתמים כמשי"ת בסל"ת, אך כשרואה דם ממש שכמעט אין ספק שהוא ודאי ממנה ורק ספק אם הדבר דוק, אין להקל. (ב) תחזור להתעסק: נמי נדה דין באופן שא"א לחזור ולבדק, אם טמאה מספק או שחז"ל טהרו בלא בדקה.

(ג) אם יודמן: וזמנינו אין דין זה שכיח כיון שהולכות בנגד הסמוך לגוף, דהכתם הי' נראה בו.

ש"ך סק"מ. אם אינו מק"ט טהורה וכו' דאין לחלק בין כתם לדם: והמידות בזה דלע"ג דודאי יא' מגופה והוי דם ודאי, וס"ד דהקולא של דבר שאינו מק"ט הוא רק ככתם שיש בו ספק מגופה, אבל בודאי מגופה רק שלא בהרגשה טמאה, קמ"ל דאם יא' בלא הרגשה דינו ככתם וטהורה, וכפשוטו מימרא דשמואל דנדקה קרקע עולם דטהורה, ועי' בסד"ט (סקנ"ג). אמנם לגבי השיעור ליכא ברא"י בלא הרגשה קולא דכתמים, וטמאה אף בפחות מגרים כיון דהוי ודאי מגופה ואין צמה לתלות. ועי' לעיל (ס"י אות ג') לענין קינוח נרכים צייר שאינו מקבל טומאה.

ש"ך סק"מ. נגד אומ"מ: צהוה"ש (סקל"א) כתב פי' שמכוון מקורה נגד אותו מקום.

סעיף לג

(א) שבדקה עצמה: מסעיף זה עד סל"ח לא מיירי מדיני כתמים אלא מדיני

הנגד, אך לגבי מה שאין מתכוונים הוא כעד שאינו דוק, וכמש"כ בסד"ט דמה שבדוק לדם אינו דוק לגבי מאבולת, וכ"כ הרבה פוסקים וכן שמעתי ממרן המו"א ז"ל. והגדים המיוחדים שנמכרים לנוכך בדיקה דבר"כ נקיים מנקודות אלו ומשיבי עד הבדוק.

(ג) אפילו טיפה כחרדל: צהוה"ש (סקל"ו) ז"ן לנוב"ת (סק"א) ומפלפל צמה למשמע בראשונים דפשיטא דאפילו טיפת דם טמאה מדאורייתא, והקשה מנדה (מ"א) דלמרינן מקור שהייע כשתי טיפי מרגליות טמא, דמשמע דוקא שתי טיפות ע"ש, ומ"מ למעשה טמאה אפי' בשיעור קטן הרבה מחרדל.

(ד) בין עגול בין מושך: זו ואז"ל זו קמ"י, דמשוך פשיטא דטמא דהוא דרך קינוח ומשיכה, משא"כ עגול שהוא דרך המלאות מאבולת, ומ"מ טמא כיון שהי' דרך בדיקה ואין צמה לתלות.

(ה) הכתם: אין הכוונה מנדרי כתמים שהרי הכא מיירי בבדיקה עד, אלא ר"ל על הטיפה שעשתה כתם.

(ו) והניחתו בקופסא: דלע"ג דנתעלס מן העין ואפשר שנכנסה מאבולת לקופסא,

טמאה, כיון שהחזק דוק, ובקופסא אינו מאבד שם עד הבדוק, ואין תולין בדבר רחוק לומר שהיתה מאבולת בקופסא, כמבואר בנ"י וצ"ח, דאף אם נמצא מאבולת בדוקה צעד שבקופסא נמי טמאה.

פי"ז סק"כ. הטעם שאו"מ ברדק הוא אצל מאבולת: והוא מבואר בגמ' (יד.) ופליגי התם אם או"מ דחוק אצל מאבולת דנדרך כלל אין צאה לשם אך אפשר שמתקן ע"י השמש ותמצא, או דאו"מ דדוק אצל מאבולת וחזקה דלא צאה לשם, והכי קי"ל. וכתב בפרי דיעה דמוכח מהט"ז דאי לאו האי טעמא דאותו מקום דדוק אצל מאבולת הוה תלינן צבינה גס שם כמו בחלוק, והקשה דבשלמא בחלוק הוי ספק כתם וספד"ר ושפיר תולין במאבולת, אבל בזהו מקום דכתבו הפוסקים בבדיקה עד הבדוק

(ב) הברדק לה: בסד"ט (סקנ"ה) כתב דאם נדקה חז"ע בחלוק שהיא לובשת ולא נדקה החלוק קודם שבדקה בו אם הוא נקי במקום הבדיקה, ונמצא כתם פחות מגרים — אינה טמאה, — ואע"פ שקודם לבישה הי' דוק ולשיטת הרשב"א לקמן לא יא' מחזקת דדוק עד שחזע שילא מחזקתו — היינו רק לגבי יותר מגרים, דכיון שאחז"ל אין לך כל סד"ן וסד"ן שאין עליו כמה טיפי דמים הרי יא' מחזקתו לגבי כתם פחות מגרים, ודינו כעד שאינו דוק שרריך גרים ועוד. וקיים בסד"ט ומ"מ הכל לפי ראות עיני המורה, וצוה כמעט ליחא לקולא זו, דאף דגם בזמנינו דנים שיעור כתם בגרים וכמשנ"ת מתשו' החת"ס, אך ודאי בזמנינו דלא שכיח מאבולת לא שייך לומר דכל סד"ן מנויים בו טיפי דמים, דזה תלוי במציאות של כינים, וגם אחרי כמה ימים שלובשים בנגד ומתלכלך אין מוצאים טיפי דמים.

אמנם יש להוכיח מדבריו דלגבי הנקודות הקטנות הנמלאות בנגד שהן כחודו של מחט, נחשב כל בנגד כאינו דדוק לגמרי, כיון שאין בדקיס כ"כ וכמה שיבדקו יותר ימצאו עוד, והם בזהו מהאור ואפשר להבחין בהם בהסתכלות חדה גם בנגד נקי לגמרי, ולכן גם אם דדוק

אמנם יש להוכיח מדבריו דלגבי הנקודות הקטנות הנמלאות בנגד שהן כחודו של מחט, נחשב כל בנגד כאינו דדוק לגמרי, כיון שאין בדקיס כ"כ וכמה שיבדקו יותר ימצאו עוד, והם בזהו מהאור ואפשר להבחין בהם בהסתכלות חדה גם בנגד נקי לגמרי, ולכן גם אם דדוק

הוי ספד"א שמה הרגישה וסברה הרגשת עד הוא איך נתלה צבינה, וכמו דפליגי הראשונים בזה, דבגמ' אקשינן ודלמא דם מאבולת הוא, אר"י אותו מקום דדוק הוא אצל מאבולת, ופרש"י (ד"ה מאבולת) אמאי טמאין ודאי לשרוף תרומה ולהתחייב בקרבן ודאי, ליהוי ספק וכו' והיינו דלא ס"ד לטהר לגמרי רק ששטמא כספק ולא כודאי, אצל הרשב"א פי' דהקושי' היא דטהור לגמרי משום מאבולת, והט"ז פי' כרשב"א, ולקמן מבואר דיש מקומות שאפשר לתלות גם צעד הבדוק וכו"ז לק' (סקנ"ג)

שדייק מלשון המחבר דאף בספק שע"י בדיקה אפשר לתלות בו ולא רק בכתם, ושפיר הקשה כאן מאי שנא מחלוק דהכא נמי אינו ספד"א אם אפשר לתלות במאבולת, והולך לומר דכאן אין צמה לתלות כיון דאו"מ דדוק הוא אצל מאבולת. בא"ד. ודאי דם זה בגופה: ומ"מ לא סגי בזה דאכתי הי' בלי הרגשה והוי מדרבנן, רק החומרא שמה הרגישה אלא שהחליפה הרגשת עד בהרגשת דם.

בא"ד. מעלמא אתא בעוד שהוא בגופה: ניכר כאן ט"ס וכוונתו כשכבר אינו בגופה. (עיין סד"ט סקנ"ז).

פי"ז סק"ב. א. דפשוטו במתניתין בנמצא על עד שלה לאחר זמן דטמא מספק: דבריו תמוהים כמובא ברע"א בשם הסד"ט (סקנ"ח), דבמתניתין איירי שבדיקה עצמה היתה לאחר זמן לאחר התשמיש אבל מיד מלאה את הדם על העד, והכא מיירי שבדיקה עצמה מיד אלא שמלאה על העד רק לאחר זמן, ומ"מ רק הרא"י דהט"ז מוקשים אבל ההלכה דבריו.

בא"ד. אם הניחתו תחת כר או כסת וכו': דבקופסא אין לטמא יותר ממקום מגולה, וקופסא היינו דוגמא למקום שאין לתלות בו. ועיקר דבריו דהניחתו בקופסא אינו למעט מגולה אלא למעט תחת הכר או תחתו צריכה דטהור משום דתלינן.

בא"ד. ולא זו אף זו קאמר: ז"ל זו ואז"ל זו, דכמגולה הוי טפי חידוש דטמא.

בא"ד. אם הניחתו תחת כר או כסת וכו': דבקופסא אין לטמא יותר ממקום מגולה, וקופסא היינו דוגמא למקום שאין לתלות בו. ועיקר דבריו דהניחתו בקופסא אינו למעט מגולה אלא למעט תחת הכר או תחתו צריכה דטהור משום דתלינן.

בא"ד. ולא זו אף זו קאמר: ז"ל זו ואז"ל זו, דכמגולה הוי טפי חידוש דטמא.

דבר המטמא ומדברי הרשב"א בתה"א סוף שער ששי משמע דאינו דם טהור וכשטת רש"י. אך יש להקשות עליהם איכ מדוע אינו סותר ז' ויש ליישב בדוחק. עכ"פ לשטת התוס' ולשטת הרמב"ן מוכרח דם שראתה שלא בהרגשה סותר תוך ז' נקיים איכ יש לתרץ המשנה והסוגיא דנמצא בפרוזדור גם כשמואל:

ה ולפ"ז מוכרח לומר דטעם דכתמים טהורים מדאורייתא לאו מהאי טעמא לחוד דלא ארגישה דאיכ מ"ט הם טהורים גם בז' נקיים מדאורייתא אלא דגוה"כ הוא דם ולא כתם כיון דייל מעלמא אתיא וכמ"ש אאזמ"ר הגאון רס"י ק"צ והס"ט האריך בזה סס"י ק"צ ולפמ"ש יש ראייה מוכרחת לזה וכ"כ הח"ד סי' קצ"ו סק"ג לפרש הא דרע"ק דהוצרך לטעם דדם ולא כתם מיירי בכה"ג לטהר תוך ז"ג. וגם מ"ש רז"ל עוד מדשורפים שיריים דתוך שיעור ווסת בגמ' ד"ו ודף' ס' אף שלא היתה עדיין הרגשת עד מזה מוכח דלא כשמואל אינו הכרח גמור לפמ"ש הוא ז"ל עצמו שעכ"פ הדם טמא למ"ד מקור מקומו טמא אף אם לא הרגישה כלל איכ שפיר ששורפין עליו את התרומה כו'. אלא דקשה מסוגיא ד"ג ע"ב לשינוי"א דטעמא דשמאי משום פרי' ורבי' והלל ופרי' ורבי' מי קאמינא ושמאי לטהרות נמי לא דאיכ לבו נוקפו ופורש. אך יהי' לבו נוקפו כיון דהחשש לטהרות הוא שמא ראתה ולא ארגישה ובכה"ג לגבי הבעל טהורה וצ"ל משום דטמאה מדרבנן לגבי בעלה ג"כ בלי הרגשה. והנה הס"ט סס"י ק"צ כ' דרש"י ותוס' ס"ל דלית הלכתא כשמואל ואחד מן הטעמים הוא משום דלשמואל טעמא דכתמים משום דשלא בהרגשה אתיא ואילו לר"ל טעמא אחרנא משום דתלינן דמעלמא אתיא כו' ולפמ"ש נדחה ראייה זו דלשמואל נמי צ"ל כן דאפילו היכא דלא שייך טעמא דהרגשה מ"מ אין בכתמים רק איסור דרבנן והי"ט משום די"ל דמעלמא אתיא כנ"ל וכמו דמסיק שם הס"ט לדעת הרמב"ם דתרת"י בעינן מן התורה. חדא שתהא יודעת ודאי דמגופה אתיא וגם שתרגיש בכשרה כו' ע"ש מש"ה אף בענין שא"צ הרגשה מ"מ כתמים רק דרבנן וכ"כ אאזמ"ר רס"י ק"צ:

קיצור. שבוה יתורץ דגם לשמואל צריך בכתמים לטעם דרע"ק דם ולא כתם דהיינו דלמא לאו מגופה חזיתיה והיינו כדי לטהר אף בז' אף דאז א"צ הרגשה:

עוד נפ"מ לשמואל כגון גבי בדיקה א"ע בעד הבדוק והניחתו תחת הכר עגול טהור אע"ג דארגישה זהו משום דם ולא כתם. וכן בדיקה א"ע בעד שאינו בדוק והניחתו בקופסא ומצאה עליו דם אפי' כגריס ועוד ומשוך טהור מדאורייתא לר' חייא ולשמואל היינו אפילו דארגישה כמ"ש במ"א וא"כ ע"כ צריך להטעם משום דם ולא כתם ור"ל דאימא על העד היה:

סימן קא

משנה ר"פ יוצא דופן ד"מ ע"א ומטמאין בכל שהוא אפילו כעין החרדל ובפחות מכאן. בגמרא דמ"ג ע"ב מבואר דקאי על הרואה שכבת זרע או זיבה. וכ"כ הרמב"ם בפ"י המשנה וז"ל ואמרו ומטמאין בכל שהוא רומז אל שכבת זרע ואל הזוב כו'. וכ"כ הרע"ו בפ"י המשנה וכ"מ בתו"ט שם וכ"מ באגודה ר"פ יוצא דופן סי' י"ט דגבי כל הנשים מטמאות בבית החיצון לא כתב ומטמא בכל שהוא ואח"כ כ' דיני בעל קרי או כ' ומטמא בכל שהוא. ולפ"ז בדם נדה לא נתבאר בהדיא במשנה דמטמאין בכל שהוא כעין החרדל. ולכאורה מימרא דר' זירא פב"ת דס"ו ע"א בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים. משמע לכאורה דגם זה מכלל החומרא שאפילו ט"ד כחרדל יהיה טמא.

אך א"א לומר כן דא"כ הא דאמרין בגמרא פכה"י דט"ז ע"ב ליחוש שמא תראה ט"ד כחרדל בניאה ראשונה ותחפנה שכבת זרע כו'. ומדוע ניוחש אם אפי' ראתה ט"ד כחרדל אינה טמאה רק משום שהחמירו על עצמן. וע' בהרא"ש ר"פ תינוקות סי' א'. א"ו משמע דטמאה מדינא מדאורייתא וכ"כ תר"י פ"ה דברכות גבי מימרא דר' זירא הנ"ל ונראה שמפרש בפשיטות דמש"כ במשנה ומטמאין בכל שהוא קאי גם על ראיית נדה. אלא דדבריו שם צ"ע מ"ש דגם במראה כעין החרדל טמא. וזה לא נתבאר בשום מקום. והר"ב הביאו סס"י קפ"ג. ולא העיר ע"ז. וממ"ש הביי שם בשם רבינו ירוחם כי לא החמירו אלא בדם היוצא מגופה כו' משמע לכאורה דגם זה שמטמאה בטהור כחרדל הוא מכלל החומרא. מיהו זה אינו דבפירוש כתב ר"י להפך בנתיב כ"ו ח"ב שכ' על מימרא דר' זירא כ' הר"ש ז"ל וליכא למימר דהא אתא לאשמעינן דמדאורייתא דם טפה כחרדל לא מטמא והן החמירו דמטמא דהא אפילו מדאורייתא אשה מתטמאה בראיית דם כל שהוא כדתנן מטמאין בכל שהוא ואפילו כעין חרדל ובפחות מכאן אלא אראייה אחת כו' עכ"ל ע"ש. וברס"י קפ"ג עמ"ש הטור משתראה דם אפילו כחרדל כ' הביי משנה פרק יוצא דופן ומטמאין בכל שהן אפילו כעין החרדל ובפחות מכאן. ובאמת אין מהמשנה ראייה מוכרחת כנ"ל. ושוב ראייתו בס"ט סס"י קפ"ג סק"ד הביא דברי רש"י ר"פ כה"י דף י"ד ע"ב ד"ה א"ל רבי חייא אף אתה עשיתו כתם. דאי ודאי ראייה הואי מגופה כדקאמר האמר פרק יוצא דופן דף מ' אפילו כעין החרדל ובפחות מכאן. הרי מפרש רש"י בפשיטות דקאי גם על ראיית נדה חזיבה. דאע"ג דקאי על שכבת זרע וזב ה"ה דקאי גם על נדה. ועוד כיון דלמשנתנו גם זב מטמא בכל שהוא וא"צ כחתימת פי האמה. א"כ מסתמא גם בזבה הדיון כן. וכן מוכרח מהמשנה ס"פ הרואה כתם עגול טהור משוך טמא. והיינו ע"כ בפחות מכגריס והיינו אפילו כחרדל וכן פרש"י דנ"ט ע"א ד"ה משוך כל דהו טמא דכיון דאמר משוך מגופה אתי. ובמשיכה תליא טעמא אפי' כחרדל טמא. וכ"מ שם בגמרא דנ"ח ע"ב גבי לדברי אין קץ כו' ופרש"י אפילו כחרדל טמאה כו' הרי אפילו גבי כתם היה סברא לומר כן אלא דאיכ אין קץ כו' מבואר בהדיא דברואה מגופה ט"ד כחרדל טמאה כו'. וראיתי בתשו' שב"י רס"י ל"ח כתב אך המתניתין יש לדחות דמטמאין בכל שהוא ואפילו כחרדל כו' קאי רק על זב ובעל קרי כו'. ונעלם ממנו המשנה דס"פ הרואה כתם הנ"ל. ועיין בתשובתו סי' ל"ט סד"ה ועתה אבוא ליישב. ובתשו' מהרש"ך על דבריו בד"ה ובמה דדחה. הביאו דברי רש"י דמ"ב ע"א ד"ה ולטמא במשהו לראייה לא בעינן שיעורא כדאמרין במתניתין לדם נדה ולזיבה ולקרי מטמאין בכל שהוא עכ"ל. הרי רש"י מפרש בפשיטות המשנה ומטמאין בכל שהוא קאי על ראיית נדה ג"כ. וכ"כ הרמב"ם רפ"ה מהא"ב וז"ל ומטמאה בכל שהוא אפילו ראתה טפת דם כחרדל הרי הוא כמי זב ממנה דמים הרבה עכ"ל. וכ' המ"מ ומ"ש ומטמאה בכל שהוא מפורש בהרבה מקומות עכ"ל. והרמב"ן בהלכותיו רפ"א הנדה האמורים בתורה בל שראתה דם בכשרה ממקור דמיה בין שלא ראתה אלא טפה אחת כחרדל או פחות מיכן בין שהיתה שופעת כו' עכ"ל וז"ל הרשב"א בתה"ק בית שביעי שע"ד האשה שבדקה עצמה בעד הבדוק לה ונמצא עליו דם אפילו טפה כחרדל בין עגול בין משוך טמא כו' עכ"ל:

קיצור. מ"ש ומטמאין בכל שהוא. מבואר בגמרא דקאי על שכבת זרע וזוב וכ"כ הרמב"ם בפ"י המשנה. ולפ"ז בדם נדה לא נתבאר בהדיא דטמאה מדאורייתא בכל שהוא אכן רש"י דמ"ב ע"א ודף י"ד ע"ב פי' דומטמאין בכל שהוא קאי ג"כ לראיית נדה. וכ"כ הרמב"ם רפ"ה

והרמב"ן ע"ב וב
ב וה
ובפחות
וזה.
דרבי
דבפרק
טפי מ
אתיא
אפילו
אחת ל
סק"ד
בפרק
מרגלי
מעלמא
שייך
אפשר
סי' ל"ח
הוא
ביאר
דלא נ
דברי
ועוד
רואה
והרא"ש
אבל א
ויש לו
ה' לנ
כראייה
כו'. וג
דחשוב
לומר
(מיהו)
בא. או
הרגישו
האיסור
שמא נ
שקול
חוליו
דהוין
ע"י ו
במדאו
ושוב
והרא"ש
חיל ו
יודעות
אבל ז
יש לו
נמצא
הגאון
כיון ש
קיצור
מהסת

צמח

שאלות ותשובות סימן קא

צדק

טז

והרמב"ן והר"י והר"ן ור"י והרשב"א וכן מוכרח בגמרא ד"י
ע"ב ובמשנה ספ"ז וכ"כ מהרש"ף כשב"י ס"י ל"ט וכ"כ בפשיטות
המ"מ והב"י:

ב והב"ח אע"פ שב"י קפ"ג סעיף ג' כתב בפשיטות
דהאי ומטמאין בכל שהוא אפילו כעין החרדל
וכפחות מכאן קאי בין על זב ושכבת זרע בין על נדה
וחבה. ע"כ ססי הנ"ל סעיף י"ב כ' דיש לפרש דענין חומרא
דרבי זירא קאי מה שטמא בטפת דם כחרדל. משום
דבפרק יוצא דופן דמ"א ע"ב א"ר יוחנן מקור שהזיע כשני
טפי מרגליות טמאה ודוקא תרתי אבל חדא אימא מעלמא
אתא פ"י מן הצדדין. וזה יאמר כאן דהחמירו בנות ישראל
אפילו טפת דם אחת כחרדל דאע"פ שאינה כי אם טפה
אחת לא תלינן דמצדדין אתיא עכ"ל. הביאו ה"ס"ט ס"י קפ"ג
סק"ד והסכים עמו. וכ"כ לכאורה ממה שהעתיק האגודה
בפרק יוצא דופן בתחלתו דין מקור שהזיעה כשתי טפות
מרגליות טמאה לטומאת ערב ודוקא תרתי אבל חדא אימא
מעלמא אתי עכ"ל. ומאי נפקותא מזה עכשיו. הא אין
שיך טומאת ערב. אלא י"ל דאתי לאשמעינן שטפה אחת
אפשר לתלות מדינא במן הצדדים. ולכן גם בפרק תינוקות
ס"י ל"ט כ' וז"ל אמר רבי זירא נשים החמירו על עצמן אפי'
הזאת טפת דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים עכ"ל ולא
ביאר מהו החומרא. אפ"ל דגם זה הוא מכלל החומרא
ולא נלתה דמעלמא אתיא מן הצדדים. ועד"ז אפשר לפרש
דברי הראב"ד שהביא הרא"ש פרק תינוקות ס"י ג' וז"ל
ועד אפילו ידוע שבא מן הצדדין הרי גזרו בנות ישראל כל
זוהר טפת דם כחרדל שיושבת עליו שבעה נקיים עכ"ל.
והרא"ש הקשה עליו ר"ז הוא דאמר כו' בסתם ראייה כו'
אבל אם היה ידוע שבא מן הצדדים בזה לא החמירו כו'.
ויש לומר דהראב"ד ס"ל כמ"ש הב"ח דאפילו בסתם ראייה
ה"ל לנו לתלות דמן הצדדים אתיא ואע"פ החמירו לדונה
כראייה מן המקור א"כ היה שאין לסמוך על בדיקת שפופרת
כו'. וגם להרא"ש שהשיב עליו י"ל דבדיקת שפופרת שאני
דחשוב ידוע שבא מן הצדדים אבל טפה כחרדל אין שיך
לומר שידוע כו' רק שאפשר לומר שבא מן הצדדים כו'
(מהו י"ל טפה מרגליות הוא דם לבן שפיר י"ל מהצדדים
כו'. אבל דם אדום אינו כן וכמ"ש במ"א. ומ"מ בשגם לא
הרגישה יש להקל שלא תבדוק ואין זה כמעלים עין מן
האיסור דומיא דבדיקת הריאה. דהכא איכא כמה צדדים
שגם מעלמא ודוגמת משיר גבי רמ"ת אזי חשוב צדדים ספק
שקול וה"נ אף בלא רמ"ת בטפה א'. ב' כיון שיש לה
חול' וריד הוהב. שנסתם וממנו טובב הדם לכאן י"ל יותר
והו' ספק דלמא מוריד הוהב נמשך לורידין שבפרוודור שלא
ע"י המקור. ג' ספק דהרגשה ד' שאין אנו בקיאינן
במראה הדמים. ה' שמא לא תמצא. וע"י דחיקת העד
תקלקל כו'.

ושב ראיתי מכ"ז בס"ט ססי ק"צ ס"ק צ"ה. בד"ה
ובשו"ת עה"ג ס"י כ"ב. שפ"י כן דברי הראב"ד
והרא"ש כמו שכתבתי וכתב שכ"כ הר"ן בתשובה ססי מ"ט
ול' ואע"פ שגזרו בנות ישראל על כל דם היינו לפי שאינו
ידועת מאיזה מקום הדם בא אם מן המקור אם מן הצדדים
אבל היכא דאתא ודאי מן הצדדים טהורה עכ"ל ור"ל דהא
יש להקשות על לשונו לפי שאינו יודעות כו' דהא קי"ל
נמצא בפרוודור חזקתו מן המקור. וכפרש"י שהביאו אאומ"ר
הואו נ"ע ס"י קפ"ג. דטמא טומאה ודאית. אלא צ"ל
כיון שהוא טפה כחרדל שהוא דבר מועט מאד איכא למיתלי
במן הצדדים ובשיש עוד ספק הסכים להקל:

קיצור. הב"ח ס"ל דבטפה א' כחרדל אף שאם ודאי
ראתה מן המקור טמאה מדאורייתא. מ"מ
הסתם יש לתלותו במן הצדדים. וע"כ אינה טמאה רק

מחומרת בנות ישראל וה"ס"ט כ' שכ"מ מדברי הראב"ד. ושגם
לדעת הרא"ש והר"ן חשוב ספק. ובשיש עוד ספק יש להקל:

ג אך הנה ה"ס"ט בעצמו בס"י ק"צ ס"ק ס"ז. בד"ה
תשובה. כ' וז"ל אלא דשם בתשו' הקשיתי על
דברי הב"ח הנ"ל דס"ל דאם ראתה רק טפה א' כחרדל
יש לתלות דמן הצדדים אתיא. דאיכא קשה ממתניתין פרק
כה"י בגמרא על שלה או על שלו אמאי חייגים בקרבן דהא
איכא למיתלי דמן הצדדים אתיא כו' ומדלא יהיב שיעורא
כל שהוא נמצא על שלה או על שלו חייבין בקרבן אפילו
פחות משיעור גריס וא"כ היה אפילו טפה א' כחרדל כו'
עכ"ל. ולפע"ד מוכח בהדיא בגמרא שם דטמאה נדה
אפילו בפחות מכגריס. מדקאמר ליה ר' חייא לרבי בדין
בדקה א"ע בעד שאינו בדוק. אי אתה מודה שצריכה
כגריס ועוד א"ל אבל א"ל א"כ עשיתו כתם. מוכח לר'
חייא היכא דטמאה נדה א"צ כגריס ועוד וא"כ בעד הבדוק
דטמאה נדה משמע ודאי שא"צ כגריס ועוד. ורבי לא פליג
רק בעד שאינו בדוק וצריך לדחוק ולומר דהתם מיירי
בדארגישה ע"כ לא מספקינן ליה בצדדין. וג"ז אינו מיושב
דהא היכא דאיכא למיתלי בדבר אחר תלינן ואע"ג דארגישה
אמרינן כסבורה הרגשת עד הוא. כמו שמבואר בגמ' רפ"ח
בענין האשה שהיא עושה צרכיה. ובענין עד שהיה נתון
תחת הכר. ובענין משנה זו גופא דנמצא על שלה לאחר
זמן. דאמרינן לעולם דארגישה. וא"כ אם איתא דטפה א'
מסתבר טפי למיתלי במן הצדדים כדברי הב"ח א"כ אע"ג
דארגישה י"ל דטהור. וכ"ש דאין חייבין בקרבן אפילו באות
ז"ס. דאימור הרגשת שמש הוא. והטפה מן הצדדים
אתיא. א"ו משמע כדברי הח"צ ססי ע"ג שחלק על עה"ג
אף במוצאה על העד קרטינן קטנים כמו טפיפין של זובב
אדומים ומובלעים בבגד י"ל שאין חזקתו כ"כ מהמקור שהרי
שהוא איסור כרת יעו"ש. והכי משמע פשט לשון הש"ע
ססי ק"צ שכתב והרי הן כראיות לכל דבר וקובעים וסת.
וראיית הב"ח ס"י קפ"ג ס"י ממקור שהזיע אינה מוכרעת
כלל. דטיפי מרגליות שאני שהוא דם לבן וצולל כמ"ש רש"י
שם. וכן מוכרח בגמ' שם דאינו מהדמים הטמאים באשה
כדפריך אילמא לטומאת שבעה חמשה דמים טמאים באשה
ותו לא. ובדם לבן י"ל שאין חזקתו כ"כ מהמקור שהרי
הרא"ה בספר החינוך ס"י ר"ז כתב שכל דם שאינו מאותן
חמשה מראות הטמאים אינו בא מהמקור יעו"ש. אך בתה"ד
ססי רמ"ן כ' וז"ל דלובן וירוק נמי מן המקור קאתי
כדמוכה בפשיטות בכמה דוכתי פרק כל היד כו' עכ"ל. וכ"כ
בתשו' רמ"א ס"י צ"ז שהביא ה"ט"ז ססי ק"צ וכדבריהם
מוכח נמי מההיא דמקור שהזיע כו'. מ"מ עכ"פ בזה
לא נכחיש דברי הרא"ה דמראות הטהורים עבידי דאתו
נמי משאר מקומות חוץ מהמקור. משא"כ חמשה דמים
הטמאים חזקתם מהמקור ודם העלייה מיעוטא הוא. וגם
י"ל מהעלייה ג"כ יש זב גם שאר משקה שאינו ממראה
דמים הטמאים. כדמשמע בתוספות פכה"י ד"ז ע"ב ד"ה
ודם העלייה. וכן מצאתי בשו"ת שב יעקב ס"י מ"א בתשו'
הגאון מוה' ליב שהיה ג"כ דאקטער וז"ל דלמא הליחה
והטפות לא באו למקור אלא היו זכין מהגוף דרך הגידים של
צוואר הרחם כו'. יען מה שאמרו חכמים שחזקת דם נדה
או דם זיבה לבוא מן המקור היינו מדכתוב ממקור דמיה
כו'. משא"כ כאן ליכא חזקת דם כלל אלא חזקת הלבון כו'
עכ"ל. והביא דבריו ג"כ כאאומ"ר הגאון נ"ע בקו"א דס"י
קפ"ג בהגה"ה סד"ה ע"ש כר"ן. המעורבת בליחות לא
אמרינן שחזקתו מן המקור. כו' ע"ש. ובגמרא פכה"י ד"ט
ע"ב נהי דהיכא דקא משכחת כתם ירוק אמנא לא מטמאיתו
ופרש"י דלא שכיח שיכוא דם ירוק מגופה. ומעתה מוכן
היטב איך שאין ראייה כלל ממקור שהזיע לדינו של הב"ח

ד"י
זחפנה
חרדל
ורא"ש
רייתא
ונראה
ז קאי
דגם
מקום
הב"ח
מגופה
הוא
להפך
ז ז"ל
טפה
רייתא
בכל
ות כו'
אפילו
שהו
משנה
סק"ד
היא
קאמר
כפחות
נ נדה
ם על
וא"צ
ז כן
טמא
פרש"י
מגופה
וכ"כ
אפילו
לומר
מגופה
ליח
אפילו
ממנו
ל"ט
דבריו
ד"ח
ותניתו
רש"י
ראיות
ככל
שוב
טמאה
לכותו
ממקור
מ"כ
שביע
עליו
ל'
דקא
משנה
ז בכל
טמאין
רמ"ה

גבי טפה א' כחרדל דהתם בטפה מרגליות כיון דהוא לבן וצלול ובלאו הכי אפילו הרבה טיפים כאלו אין חזקתו ממש מהמקור. רק דספיקא הוי. איכ בהצטרף לזה מה שראתה רק טפה אחת תלינן דמהצדדים אתיא משום דטפה א' לבן שפיר יש לתלותו יותר במן הצדדים. וגו' בשני טיפין מטמינן. משא"כ בחמשה דמים הטמאים שחזקתם מהמקור אין זה שראתה טפה אחת כדאי להוכיח דמהצדדים אתיא דרובא דמקור עדיף טפי מטברא זו (אך כשהמראה מטופק אם הוא געל או אדום י"ל כיון דם ירוק לא שכיח דמגופה שפיר יש לצרף בטפה א') ובמו דקיי"ל מן הלול ולחוף ספיקו טמא ופרש"י ד"ז ע"ב ד"ה ספיקו טמא ואע"ג דאיכא לאחוקי בדם עלייה כ"י ע"ש וכ"ש הכא גבי טפה א' שנמצא בפרוזדור. אלא דאי להאי מדמית לה הוי רק טמא מספק. אבל י"ל שאין הדמיון שוה. דשא"ה דאיכא הוכחה דאי מחדר אתא לא הוה אויל בפרוזדור עד מן הלול ולחוף כ"י כדפרש"י שם. משא"כ הכא שנמצא במקום שדרך הדם להמצא. רק שהוא טפה א' אין זה הוכחה כנ"ל. וכ"כ הגאון ר"ל ז"ל בתשו' שב"י הנ"ל על רופא אחד וז"ל אם כוונתו שא"א לבוא איוו טפות דמים קטנות לבדן מן המקור. חוץ מכבודו לא דיבר נכונה כ"י:

סימן קב

בקשתי לא למנוע הטוב מאתי ולהשיב לי על שאלות אלו המבוארים במכתבא דנא כי להלכה למעשה הוצרכתי. וזה יצא ראשונה. האם יש לסמוך על מ"ש בסדרי טהרה בסי' קפ"ג סק"ד בחומרא דר"ז בענין טפת דם כחרדל שאעפ"י שמן הדין טמא בכ"ש. והיינו בידוע שבא מן המקור אבל בספק תלינן להקל שמן הצדדים בא שאין דרך דם פחות מגריס ועוד לבוא מן המקור רק חומרא דר"ז הוא אפילו בטפת דם כחרדל לא תלינן להקל וכן פ"י הבי"ח בסי' הנ"ל. והנה אחר העיון דבריו הם פליאה נשגבה מהגמ' ד"ד ע"א נמצא על שלו כ"י. ובגמ' וניחוש דלמא דם מאכולת וע"כ דאירי מתניתין בפחות מגריס ועוד דאל"כ לא הוי מקשה הגמ' כלום דלמא דם מאכולת. ואם כן אף לפי התירוף אותו מקום בדוק הוא כ"י נשאר הקושיא דנתלה דמן הצדדים אתיא כי המשנה היה עדיין קודם תקנת ר"ז. ואפילו אם נאמר דהחומרא היה עדיין בימי המשנה מ"מ קשה אמאי חייבין בקרבן ועוד דבתקנת רבי לא נזכר האי חומרא דטפת דם כחרדל. ועוד קשה מגמ' שם ע"ב בבדקה בעד שאינו בדוק והיחתו בקופסא כ"י דא"ל ר"ח לר' אי אתה מודה שצריכה כגריס ועוד כ"י אף אתה עשיתו ככתם. ולפי דברי בעל ס"ט אף בראייה מגופה צריך כגריס ועוד [דאל"כ] (הלא) נימא מן הצדדים בא באם אינו ידוע שבא מהמקור כנידון דהתם. והראיה שהביא בעל ס"ט הנ"ל מהתוס' דנ"ב ד"ה ב' גריסין ומהגמ' שם אינה דאיה לפי' דהתם להכי צריך ג' גריסין וג' ועודות מצד שאנו מחלקים הכתם שראה אותו ב' פעמים וא"כ על כל פעם נתלה דממאכולת אתי כיון שאינו בבירור שבא מגופה ולכך צריך ג' שיעורין להוציא מדם מאכולת. וזהו ג"כ כוונת התוס' שיש בו שיעור שאפשר לחלקם לג' ראיות דהיינו שכל ראייה יוצא מחשש דם מאכולת אבל לעולם היכא דחזאי מגופה אפילו בפחות מגריס לא תלינן בצדדין דרוב דמים מן המקור רק הראיה השניה שהביא בשם הבי"ח מדמ"ב ע"ב במקור שהזיעה כ"י ודוקא תרתי אבל חדא אימור מעלמא הוא ראייה נכונה לפי' דבדם מועט תלינן מן הצדדים. לכן עלה בדעתי להבריע דבטפת דם כחרדל או פחות תלינן דמן הצדדים אתי אם לא שידוע שמן המקור בא. אבל ביותר מחרדל אע"פ שהוא פחות מכגריס דרך דם כזה לבוא מן המקור. ובהכי יבוא

דברי הגמ' ד"ד על נכון. וידויק ג"כ לישנא דר"ז אפ"ה טפת דם כחרדל דזהו מכלל החומרא כ"י. אבל יותר מסתרי לא תלינן בצדדים מדינא אפילו באין ידוע שמן המקור בא ולפי דברי בעל ס"ט היה לו לומר אפילו רואות פחות מכגריס ועוד. ובהכי יבוא דברי הבי"ח על נכון. אבל לא ידעו בעל סדרי טהרה כמה שהוסיף דפחות מכגריס הוא כמין החומרא וכן פסקתי הלכה למעשה וטהרתי. בפחות מחתה בצירוף עוד טפק ועכשיו לבי נוקפי מאד על שלא הובא דברי הבי"ח אלו בש"ע של אדמ"ר. ככן לתשובתכם אני מצט"ל יורגי האיך לעשות:

שנית יורגי כבוד מעל הרמה שיעור כגריס כמה היה במטבע שלנו. ושיעור כחורמוס כמה הוא במטבע שלנו כי עם השערות קשה לשער. כי אני מסופק במיש' כ"י כמו שהן קבועות בגופו של אדם אם הכוונה שהם נ"י הגוף או במקום בית השחי מקום המצוי שער. ככן נהנה דבר ברור:

שלישית איני מבין כמה דברים בתקוני המקור המבוארים בש"ע אדמ"ר מ"ש להזהר והנה העושה התיבה כ"י בכדי שלא יהיה עליה תורת כלי מליץ לא ידעתי מה איכפת אם יהיה עליה תורת כלי מתהלך או אח"כ קודם שיקבעוה בארץ ינקבו ויבטלו אותה מתורת כ"י כדמשמע מלשון הטור כיון שהיה עליה שם כלי קודם שקבעוה משמע דאם לא היה עליה שם כלי קודם הקב"ה דכשר אעפ"י שהיה עליה תורת כלי מתחלה וכ"מ לחת"ת שמותר לעשות גיגית כ"י. ויעשה למטה נקב בשוליים וישתקם על הארץ דמשמע שעשית הנקב הוא אחר עשיית הכלי וכן לשון הרמב"ם הלוקח כלי גדול ונקבו נקב המטהר וקנה כ"י ה"ז כשר. אם לא שנאמר שזהו כדי לחוש לדעת הת"ת כמו שפ"י ב"י דבריו שסובר שאין לטבול בתוך הכלי ל"ל אפילו בנקב כשפ"ה ואח"כ חברו בארץ מחמת גזירה להחיות אתי למיטבל בלא נקב. ומ"מ מודה היכא דהיתה קנינה ואח"כ נעשית כלי דטובלין בתוכה. וע"כ לומר דלא כ"י כאן גזירה דלמא אתיא למיטבל בתוך כלי שנחשקה טהרה הקביעות כיון שבכאן לא ה"י עליה תורת כלי מעולם לא אתיא לאיחלופי. ומינה נלמוד היכא שעשה הנקב בשוליים קודם שחיברה אל הדפנות הוא [דלא] אתי לאיחלופי לטבול טהרה הכלי בלא נקב כיון דלא ה"י עליה תורת כלי טהרה והוי דומי' דקבעו ולבטוח חקקו. רק א"כ אין חזקתו מעכב כיון דכל הפוסקים פסקו דלא כהרא"ש וגם ה"י אינו סובר כן אליבא דהרא"ש גופי'. וגם המחבר ור"י לא פסקו כן בש"ע. ומסתמית לשונו משמע דמעכב מ"מ אח"כ טוב לשפור עפר כ"י הגם שאינו מעכב. ומש"כ שכל הדברים שכ' עד הנה הם לעכב. גם מ"ש אה"ע נ"י יכניס השוליים תוך הדפנות כ"י בכדי שהנקב שבשוליים ית סמוך מאד וסתום יפה בנסר חלק שישמו תחתיו ויהי הנראה הוא כ"י. איני מבין מה צריך הסתימה בנסר זה (כיון שסותמים) במקום סתימת צרוורות המוזכר בס"פ כסיד לבד אינה נעשית כלי ע"י סתימה זו אם לא שיעור בגפטיס כמבואר בשער המים הביאו כ"י סתמו כסיד בגפטיס לבד כ"י ואינו פוסל. וכן משמע מד' הר"ש הנ"ל כסיד ובגפטיס יחד. ואע"פ שלפי' הרמב"ם סתמו נ"י או בגפטיס פוסל כ"י היינו קודם שקבעו. אבל לאח"כ שיעור אינו פוסל כלשון הרמב"ם עד שיקבעו כ"י. וכיון שכן בנ"ד קובעי' התיבה בקרקע א"כ אינו נעשית כלי כ"י סתימה של סיד ולמה צריך הסתימה בנסר חלק:

גם חיבור התיבה לרצפה אינו יודע על מה נצרכה שם שמחוברת לדפנות והדפנות הם בבנין קבוע על התיבה והם כקרקע א"כ גם התיבה הוי כמחובר לקרקע ונ"י

